

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra křesťanské výchovy

Marie Michálková

Úcta k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu

Diplomová práce

Vedoucí práce: ThLic. PhDr. Ing. Jaroslav Filka

Obor: Křesťanská výchova

OLOMOUC 2011

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně
a použila jen uvedené prameny a literaturu.

V Bernarticích dne 1.4.2011

.....

Děkuji ThLic. PhDr. Ing. Jaroslavu Filkovi za odborné vedení práce,
za mnoho cenných rad a podnětů, Mgr. Ing. Janu Kupkovi za poskytnuté
materiály. Také děkuji své rodině a přátelům za trpělivost a podporu po dobu
mého studia.

OBSAH

ÚVOD	6
1 Tradice a rozvoj uctívání Srdce Ježíšova	9
1.1 Předpověď úcty ve Starém zákoně	9
1.2 Počátek úcty	9
1.3 Rozvoj úcty od 12. do 16. století	10
1.4 Nástin rozvoje úcty v 17. a 18. století	14
1.5 Vstupy papežů do projevů úcty k Božskému Srdci	17
2 Ctitelé Srdce Ježíšova	19
2.1 Svatý Bernard z Clairvaux	19
2.2 Svatá Mechtilda Magdeburská	21
2.3 Svatá Gertruda z Helfty	24
2.4 Svatý Jan Eudes	28
2.5 Svatý Claudius Colombière	30
2.6 Svatá Markéta Marie Alacoque	35
3 Formy zbožnosti	42
3.1 Pobožnost k Srdci Ježíšovu	43
3.1.1 Předmět úcty	43
3.1.2 Základní části pobožnosti	44
3.1.2.1 Klanění	44
3.1.2.2 Následování	44
3.1.2.3 Láska	45
3.1.2.4 Usmiřování	45
3.1.3 Pobožnost z pohledu sv. Markéty Marie Alacoque	45
3.1.4 Hlavní cíl pobožnosti z pohledu sv. Gertrudy	47

3.1.5 Hlavní důraz v pobožnosti očima sv. Jana Eudese	48
3.2 Litanie k Srdci Ježíšovu	48
3.2.1 Historie vzniku	48
3.2.2 Vlastní text litaní k Srdci Ježíšovu	50
3.2.3 Tématické rozdělení litaní	52
3.3 Zasvěcení Srdci Ježíšovu	52
3.3.1 Historie zasvěcování	54
3.3.2 Duchovní závěť	57
3.3.3 Zasvěcení dne Srdci Ježíšovu	58
3.3.4 Intronizace Srdce Ježíšova v rodinách	58
3.3.5 Papežská požehnání dílu Intronizace Srdce Páně	59
3.4 Apoštolát modlitby a modlitby k Srdci Ježíšovu	64
3.4.1 Modlitby	65
3.4.1.1 Modlitby sv. Markéty Marie Alacoque	67
3.4.1.2 Modlitby sv. Gertrudy	76
3.5 Uctívání obrazů Srdce Ježíšova	78
3.6 Slavení svátku Srdce Ježíšova	81
3.7 Slavení pátků a prvních pátků v měsíci	83
3.8 Svatá hodina	86
3.9 Smírné sv. přijímání	87
3.10 Návštěvy Nejsvětější Svátosti	89
3.11 Čestná stráž	89
3.12 Písně k Srdci Ježíšovu	91
ZÁVĚR	94
Anotace	96
Abstract	97
Bibliografie	98
Seznam příloh	101
Přílohy	102

ÚVOD

Tématem práce je vývoj úcty k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu od jejích předpovědí a počátků až k následnému rozvoji v dalších staletích. Zachytit však celou šíři vývoje na poměrně malém prostoru je nemožné. Proto se práce zabývá jen několika vybranými ctiteli, kteří mají největší podíl na rozšíření úcty k Srdci Ježíšovu.

Toto téma jsem si vybrala proto, že se mi jeví jako velmi aktuální pro dnešní dobu. Již ve vidění svaté Gertrudy (1256 – 1302), kdy ona a apoštol Jan spočinuli na hrudi Kristově a oba pocítili tlukot Jeho Srdce, označil tuto dobu svatý Jan. Řekl, že poznat rozkoš úderů Srdce Ježíšova je určena nové době, aby lidstvo zachvácené lhotejností a netečností k Boží lásce se opět probudilo.¹

Spiritualita úcty k Božskému Srdci je mi velmi blízká. Její základ mi dali moji rodiče a duchovní otec, který nás provázel od dětství. Ač jsem si tehdy neuvědomovala důležitost pravidelného slavení prvních pátků i ostatních pátků, pobožností k Srdci Ježíšovu a všech modliteb s tím spojených, nyní zpětně vidím, že to poznamenalo můj duchovní život a jeho směřování.

Cílem práce je uceleně pojednat o úctě k Srdci Ježíšovu a zdůraznit osobnosti, které se v minulosti na rozvoji úcty nejvíce podílely. V popředí stojí svatá Markéta Marie Alacoque a její zpovědník svatý Claudius Colombière.

V diplomové práci je použita metoda kompilace současně s metodou exemplární ilustrace. S jejich pomocí dokládám autentičnost myšlenek ctitelů Srdce Ježíšova a dokumentů, týkajících se schvalování a potvrzení pravdivosti mystických zjevení, a tím i úcty k Srdci Ježíšovu.

Předmětem práce je Srdce Ježíšovo jako symbol duše, které je hlavním původcem a sídlem všech citových hnutí Ježíše Krista, jeho lásky, radosti a smutku, bolesti, touhy a všech dalších mohutností jako Bohočlověka. Toto

¹ Srov. ÚŘEDNÍČEK, F., *Skrytý poklad*, s. 7.

Srdce je neoddělitelné od osoby Ježíše, což zdůrazňuji v kapitole *Uctívání obrazů Srdce Ježíšova*.

Základní prameny v této práci jsou čerpány z církevních dokumentů, životopisů ctitelů Ježíšova Srdce a jejich děl. Cenným zdrojem informací byly knihy z dějin pobožností a k úctě k Srdci Ježíšovu vydaných ve 20. a 30. letech minulého století.

Diplomová práce je rozdělena do tří kapitol. První kapitola se zabývá tradicí vzniku a rozvoje úcty obecně, dále od soukromého uctívání k rozkvětu úcty a jejímu uznání církví. V druhé kapitole je popisován život několika nejvýznamnějších ctitelů Srdce Ježíšova, především sv. Markéty Marie Alacoque. Uváděním přímých citátů z knih psaných sv. Markétou Marií Alacoque je doložen nejen její vroucný vztah k Srdci Ježíšovu, ale i důvody vzniku pobožnosti k Božskému Srdci. Třetí, nejrozsáhlejší část diplomové práce, obsahuje pobožnost k Srdci Ježíšovu a připomenutí jejích částí, poté pohled na ni očima tří hlavních ctitelů, u nichž zaujme teorie Jana Eudese o trojí potopě. Neodmyslitelnou součástí pobožnosti jsou litanie k Srdci Ježíšovu. V práci je uvedena historie jejích vzniku a tematické rozdělení. K pobožnosti patří také zasvěcení Srdci Ježíšovu, kde je popsána méně známá *duchovní závěť*, která je jakýmsi vyšším stupněm zasvěcení. Rovněž *intronizace* je v dnešní době pojmem málo užívaným, ale jeho duchovní užitek pro rodinu je nesmírný a nedoceňovaný.

Vroucí a ryzí modlitby svaté Markéty Marie Alacoque a svaté Gertrudy jsou dokladem odevzdanosti do vůle Boží, vedoucí až k sebeobětování. Modliteb ctitelů Božského Srdce je mnoho, a proto jsou v práci uvedeny jen některé.

Z dalších uváděných forem zbožnosti jsou méně známými *svatá hodina* a *čestná stráž*. Obě nemusí být součástí duchovního života jen osob zasvěcených Bohu, ale i všech, kteří touží usmiřovat Ježíšovo Srdce. Je smysluplným naplněním času, např. nemocných. Duchovní užitek ctitele nese i jeho okolí.

Návštěvy knihovny Centra Aletti a literatura zde zapůjčená mi byly cenným a přínosným zdrojem informací, které jsem použila v této práci. Mezi základní použitou literaturu patří knihy *Vlastní životopis svaté Markéty Marie Alacoque*

a *Tekoucí světlo božství sestry Mechtildy Magdeburské*. Uvítala bych novější překlady těchto děl, které jsou přeloženy v počátcích 20. století, a proto srozumitelnost textu je někdy obtížná. Knihy již tak dávno přeložené přesto neztrácejí svou působivost a určité kouzlo.

Působím v naší farnosti jako varhanice, proto jsou mi velmi blízké písně k Ježíšovu Srdci. V příloze jsem se snažila zaznamenat všechny dostupné a nejznámější písně k Srdci Ježíšovu. Jsou mezi nimi i méně známé skladby, jako *propria* od skladatelů duchovní hudby Petra Ebena a P. Josefa Olejníka, které jsem získala s laskavým svolením Mgr. Ing. Jana Kupky.

1 Tradice a rozvoj uctívání Srdce Ježíšova

Počátky budoucí úcty jsou naznačeny již prorokem Izaiášem ve Starém zákoně, ale za skutečný začátek uctívání lze považovat utrpení a ukřižování Ježíše Krista. Ve 12. – 16. století začíná rozvoj úcty a 17. století je zásluhou svaté Markéty Marie Alacoque dobou rozkvětu uctívání Srdce Ježíšova. Papežové svými vstupy do projevů úcty k Srdci Ježíšovu tuto tradici jen potvrzují.

1.1 Předpověď úcty ve Starém zákoně

Předpověď úcty k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu lze položit již do Starého zákona, kdy prorok Izaiáš obrazem „*S radostí budete čerpat vodu ze zdrojů Vykupitelových,*“ (Iz 12,3) předpověděl nesčetné bohaté dary Boží, které měl přinést křesťanský věk.² Zároveň je tento věk usilovným bojem proti mocnostem temnot a prostupuje celými dějinami lidstva. Zrodil se na samém počátku světa a potrvá až do posledního dne (srov. Mt 13, 24-30). Člověk zapletený do tohoto zápolení musí neustále zápasit, aby přilnul k dobru. Bez velké námahy a bez pomoci milosti Boží není schopen dosáhnout toho, aby byl v sobě sjednocen.³

1.2 Počátek úcty

Obecně můžeme říci, že úcta k Srdci Páně je tak stará, jako církev sama. Svůj počátek má na Golgotě, když Ježíš dokonal na kříži spásu lidstva a vojín Longin otevřel kopím jeho bok „*a hned vyšla krev a voda*“ (Jn 19, 34). Bylo otevřeno

² Srov. PIUS XII., *Haurietis aquas*, čl. 1.

³ Srov. 2. VAT. KONCIL, *Gaudium et spes*, čl. 37.

skutečné Srdce Ježíšovo, aby nám byla zjevena nesmírná láska Boží a my se mohli v Jeho Srdci bezpečně ukrýt.⁴ Ježíšovi nejbližší, kteří stáli pod křížem, jsou pokládáni za první ctitele Jeho Božského Srdce. Jsou jimi Panna Maria, Marie Magdalská a Jan.

Počátky uctívání Nejsvětějšího Srdce Ježíšova se objevují v prvních stoletích po Kristu. Církevní otcové Origenes a sv. Jan Zlatoústý byli ctitelé Srdce Ježíšova. Také sv. Augustin po prožití bouřlivého mládí našel pokoj v Bohu, na Srdci svého Vykupitele, a vyznává: „*Longin otevřel mi kopím bok Kristův; i vešel jsem a odpočívám tam bezpečně.*“⁵

1.3 Rozvoj úcty od 12. do 16. století

Do začátku 12. století byla úcta k Srdci Ježíšovu projevována ojediněle. Od 12. století se množí počet ctitelů Božského Srdce, což je ovlivněno rozkvětem křesťanské mystiky.⁶ Úctu ke Kristovu lidství propagovali především sv. Anselm a sv. Bernard. Právě svatý Anselm (1033 – 1109) začal Ježíše Krista ztotožňovat jako druhou božskou osobu s Božským Srdcem Páně.⁷ Jednotnou vizi úcty Nejsvětějšího srdce Ježíšova utvořil sv. Bernard z Clairvaux (1091 – 1153). Propojil tajemství Ježíšova Srdce s otvory v Jeho těle a tak odhalil tajemství Jeho Srdce, jako svátost lásky a hlubinu milosrdenství.⁸

Mezi žáky sv. Bernarda se začala v polovině 12. století objevovat myšlenka symboliky srdce. Měla ukazovat na Kristovo otevřené Srdce jako na poklad božských bohatství, útočiště duší, výrazný symbol lásky, žádající si lásku.

⁴ Srov. HRUBÝ, J., *Dějiny pobožnosti k Božskému Srdci Páně*, s. 5.

⁵ AUGUSTIN, cit. podle: HRUBÝ, J., *Dějiny pobožnosti k Bož. Srdci Páně*, s. 6.

⁶ Srov. MOIOLI, G., *Mystika křesťanská*, in FIORES, S., aj., *Slovník spirituality*, s. 543. Výrazem „křesťanská mystika“ rozumíme onen moment, onu rovinu nebo vyjádření náboženské zkušenosti, při níž je náboženský svět prožíván jako zkušenost niternosti a bezprostřednosti.

⁷ Srov. Úcta k Božskému Srdci Páně, in FILKA, J., *Vznik katolické charismatické obnovy v Brně a cesta některých jejích společenství k založení provincie komunity Emanuel na Moravě*, s. 88.

⁸ Srov. tamtéž.

Ve 13. století byla mysticky omilostněna svatá Luitgarda z Tongernu (1182 až 1246). Ježíš poukázal na totožnost svého Srdce se svou osobou a ukázal jí krvácející ránu svého kopím probodeného boku.

Úcta k Božskému Srdci přechází od cisterciáků k františkánům. Svatý František z Assisi (1182 – 1226) a svatý Antonín Paduánský (1195 – 1231) při meditacích o Kristově utrpení vyjadřovali totéž slovy sv. Bonaventury (1221 až 1274): „*Přistoupili jsme k přesladkému Ježíšovu Srdci a každý, kdo je dobrý, se v něm zabydlí. Nevzdalujme se od něho svou lehkomyšlností... Budeme ti tedy stále blíž, ó Ježíši, protože již pouhá vzpomínka na tvoje Srdce nás naplňuje radostí a plesáním. Jak je dobré a oblažující přebývat ve tvém Srdci! Ve tvém Srdci jsme našli vzácný poklad a drahocennou perlu (...) Probodením tvého boku se nám otevřel vstup do ráje. Tvé tělesné rány tedy ukazují rány duchovní. Tvé Srdce bylo probodeno proto, abychom skrze viditelné rány nahlíželi neviditelné rány lásky.*“⁹ Svatý Bonaventura může být pokládán za jednoho z prvních ctitelů Srdce Ježíšova vůbec, díky první zmínce o pobožnosti k Nejsvětějšímu Srdci ve svém díle *Vita mystica*.¹⁰

Řeholnice svatá Gertruda z Helfty (1256 – 1302) zakouší poranění z lásky – jejím srdcem pronikl paprsek, vycházející z Nejsvětějšího Srdce, a její ruka do Něj vložená byla ozdobena zlatými prsteny. Zároveň obdržela stigmata. Ke konci svého života napsala invokace litaní k Srdci Ježíšovu. I svatá Mechtilda z Hackebornu (1241–1299), spolusestra sv. Gertrudy, prožívala silnou mystickou zkušenost bytostného spojení s Bohem. Zjevení Božského Srdce těmto sestřám z cisterciáckého řádu byla církví uznána za pravá a jejich záznamy studovali a obdivovali učenci.

Do 16. století nedošlo k výraznějšímu rozšíření úcty k Ježíšovu Srdci. Ale díky zjevením bylo svaté Mechtildě a svaté Gertrudě tělesné Ježíšovo Srdce vnímáno od konce 13. století jako oslavný symbol lásky a veškerých citů Vtěleného Slova

⁹ BONAVENTURA, cit. podle: PIUS XII., *Haurietis aquas*, čl. 44.

¹⁰ Srov. SANNA, I., Nejsvětější Srdce Ježíšovo, in FIORES, S., aj., *Slovník spirituality*, s. 572. *Vita mystica* (lat. mystický život) je dílo sv. Bonaventury.

k Bohu Otci i k lidem.¹¹

Duchovní život františkánů ve 13. století byl silně ovlivněn úctou k Božskému Srdci. Patří mezi ně svatá Markéta Kortonská (1247 – 1297), která ve svých mystických zjeveních přitiskla své rty k ráně v Ježíšově boku, a tím pronikla do tajemství Boží něžnosti. Blahoslavená Anděla z Foligna (1246 – 1309) pila ještě teplou krev vytékající z božských ran a byla jí očišťována.¹² Její spisy, nazvané dnes *Život blahoslavené Anděly z Foligna*, patřily k nejrozšířenějším duchovním dílům v Evropě a stále mají velký význam pro mystická bádání.

Na rozšíření úcty k Božskému Srdci Ježíšovu ve 14. století se velkou měrou podílel řád dominikánů v Německu. Při uctívání Ježíšova Srdce se kladl větší důraz na *skrytý poklad* Nejsvětějšího Srdce, které bylo zraněno z lásky.¹³ Jeho bohatství spočívá v očišťujícím prameni vody a v krvi, která je pokrmem.¹⁴ Kristův probodený bok a kříž se stávají hlavními atributy úcty k Ježíšovu Srdci. Hlavními představiteli této úcty jsou žáci Mistra Eckharta:¹⁵ Jan Tauler (1300 až 1361) a blahoslavený Jindřich Suso (1295 – 1366).

Apoštol svatého jména Ježíš, a zároveň ctitel Jeho Srdce, svatý Bernardin Sienský (1380 – 1444), vyzýval ke vstoupení do Ježíšova Srdce, které je vševědoucí, milující a hořící láskou. Nazývá ho ohniskem nejžhavější lásky, jež má zapálit a roznítit celý svět. Nabádá nás k takové lásce, jakou má Ježíš k nám. K lásce, která by pronikla do hlubokého tajemství skrytého od věčnosti. Mluví o Jeho Srdci jako o Srdci skrytém, zranitelném, které touží po opětovaně a nezištné lásce. Dokládá to jeho modlitba:

¹¹ Srov. Úcta k Božskému Srdci Páně, in FILKA, J., *Vznik katolické charismatické obnovy v Brně a cesta některých jejích společenství k založení provincie komunity Emanuel na Moravě*, s. 89.

¹² Tamtéž.

¹³ Viz *Litanie k Božskému Srdci*, invokace 26.

¹⁴ Viz *Litanie k Božskému Srdci*, invokace 21.

¹⁵ Mistr Eckhart je významný učitel a kazatel, reformátor klášterů v zemích českých. Srov. KADLEC, J., *Dějiny katolické církve II.*, s. 251.

*Ježíši, jeden z vojáků Ti kopím otevřel bok,
abychom se v Tvém otevřeném boku naučili
lásce Tvého Srdce, lásce až na smrt
a bychom vnikli do nevýslovné lásky,
pro kterou jsi přišel k nám.
Nuže, přitiskni se, moje duše, k Srdci Kristovu,
k velkému Srdci, skrytému Srdci,
k Srdci, které miluje, které plane láskou.
Pane, dej ať pochopím,
že brána Tvého Srdce je otevřena silou Tvé lásky,
skryté od věčnosti
a nyní zjevenou ranou Tvého Srdce.¹⁶*

Do 16. století byla úcta k Srdci Ježíšovu spojována s pobožností k pěti ranám Kristovým, od 16. století nastává jejich pozvolné oddělení. Je zdůrazňována zejména pátá rána – rána v boku Ježíšově, jako místo tělesného Srdce Ježíšova.¹⁷

Jezuité se také zapojují do šíření úcty k Nejsvětějšímu Srdci, například Petr Canisius (1521 – 1597), Piotr Skarga (zemř. 1612), Gaspar Druźbicki (1590 až 1662) a Tomasz Młodzianowski (zemř. 1686). Ctitelé Božského Srdce touží Ježíšovu lásku opětovat láskou, skrýt se v něm a nechat se jím uchvátit. Tělesné Srdce Ježíšovo se při adoracích stalo symbolem Jeho lásky. Nastává kult klanění Nejsvětějšímu Srdci nejen v Evropě, ale také na tehdejších misijních územích světa.

Od 16. století stoupá počet zasvěcení Božskému Srdci (kostelů, řádů). Andělou Mericiovou (1474 – 1540) byl zasvěcen první řád voršilek Božskému Srdci Ježíšovu (1537). Další zakladatelé byli: Magdaléna Germainová (1599 až 1661), zakladatelka Sester svatého Josefa od Boží prozřetelnosti, Jana Chézard de Matel (1596 – 1670), zakladatelka Sester Vtěleného Slova, a další.

¹⁶ TÓTHOVÁ, K. M., *Ctitelia Božského Srdca a ich modlitby*, s. 88.

¹⁷ Srov. HAMON, A., Nejsvětější Srdce, in ALTRICHTER, M., *Božské srdce*, s. 74.

První kostel zasvěcený Nejsvětějšímu Srdci byl v roce 1585 kostel v brazilském městě Guarapary.

1.4 Nástin rozvoje úcty v 17. a 18. století

V 17. století je úcta k Božskému Srdci již velmi rozšířena, působením Ducha svatého rozkvetla. Svatý František Saleský (1567 – 1622) je prvním, který založil v roce 1615 ženský řád Navštívení Panny Marie se spoluzakladatelkou Františkou de Chantal. Jeho úkolem byla úcta k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu. Původně měl být řád Navštívení řádem činným, ale různými okolnostmi se stal řádem kontemplativním.¹⁸ Ve svých spisech nazývá sestry řádu Navštívení Panny Marie dcerami a služebnicemi Božského Srdce, které Jej následují a Jemu se klanějí. Pevným základem kongregace byla tichost, mírnost, pokora. Ve znaku bylo Srdce Ježíšovo i Panny Marie, z něhož ční kříž a které je ovinuto trnovou korunou.¹⁹

V roce 1617 založil Joseph de Paris (1577 – 1638) kongregaci kalvarských sester (Benediktýnky Panny Marie Kalvarské), které měly připravovat vzrůst Božího království v lidských srdcích setrváváním v lásce Ježíšova Srdce probodeného na kříži, rozjímat o tajemství utrpení Ježíšova a skrze jeho svaté rány přicházet k vnitřnímu poznání Božského Srdce. V této kongregaci se Mu poprvé začala vzdávat společná veřejná pocta. Každý pátek se konala tzv. kalvarská cvičení, při kterých sestry meditovaly o tajemství otevřeného boku Ježíšova. Následující den v sobotu při cvičení v soucítění Panny Marie s utrpením Jejího Syna, si vyprošovaly, aby je Maria uvedla do Ježíšova Srdce, v kterém by byly stráveny žářem jeho horoucí lásky pro podíl na Kristově utrpení. Kalvarské sestry při své úctě k Božskému Srdci Páně navazovaly na širší

¹⁸ Srov. KOHUT, V., Spiritualita, in FIORES, S., aj., *Slovník spirituality*, s. 911. Výrazem „kontemplativní“ rozumíme prvořadě zaměření řeholního řádu k niternému vztahu s Bohem. Je prvním motivem a konečným cílem zasvěcení jednotlivých členů.

¹⁹ Srov. HRUBÝ, J., *Dějiny pobožnosti k Božskému Srdci Páně*, s. 18.

rámec utrpení Páně a nevyužívaly při ní vnějších viditelných znamení²⁰.

Světcem, který se v 17. století velkou měrou zasadil o šíření úcty k Nejsvětějšímu Srdci, byl Jan Eudes (1601–1680). Jan Eudes chtěl zdůrazňujícím způsobem uctívat Nejsvětější Srdce Ježíšovo a Neposkvrněné Srdce Mariino jako hlavní ochránce a vzory. Od roku 1641 svoji činnost zaměřil na šíření pobožnosti k oběma Nejsvětějším Srdcím. Proto založil kongregaci kněží eudistů, kongregaci sester euditek a Společnost obdivuhodného Srdce. Ve středu jeho pozornosti je Ježíšova osoba, ne jednotlivý orgán, proto se tak nevěnoval tělesnému Srdci Ježíšovu a jeho symbolické funkci pro vyjádření duševních citů.²¹ Svátý Jan Eudes sestavil o Nejsvětějším Srdci Ježíšovu první officium, vlastní mši, litanie a dal je 20. října 1672 schválit rouenskému arcibiskupovi a také dalším biskupům.²² Kongregace, které založil, začaly po schválení těchto textů francouzskými biskupy (20. října 1672) slavit svátek Nejsvětějšího Srdce Ježíšova a od roku 1674 se mohly ve Francii používat jako vlastní texty *ad libitum*.²³ Apoštolát Jana Eudese pokračoval díky spisům a knihám, které zanechal. Bez nadšení věřících, kteří byli zapálení pro úctu k Ježíšovu Božskému Srdci, by však šíření apoštolátu nebylo možné.

Rozhodující význam pro rozšíření úcty k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu měla zjevení Ježíšova Srdce svaté Markétě Marii Alacoque (1648 – 1690). První bylo v roce 1673 jako zjevení živého Srdce v Ježíšově těle a vyjadřovalo symbol Ježíšovy lásky k lidem. Druhé velké zjevení láskou hořícího Ježíšova Srdce měla 16. června 1675 a poslední zjevení Srdce Ježíšova se uskutečnilo 2. července 1688. Tato zjevení v klášteře Navštívení v Paray-le-Monial dala pobožnosti k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu podobu smírného uctívání, především v pátek

²⁰ Srov. Úcta k Božskému Srdci Páně, in FILKA, J., *Vznik katolické charismatické obnovy v Brně a cesta některých jejích společenství k založení provincie komunity Emanuel na Moravě*, s. 90.

²¹ Srov. tamtéž.

²² Srov. SANNA, I., Nejsvětější Srdce Ježíšovo, in FIORES, S., aj., *Slovník spirituality*, s. 572.

²³ Lat. *ad libitum* znamená „podle libosti.“

na konci oktávu po slavnosti Těla a Krve Páně.²⁴

Velkým spolupracovníkem v šíření úcty k Nejsvětějšímu Srdci byl duchovní vůdce Markéty Marie Alacoque, jezuita Claude La Colombière (1641 – 1682). V kritickém okamžiku jejího vnitřního života, kdy několik duchovních učitelů začalo pochybovat o pravosti jejích zjevení, se vyslovil k pravdivosti jejího božského poslání. A to na základě dvou neklamných znamení: poslušnosti a pokory.²⁵

Ve snaze o šíření úcty k Božskému Srdci byly oběma ctitelům podporou významné osobnosti. Anglická královna se v roce 1697 obrací s prosbou na papeže Inocence XIII. ohledně schválení svátku k poctě Nejsvětějšího Srdce Ježíšova pro celou církev. Kongregace ritu ale schválení neposkytla.

Počátkem 18. století byl misionářem úcty k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu a zároveň velkým ctitelem Panny Marie svatý Ludvík Maria Grignion z Montfortu. Založil mnoho misijních společností a v dnešní době jich je asi na 1 400 místech po celém světě.²⁶

V našich zemích zakládali členové Tovaryšstva Ježíšova bratrstva Božského Srdce Páně. První bratrstvo bylo založeno v Olomouci roku 1702, následovalo založení v Praze v roce 1709 a v roce 1712 pak v Opavě.²⁷ Tak jezuité usilovali o zapuštění kořenů uctívání Srdce Ježíšova.

Během let 1720 – 1722 zavedli někteří francouzští biskupové svátek Božského Srdce ve svých diecézích. O rozšíření úcty k Srdci Ježíšovu se v 30. letech 18. století zasloužil P. Gallifet, a to díky slibu, který za něj učinil jeho spolubratr (pravděpodobně P. J. Croiset). Slíbil před svatostánkem za P. Gallifeta, který byl těžce nemocen, že celý svůj život věnuje šíření úcty k Srdci Ježíšovu, bude-li jeho spolubratr uzdraven. To se také stalo a P. Gallifet byl jedním z nejhrolivějších šířitelů úcty k Srdci Ježíšovu.

²⁴ Srov. HRUBÝ, J., *Dějiny pobožnosti k Božskému Srdci Páně*, s. 59.

²⁵ Srov. MONIER-VINARD, H., Svatý Claude la Colombière, in ALTRICHTER, M., *Božské Srdce*, s. 122.

²⁶ Srov. SCHAUBER, V., aj., *Rok se svatými*, s. 186.

²⁷ Srov. HRUBÝ, J., *Dějiny pobožnosti k Božskému Srdci Páně*, s. 90.

Na konci 18. století se pokusili osvícenci vymýtit úctu k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu. Roku 1785 svolal jansenistický biskup Ricci své kněze k synodě v Pistoji a odsoudil na ní úctu k Srdci Páně.²⁸ Protože to byl akt proticírkevní, přidávali se k jansenistům i další nepřátelé církve, kteří zabírali kostely. Ctitelé Božského Srdce se proto scházeli v utajení a ve stále hojnějším počtu se Ježíšovu Srdci zasvěcovali. Vznikaly řeholní společnosti jako důsledek útlaku, v jejichž názvu bylo Ježíšovo Srdce: Kongregace neustálého klanění Nejsvětějšímu Srdci (P. Coudrin), Otcové Nejsvětějšího Srdce Ježíšova (P. Tournely), Sestry Nejsvětějšího Srdce (P. Varin se svatou Sophie-Barat), Společnost Ježíšova Srdce (P. Cloviriére).

1.5 Vstupy papežů do projevů úcty k Božskému Srdci

První úřední uznání pobožností k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu vyšlo od papeže Klementa XIII. dne 6. února 1765, ale jen jako výsada a v omezené míře – týkala se pouze Polska a římského bratrstva. Dekretem Posvátné kongregace obřadů z 23. srpna 1856 se za Pia IX. rozšířil svátek Nejsvětějšího Srdce Ježíšova na celou církev, a tak se dostal s konečnou platností do veřejné bohoocty církve.²⁹

Papež Pius IX. se 16. června 1875 zasvětil Božskému Srdci Páně. Papež Lev XIII. vydal 25. května 1899 encykliku *Annum Sacrum*, která vyšla jako součást příprav na Jubilejní rok 1900. Žádal v ní biskupy katolické církve, aby zasvětili lidstvo Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu, které se mělo uskutečnit ve dnech 9. - 11. června 1899, což se také stalo. Součástí encykliky je zásvětná modlitba k Srdci Ježíšovu, která začíná slovy:

„Nejsladší Ježíši, Spasiteli pokolení lidského, pohlédni na nás, jižto v nejhlubší

²⁸ Srov. ŽÁK, F., *Eucharistie*, s. 297.

²⁹ Srov. SANNA, I., *Nejsvětější Srdce Ježíšovo*, in FIORES, S., *Slovník spirituality*, s. 572.

*pokoře před oltářem tvým klečíme.*³⁰ Sám papež Lev XIII. zasvětil v závěru roku 1899 celé lidstvo Božskému Srdci Ježíšovu.

Dne 11. prosince 1925 nařídil papež Pius XI. (v encyklice *Quas primas*) každoroční obnovu zasvěcování se Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu přenést na poslední neděli liturgického roku – na slavnost Krista Krále. Úmyslem bylo viditelně propojit lásku Božského Srdce s tajemstvím vlády Krista Krále. Tentýž papež vydal encykliky *Miserentissimus Redemptor* (8. května 1928) a *Caritate Christi* (3. května 1932), kterými poukázal na hluboké teologické zakotvení úcty k Božskému Srdci Ježíšovu – toto měl na mysli i Pius XII. v encyklikách *Haurietis aquas* (15. května 1956) a *Summi pontificatus* (20. října 1939).³¹

Celé 19. století a začátek 20. století je možno nazvat stoletím Nejsvětějšího Srdce. Mnoho mužských i ženských kongregací, které vznikaly, neslo ve svém názvu jméno Srdce Ježíšova. Byly to např.: kongregace *Paní Božského Srdce* (*Dames de Sacré-Coeur*), kterou založila s pomocí dvou kněží bl. Magdalena Žofie Barat. V téže době založil P. E. Tournely kongregaci nazvanou *Otcové Srdce Ježíšova*, která později splynula s podobnou kongregací italskou a nazývala se *Kněží víry*. V roce 1805 vznikla *Kongregace Nejsvětějšího Srdce Ježíšova a Mariina*, nazývaná jinak „Picpus“ (*Pères et Religieuses de Picpus*).³² Vyhlášením dogmatu o Neposkvrněném Početí Panny Marie³³ byla úcta k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu oprávněně spojována s úctou k Neposkvrněnému Srdci Panny Marie. K jejich propojování přispěla zjevení Panny Marie v Lurdech. Paray le Monial a Lurdy se tak staly poutními centry.

³⁰ AMBROS, P., *Obnova úcty nejsvětějšího Srdce Ježíšova*, in ALTRICHTER, M., *Božské srdce*, s. 184.

³¹ Srov. FILKA, J., *Vznik katolické charismatické obnovy v Brně a cesta některých jejích společenství k založení provincie komunity Emanuel na Moravě*, *Úcta k Bož. Srdci Páně*, s. 91.

³² Srov. HRUBÝ, J., *Dějiny pobožnosti k Božskému Srdci Páně*, s. 138.

³³ PIUS IX., *Inefabilis Deus*, čl. 7.

2 Ctitelé Srdce Ježíšova

V dějinách úcty Nejsvětějšího Srdce Ježíšova je mnoho ctitelů, tato kapitola se zabývá nejvýznamnějšími z nich. První ctitelkou Nejsvětějšího Srdce Ježíšova byla jeho matka Maria. Ježíšovo Srdce začalo tlouci od okamžiku, kdy Maria vyslovila své odevzdané „*Staniž se!*“ (srov. Lk 1, 38) „*Ona je převzácným darem Nejsvětějšího Srdce Páně.*“³⁴

2.1 Svatý Bernard z Clairvaux

Svatý Bernard (1091 – 1153) byl jedním z prvních ctitelů Srdce Ježíšova. Pocházel z urozené šlechtické rodiny, která sídlila na hradě Fontaines, v malebném prostředí východní Francie ve Fontaines-lés-Dijon. Jeho matka se narodila v hraběcí rodině a byla tiché, příjemné povahy. Otec Bernardův byl jako rytíř známý svým upřímným a čestným chováním. Narodilo se jim celkem sedm dětí: Guido, Gerhard, Bernard, Humbelina, Andrée, Bartolomeus a Nivardus.³⁵ Protože rodiče byli hluboce věřící, odevzdávali každé dítě hned po narození do Boží prozřetelnosti.

I když Bernardova matka milovala všechny své děti, její v pořadí třetí syn Bernard zaujímal v jejím srdci výjimečné postavení.³⁶ Byl citlivé, uzavřené, plaché povahy a matčinu něžnou lásku vroucně opětoval. Její smrt v jednatřiceti letech se ho bolestně dotkla. V bolestivém období, kdy se vyrovnával se ztrátou matky, citově dozrál a obrátil se s velkou oddaností a láskou k matce Ježíšově. Byl obdařen mnoha duchovními dary, vyznačoval se bystrostí. Všichni, kdo ho znali, jej brali jako člověka, kterého čeká skvělá budoucnost. Rád se vzdělával,

³⁴ Pius XII., *Haurietis aquas*, čl. 17.

³⁵ Srov. TÓTHOVÁ, K.M., *Ctitelia Božského Srdca a ich modlitby*, s. 18.

³⁶ Tamtéž.

trávil hodně času četbou, vyznačoval se vnitřním sebeovládáním. Jeho vybrané chování a příjemný zevnějšek činily na posluchače i jeho blízké hluboký dojem. Byl také jedním z mála lidí, u kterých je obdivuhodný soulad duševní i fyzické krásy. Avšak jeho skutečná krása – duchovní – byla skryta v jeho srdci. Již v mladém věku dokázal nadchnout vznešenými ideály mnoho svých vrstevníků.

Když uplynuly čtyři roky od smrti matky,³⁷ rozhodl se ve dvaceti jedna letech opustit svět a vstoupit do řádu svatého Benedikta – k cisterciákům. Následovalo ho třicet mladých šlechticů, jeho vlastní bratři a nakonec i jeho vlastní otec, který v klášteře v Citeaux i zemřel. Bernard se stal v pětadvaceti letech opatem nového kláštera s názvem „Clairvaux“.³⁸ Během svého života svatý Bernard založil šedesát klášterů. Duchovní svět byl pro něj prostorem, v kterém viděl svoje naplnění. Snažil se zdokonalovat v lásce k Bohu i k bližním, byl světcem tichého a pokorného srdce. Nejednou mu byla nabízena biskupská hodnost, on však vždy se skromností odmítal. Do církevních dějin se zapsal svou jednoznačnou pozicí na stranu Inocence II., kdy nastal v Římě roku 1130 papežský rozkol. Na jedné straně stál Inocenc II., na druhé Anaklét II. Vahou vlivu své osobnosti a učenosti se Bernard zasloužil o to, že papežem se stal Inocenc II. V roce 1145 byl zvolen papežem Bernardův žák – cisterciácký mnich Bernard z Pisy – Eugen III. Jeho pontifikát byl označován jako „bernardovské období v církvi“, kdy měl sv. Bernard nejvýraznější vliv na církevní život.

Jeho literární činnost byla velmi obsáhlá. Papeži Eugenu III. věnoval pětidílný učený spis *De consideratione libri quinque ad Eugenium III*, ve kterém podrobně rozebírá povinnosti papeže a zároveň předkládá principy výuky duchovního života. K nejhodnotnějším dílům křesťanské mystické literatury patří jeho osmdesát šest kázání inspirovaných Velepísni lásky (srov. 1 Kor 13,1-13).

Ztráta matky v raném mládí měla vliv na jeho silné přilnutí k Matce Boží, která jej obdařila mnoha milostmi. Jedním z jejích velkých darů byla úcta k Božskému Srdci jejího Syna. Svatý Bernard vyzývá své svěřence, aby se utíkali

³⁷ Srov. TÓTHOVÁ, K.M., *Ctitelia Božského Srdca a ich modlitby*, s. 19.

³⁸ Srov. tamtéž.

k Marii s největší důvěrou, protože „*Syn svou Matku určitě vyslyší,*“ a „*ona představuje žebřík pro hříšníky, je mojí největší důvěrou a zároveň příčinou mé naděje.*“³⁹ Na stupních žebříku vysvětluje stupně duchovního života, kde nelze přeskokovat příčky. K Bohu Otci se dostaneme jen skrze Ježíše a k Ježíši prostřednictvím Jeho Matky. Tak svatý Bernard skrze Marii vytrvale směřoval k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu. Poznal, že v přítomnosti Jeho Matky se tato cesta stává lehkou a příjemnou, plnou čistoty a milosti. Proto bylo v duchovním životě svatého Bernarda neoddelitelné Srdce Ježíšovo a Srdce Jeho Matky.⁴⁰

2.2 Svatá Mechtilda Magdeburská

Svatá Mechtilda (asi 1207 – 1282) se narodila v magdeburské diecézi. O jejím životě mnoho nevíme, známe jen stručné biografické údaje z jejího díla a některá důvěrná sdělení jejích spolusester z kláštera v Helftě, Gertrudy Veliké a Mechtildy z Hackebornu.

Pocházela ze zámožné a urozené rodiny, kde obdržela základy dobrého vzdělání. Začátky svého mystického života sama klade do věku dvanácti let: „*Já nehodná hříšnice byla jsem ve svém dvanáctém roce pozdravena od Ducha Svatého tak silným proudem, když jsem byla sama, že bych toho již nikdy nesnesla, abych se propůjčila k velikému všednímu hříchu.*“⁴¹ Svatá Mechtilda říká, že tento „rozmilý“ pozdrav prožívala každý den ještě třicet jedna let. Ve dvaceti letech odešla od rodičů do komunity bekyní⁴² nedaleko Magdeburku a tam pobývala asi třicet let. Až ke konci života, v letech 1270 – 1271, přichází do kláštera v Helftě, kde se ukryla před rozruchem způsobeným otevřenou

³⁹ BERNARD z CLAIRVAUX, cit. v: TÓTHOVÁ, K.M., *Citelia Božského Srdca*, s. 21.

⁴⁰ Srov. TÓTHOVÁ, K.M., *Citelia Božského Srdca a ich modlitby*, s. 21.

⁴¹ MECHTILDA MAGDEBURSKÁ, *Tekoucí světlo mého božství*, kn. 4, kap. 1, s. 93.

⁴² Revue.theofil.cz: výrazem „bekyně“ (lat. beguinae) byly označovány ve středověku ženy, které napodobovaly život v řeholi. Necítily se povolány k řeholnímu životu, ale toužily po intenzivním duchovním životě a životě modlitby.

kritikou chyb duchovenstva ve svých spisech: „*Běda ti, koruno svatého kněžství! Jak to, že jsi tak hluboko klesla? Zbývá ti už jen odlesk tebe samé, a tím je duchovní moc; Ovšem tou bojuješ proti Bohu a jeho vyvoleným (...)*“⁴³

Mystický život a zázračné působení Boží lásky, které ji naplňovalo úzkostí i radostí, tajila po mnoho let. Výjimečné dílo *Tekoucí světlo božství* psala na příkaz svého zpovědníka Jindřicha z Halle⁴⁴ pod vnitřním božím vedením. Sama o tomto díle v úvodu své knihy píše: „*Tuto knihu třeba s radostí přijmouti, neboť Bůh sám mluví tato slova. Tuto knihu posílám jako posla všem lidem duchovním, obojím, zlým i dobrým, neboť když sloupy padnou, stavba neobstojí. A kniha tato ukazuje pouze mne a hlásá chvalně mé tajemství. Všichni, kdož ji rozuměti chtějí, musejí ji čísti devětkrát. Aj, Pane Bože, kdo složil tuto knihu? Já jsem ji složila ve své mdlobě, když jsem svému daru odolati nemohla. Aj, Pane, jak se bude tato kniha nazývati, jen k tvé cti? Ať se jmenuje: Tekoucí světlo mého božství do všech srdcí, která žijí beze lsti.*“⁴⁵ K zachycení touhy duše s touhou Boží používá svatá Mechtilda obrazy symbolů ohně, proudů vody a tepla. Výstižně to dokresluje rozhovor „smyslů“ s duší, která chce jít za svým Milým, a „smyslové“ jí to rozmlouvají: „*Ó paní, půjdeš-li tam, oslepeme nadobro, neboť Božství jest tak ohnivě žhnoucí, jak sama dobře víš, že všecken oheň a všecken žár, jenž nebi a všem svatým svítiti a hořeti dává, to vše vytrysklo z jeho božského dechu a z jeho lidských úst z rady Ducha Svatého. Jakž tam setrváš, byt' jen hodinu?*“⁴⁶

V díle *Tekoucí světlo božství* promlouvá Bůh k Mechtildě jako ke své nevěště. Jsou to vroucí rozhovory, z kterých vyplývá, jak Bůh miluje ty, kteří Mu odevzdali svůj život: „*Svítím-li já, pak třeba, abys zářila, teku-li já, pak třeba, abys bouřila, vzdycháš-li ty, pak vtahuješ mé božské Srdce do sebe, pláčeš-li po mně, pak беру já tě ve své náručí, ale když miluješ, pak stáváme se my dva*

⁴³ SCHMIDT, M., Svatá Mechtilda Magdeburská, cit. podle: ALTRICHTER, M., *Božské Srdce*, s. 145.

⁴⁴ Srov. SCHMIDT, M., Svatá Mechtilda Magdeburská, in ALTRICHTER, M., *Božské Srdce*, s. 138.

⁴⁵ MECHTILDA MAGDEBURSKÁ, *Tekoucí světlo mého božství*, kn. 1, kap. 1, s. 5.

⁴⁶ Tamtéž, kn. 1, kap. 44, s. 29.

jedno.⁴⁷

V posledním, sedmém díle, mluví svatá Mechtilda o „*koruně a důstojenství našeho Pána Ježíše Krista, jichž se mu dostane po soudném dni (...) Koruna bude zbarvena Krví Beránkovou a osvícena a pozlacena silnou láskou, kterou Ježíš své sladké Srdce uvnitř rozpoltil.*“⁴⁸

Svatá Mechtilda je prvním člověkem, který píše v duchovní literatuře o zjevení Srdce Kristova. Kristus jí říká, že: „*rána v srdci byla pouhým úderem na bránu nebes, až do chvíle, kdy z mého srdce vytryskla na zem krev. V tom okamžiku se otevřelo Království nebeské.*“⁴⁹

Závěrečná kapitola V. sedmého dílu je děkováním Bohu za nezasloužené dary, chválením za jeho dobrotu s připomínkou Jeho Srdce: „*S tímto úmyslem veškerého tvorstva žádám si ze srdce dnes tvé chvály ve všech věcech za všechny věci, jež, Pane Otče, z tvého sladkého Srdce bez poskvrny vytekly.*“⁵⁰

O srdci se zmiňuje, když mluví s Bohem o útrapách válek a hříších světa, co si lidé počnou? Pán říká: „*Miním ještě lid osvobodit od všelikých útrap, jsou to moji přátelé. Společná modlitba tiší mé Srdce.*“⁵¹

Dílo svaté Mechtildy je výjimečným svědectvím ženské mystiky, některé části rukopisů se objevovaly v modlitebních knihách. Kapitoly o posledních věcech, o pekle a očistci, se nalézaly v povinném učení církve.⁵²

Ve svých mystických zkušenostech se opírá o svou přirozenou příslušnost Bohu, což potvrzuje v závěru šesté knihy: „*Co v této knize jest psáno, to teklo z živého Božství do srdce sestry Mechtildy a jest zde postaveno tak věrně, jak bylo z jejího srdce vydáno od Boha a napsáno jejíma rukama. Deo gratias.*“⁵³

⁴⁷ MECHTILDA MAGDEBURSKÁ, *Tekoucí světlo mého božství*, kn. 2, kap. 6, s. 41.

⁴⁸ Tamtéž, kn. 7, kap. 1, s. 205-206.

⁴⁹ Tamtéž, kn. 6, kap. 24, s. 189.

⁵⁰ Tamtéž, kn. 5, kap. 35, s. 161.

⁵¹ Tamtéž, kn. 7, kap. 10, s. 216.

⁵² Srov. SCHMIDT, M., Svatá Mechtilda Magdeburská, in ALTRICHTER, M., *Božské Srdce*, s. 147.

⁵³ Srov. MECHTILDA MAGDEBURSKÁ, *Tekoucí světlo mého božství*, kn. 6, kap. 43, s. 202.

2.3 Svatá Gertruda z Helfty

Svatá Gertruda Helftská (1256 – 1302), nazývána také Velká, je největší německou mystičkou. Patří k velkým ctitelkám Božského Srdce Ježíšova ve středověku a je předchůdkyní jeho novověké úcty. Narodila se 6. ledna 1256, ale o místě narození a její rodině se nedochovaly žádné záznamy. Rovněž některé úseky jejího života jsou neznámé. V pěti letech byla svěřena do péče cisterciáckého kláštera v Helftě.⁵⁴ Klášter byl založen v roce 1229 hrabaty z Mansfeldu a jeho osazování bylo zajišťováno šlechtickými rodinami z této oblasti. V klášterních kronikách byla uváděna jména rodin, ze kterých řeholnice pocházely, v případě Gertrudy nebyla uvedena žádná zmínka. Jak vyplývá z jejího díla, záhadné mlčení bylo záměrné, zřejmě sledovalo duchovní účel.⁵⁵ Klášter vedla abatyše Gertruda z Hackebornu v letech 1251 – 1291, shoda jmen a vydání jejího díla v 17. století učinily Gertrudu z Helfty abatyší. Tato chyba rozšířená spisem *Lignum vitae* (Dřevo života) Arnolda Liona byla s jistotou vyvrácena v letech 1874 – 1875 Němcem W. Pregerem a Francouzem L. Paquelinem. V breviářích se jejich záměna vyskytovala až do roku 1953, kdy z něj byla odstraněna.⁵⁶

Abatyše kláštera, Gertruda z Hackebornu, cítila velkou lásku a zodpovědnost za duše, které byly svěřeny do její péče, a chovala k nim opravdový, mateřský cit. Na její svěřenkyni Gertrudu měla také velký vliv sestra abatyše Mechtilda, která se věnovala výuce zpěvu i hudby, a svým žákyním odkrývala krásu církevní hudby prostřednictvím zhudebněných žalmů.

Mladá Gertruda byla velmi inteligentní a nadaná, vědomosti získávala s lehkostí, plynule mluvila i psala v latině. Tíhla k filozofii, umění a literatuře, zajímaly ji i přírodní vědy a celkově se studiu věnovala s velkým nasazením. Darem řeči a svou vlídností si získala všechny spolusestry. I když tato doba byla

⁵⁴ Srov. TÓTHOVÁ, K.M., *Ctítelia Božského Srdca*, s. 10.

⁵⁵ Srov. DOYÉRE, P., Svatá Gertruda z Helfty, řeholnice, in ALTRICHTER, M., *Božské Srdce*, s. 124.

⁵⁶ Tamtéž.

časem, kdy s velkým zájmem a zálibou vnímala pozemský svět, dokázala si její duše uchránit čistotu a nevinnost. S pomocí Boží milosti odstranila ze své duše sklony k pozemské marnivosti. Při četbě Písma svatého rozjímalala o Božích pravdách a zbožný zpěv žalmů v ní vzbuzoval duchovní lítost. Byla si vědoma svých slabostí a činila pokání. Její duchovní proměna přinesla své ovoce a přívál nových milostí způsobil nevídaný rozlet jejích duchovních schopností.⁵⁷

Ve věku dvaceti pěti let objevila mystický život. Dne 25. ledna 1281 měla vidění, kdy se jí poprvé zjevil Ježíš, kterého milovala nade vše, a byla s ním již zasnoubená řeholními sliby. Pán vnesl do její duše pokoj a promluvil k ní: „*Nikdy se už netrap smutkem a pochybnostmi! Jsem tvým Spasitelem a zachráním tě. Ty se už nikdy ničeho neboj!*“⁵⁸ Od této chvíle žila svatá Gertruda mystickým duchovním životem a stala se nástrojem Božího milosrdenství. Její srdce se stalo láskyplným, čistým příbytkem pro Ježíše a On ji zasvěcoval do mnoha tajemství svého Nejsvětějšího Srdce. Přitom však dbala na to, aby velikost a množství milostí ji nesvedlo z cesty pokory a nepadla tak do osidel pýchy.⁵⁹ Touto duchovní proměnou se naučila žít v pokoře před Boží tváří a vroucně se modlit ve společenství andělů a svatých. Rozhodně vykročila cestou sebepoznání a pokory – ta byla živnou půdou její panenské duše – a Boží milosti mohly být zasazeny a v tichosti rostly. V jejím životě nebyly jiné významné události než ty, které se staly v jejím vnitřním životě. Pracovala nejen na opisování rukopisů ve scriptoriu kláštera, ale také sama psala. Měla dar výstižně a jednoduše vysvětlovat mnoho statí z Písma, které byly určeny především jednoduchému lidu. Své znalosti čerpala z Písma a z liturgie, která měla pro její mystickou zkušenosť hlubší smysl.⁶⁰

Zásluhu na rozšíření úcty k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu mají hlavně její spisy, z kterých většinu napsala latinsky. *Duchovní cvičení (Exercitia spiritualia)*

⁵⁷ Srov. TÓTHOVÁ, K.M., *Cíteliea Božského Srdca*, s. 11

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ Srov. tamtéž.

⁶⁰ Srov. tamtéž.

– obsahují sedm citových rozjímání o dokonalosti, jejichž počet je záměrně zvolen jako symbol dokonalosti. Dalším dílem je *Zjevení (Revelationes)*, *Posel božské úcty (Legatus divinae pietatis)* a *Postupné pronikání (Insinuationes)*. Duchovním zrakem pronikala do tajemství mše svaté, jejího působení a do Boží přítomnosti v Eucharistii – Ježíš ji obdaroval tím, že jí poodhalil Lásku svého Božského Srdce.⁶¹

V jednom ze svých mystických vidění rozmlouvala se svatým Janem, který ji přivedl k Ježíši. Při tomto setkání svatá Gertruda položila svou hlavu na Ježíšovo Srdce, ponořila se do rytmu tlukoucího Srdce a naslouchala jeho sladkým úderům – tlukotu Boží Lásky. Svatý Jan Gertrudě tehdy řekl, že i on pocítil sladkou Lásku Ježíšova Srdce, když položil při Poslední večeři svou hlavu na Kristovu hrud' (srov. J 13, 23). Od Ježíšova Srdce se pak jeho duše zapálila svatým neuhasitelným ohněm lásky.⁶² Když se ho světice pokorně zeptala, proč nic o Nejsvětějším Srdci, na kterém odpočíval, nenapsal pro naše povzbuzení, svatý Jan jí odpověděl: „*Mým úkolem bylo zvěstovat mladé Církvi učení o nestvořeném Slově, poklady Srdce Ježíšova jsou určeny pro dobu pozdější, aby se chladná láska ke Kristu vzpomínkou na taková tajemství opět rozehrála.*“⁶³ Až nové době bylo vyhrazeno poznat rozkoš úderů tohoto srdce k povzbuzení lidstva v lásce k Bohu.⁶⁴

Prostřednictvím mnoha milostí Božského Srdce Ježíšova byl život svaté Gertrudy doprovázen výjimečnými, pro mystiky příznačnými jevy. Gertruda zakouší vnitřní stigmata, poranění z lásky, výměnu srdcí aj.⁶⁵ V některých pasážích jejího díla se dají odhalit diskrétní náznaky extatických vytržení, ale Gertruda je s pokorou sobě vlastní nikdy dopodrobna nerozvádí. Především

⁶¹ TÓTHOVÁ, K.M., *Ctitelia Božského Srdca*, s. 11

⁶² Srov. ÚŘEDNÍČEK, F., *Skrytý poklad*, s. 7.

⁶³ JAN, cit podle: ŽÁK, F., *Eucharistie*, s. 338.

⁶⁴ Srov. ÚŘEDNÍČEK, F., *Skrytý poklad*, s. 7.

⁶⁵ Srov. DOYÉRE, P., *Svatá Gertruda z Helfty, řeholnice*, in ALTRICHTER, M., *Božské Srdce*, s. 133.

chce předat své duchovní poselství, proto se velmi často vrací k prožitkům a rozhovorům při zjevení. Do svého srdce si hluboce vryla obraz pěti ran Kristových, které zaplavily její srdce mučivou, spalující touhou. Byla to touha po zřeknutí se své vůle a po splynutí s vůlí Ježíšovou. Jako důkaz své lásky k ní daroval jí Ježíš mystickým způsobem své vlastní Srdce a zasáhl ji šípem své lásky. Prožívala v těchto chvílích extáze s předzvěstí nebeských slastí, a před jejím duchovním zrakem se rozprostřel budoucí věk. Obdržela velké množství milostí, které ji nenaplňovaly samolibostí, ale naopak, čím dál více pociťovala svou nehodnost a ubohost. Silně si uvědomovala, že je jen „*prachem země*“.⁶⁶

Ve svém duchovním životě nikdy netoužila požívat osobních výhod, netěšilo ji, když byla svými spolusestrami obdivována pro svou hlubokou zbožnost, nechtěla být stavěna do popředí. (Tato pokora je pro světce a mystiky příznačná.)⁶⁷ Uvědomovala si svůj úkol – být Ježíšovou vyslankyní a velkoryse předávat Jeho poselství ostatním.

Pro Gertrudu byla centrem liturgie svátost Eucharistie. Z úcty k ní vycházela úcta k utrpení Ježíšovu, k Jeho Nejsvětějšímu Srdci a k Jeho svatým ranám. Spiritualita v klášteře v Helftě byla kristocentrická,⁶⁸ úcta k Božskému Srdci nebyla pouhým „dolorismem“ před ranou, která způsobuje utrpení.⁶⁹

Vroucně toužila po nebeské vlasti – obdržela totiž milost vidět svým duchovním zrakem svoji pozemskou smrt. Spatřila Pannu Marii obklopenou anděly, jak ji očekávali v nebi, a Ježíše, který se k ní sklonil a něžně si ji přivinul

⁶⁶ TÓTHOVÁ, K.M., *Ctitelia Božského Srdca*, s. 13.

⁶⁷ Srov. MONGILLO, D., Pokora, in FIORES, S., aj., *Slovník spirituality*, s. 644-652. Výrazem „pokora“ rozumíme postoj k životu, který se projevuje uznáváním lidské důstojnosti své vlastní i druhých. Roste ve společenství s Kristem. Odkazuje na Mt 11,29: „Vezměte na sebe mé jho a učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem, a naleznete pro své duše odpočinek.“

⁶⁸ Srov. MOIOLI, G., Kristocentrismus, in FIORES, S., aj., *Slovník spirituality*, s. 414-423. Výrazem „kristocentrismus“ rozumíme život v následování a napodobování Ježíše prostřednictvím daru Ducha svatého.

⁶⁹ Srov. DOYÉRE, P., Svatá Gertruda z Helfty, řeholnice, in ALTRICHTER, M., *Božské Srdce*, s. 130.

⁷⁰
k svému Srdci. Ve zjeveních svaté Gertrudě Ježíš zdůraznil přímo až dětskou
⁷¹
důvěru, s jakou se na Něj máme obracet. Naše důvěra působí Ježíši příjemné
„násilí“, které je doslova nucen vyslyšet. Důležitá je při tom čistota srdce,
⁷²
jakou má dítě, které se nepřetvařuje, když prosí svého otce. Dítě má jistotu, že bude
vyslyšeno svým pozemským otcem, protože ten jej nade vše miluje. Podobně je
tomu tak i u Boha.

Tajemství duchovního života svaté Gertrudy spočívalo ve spojení s Ježíšem
a ve svobodě srdce,
⁷³
které ji k tomuto spojení uschopňovalo. Svoboda srdce ji
disponovala k tomu, aby se nic nemohlo postavit do cesty jejímu odhodlání ke
spojení s Bohem.⁷⁴ Když otcové Druhého vatikánského koncilu žádali Pia IX.,
aby církev zasvětil Srdci Ježíšovu, odvolávali se právě na sv. Gertrudu.

2.4 Svatý Jan Eudes

Svatý Jan Eudes (1601 – 1680) patří mezi významné šířitele úcty Srdce
Ježíšova i Srdce Panny Marie. Narodil se 14. listopadu 1601 v severozápadní
oblasti Francie v obci Ri u Argentana. Již v době svých studií vynikal velkou
úctou a láskou k Matce Boží. V roce 1625 byl vysvěcen na kněze a nějakou dobu
žil na jezuitské koleji v Caen. Náročné a hluboké vědomosti vyžadující studium
u jezuitů se stalo pevným základem jeho kněžského povolání. Vstoupil také
do Mariánské kongregace.

Byl známý svým milosrdenstvím a láskou, které choval ke svým bližním, když
se dobrovolně přihlásil ke službě nemocným do oblastí zamořených morem
v argentanském kraji. Neodvracel se od nakažených nemocných, neštítil se jich

⁷⁰ Srov. TÓTHOVÁ, K.M., *Ctitelia Božského Srdca*, s. 14.

⁷¹ Srov. LALLEMANT, L., *Spiritualita srdce*, s. 25-26.

⁷² Srov. tamtéž, s. 60-62.

⁷³ Srov. KEMPENSKÝ, T., *Následování Krista*, kn. 3, kap. 37, s. 118.

⁷⁴ Srov. DOYÉRE, P., *Svatá Gertruda z Helfty, řeholnice*, in ALTRICHTER, M., *Božské Srdce*, s. 132.

a pomáhal jim s obětavou láskou a s modlitbou na rtech.⁷⁵ Zároveň si uvědomil jejich duchovní bídu, zaostalost a nejasnosti, které byly mezi nimi rozšířeny ve věcech víry. Po skončení moru, který přežil bez úhony, se usídlil v oratoriu v Caen a zde pocítil nutnost vzdělávání, duchovní pomoc, obnovení života víry svých bližních. Proto se rozhodl pro apoštolské misie.⁷⁶ Byl obdařen od Boha řečnickým talentem a jeho kázání lákala mnoho lidí. Vysvětloval, neúnavně kázal, seznamoval se základními pravdami křesťanského života. Pocíťoval nedostatek horlivých kněží a toužil po obnově kněžského života, od kterého očekával i obnovu uvnitř církve. Rozhodl se založit v roce 1642 kněžský seminář v Caen, ale po neshodách s generálním představeným oratoriánů, který měl vůči založení semináře výhrady, založil Jan Eudes s několika kněžími v roce 1643 kněžskou Kongregaci Ježíše a Marie. Byli nazýváni eudisté a jejich hlavní náplní byly lidové misie⁷⁷ a vedení kněžských seminářů v duchu šíření úcty k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu a k Neposkvrněnému Srdci Panny Marie, ve kterých viděl jedno srdce. Hlavní dílo *Coeur admirable*⁷⁸ věnoval nejprve Srdci Panny Marie, v Něk pak objevil a poznal Srdce Ježíšovo. Hlavní zásluhou Jana Eudese je zavedení liturgického kultu obou Srdcí – Ježíšova i Mariina. O Ježíšově Srdci píše v knize *Coeur admirable*: „*Klaněnímhodné Srdce Ježíše Krista je začátek a pramen všech tajemství a všech okolností jeho života, všeho nač myslel, co konal a trpěl (...), je to svátek svátků, poněvadž ke všemu ho vedlo jeho láskou hořící Srdce.*“⁷⁹

Působení Boží na lidstvo vysvětloval svojí teorií o trojí potopě. První skutečnou potopou za dob Noemových očistil Bůh Otec lidstvo od hříchů. Druhá potopa se uskutečnila prolitím krve Ježíše Krista na kříži a zalila celý svět svým

⁷⁵ Srov. TÓTHOVÁ, K.M., *Ctítelia Božského Srdca*, s. 91.

⁷⁶ Srov. Kompendium katolické církve, čl. 172-175.

⁷⁷ Srov. Katechismus katolické církve, čl. 849-856.

⁷⁸ Srov. ÚŘEDNÍČEK, F., *Skrytý poklad*, s. 8.

⁷⁹ EUDES, J., *Coeur admirable*, cit. v: ÚŘEDNÍČEK, F., *Skrytý poklad*, s. 9.

milosrdenstvím. Třetí potopa nastane v posledních dobách skrze Srdce Ježíšovo ohněm lásky. K tomu má velkým dílem přispět uctívání Ježíšova Srdce. Má přinést lidstvu stejnou obnovu a očistu, jaká následovala po potopě a po spasitelné smrti Ježíšově.⁸⁰

Jan Eudes zemřel v 80. letech dne 19. srpna 1680 v Caen. Papež Pius X. jej nazval „*původcem, učitelem a apoštolem liturgické úcty k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu.*“⁸¹ V roce 1909 jej prohlásil za blahoslaveného a roku 1925 byl Piem XI. svatořečen. Je vyobrazován jako kněz s knihou a Srdcem Ježíšovým.⁸²

2.5 Claudius Colombière

Francouzský jezuita Claudius Colombière (1641 – 1682) byl pověřen, aby se stal apoštolem úcty k Srdci Ježíšovu. Vybral si jej sám Ježíš, viděl v něm důvěryhodného přítele a věrného služebníka. Pro církev začíná nová doba, která je pro lidstvo nadějí. „*Hle, dnes se naším očím ukazuje svrchovaně božské a nadějně znamení: Nejsvětější Srdce Ježíšovo (...), od něho si musíme vyprošovat a očekávat spásu.*“⁸³

Claudius se narodil 2. února 1641 v Symphorien d'Ozon v Dauphiné jako třetí ze sedmi bratří, z nichž jen nejstarší se oženil, dvě děti zemřely a tři si zvolily povolání kněze. Jeho matka Markéta byla klidné povahy a svým působením na manžela, který byl právníkem, vymohla, aby souhlasil s rozhodnutím syna vstoupit do řehole. Hned po svých studiích na koleji Nejsvětější Trojice v Lyonu vstupuje 25. října 1658 do noviciátu Tovaryšstva Ježíšova v Avignonu. Toužil ze všech sil odpovědět na Boží volání, ale zároveň pocítil „*silný odpor k životu,*

⁸⁰Srov. ÚŘEDNÍČEK, F., *Skrytý poklad*, s. 10.

⁸¹Srov. TÓTHOVÁ, K.M., *Ctitelia Božského Srdca*, s. 93.

⁸²SCHAUBER, V., aj., *Rok se svatými*, s. 433.

⁸³Lev XIII., *Annum sacrum*, čl. 14.

kterému se zavázal.“

V noviciátu studoval filosofii a zároveň na koleji přednášel literaturu a gramatiku. Přelomové období prožil v Paříži u ministra financí Colberta, kde se stal učitelem jeho dvou synů. Strávil mnoho času na společenských událostech a večírcích v bohaté pařížské společnosti, která mu nebyla nepříjemná. Nebyl rozhodnut, kterou cestu si má zvolit, Boží vůle však zasáhla, když ministr Colbert náhodou objevil ironické verše, vztahující se na jeho osobu. Mylně se domníval, že byly určeny jemu, a okamžitě Claudia propustil. Ten se neobhajoval a uvědomil si svou cestu, opustil Paříž a vrátil se do své provincie v Lyonu, kde v tichu kláštera sv. Josefa nachází klid duše a ujasňuje si cíl života. Základem jeho duchovního života, rozjímání a modliteb byla *Duchovní cvičení sv. Ignáce*

z Loyoly.

V den 6.dubna 1669 byl vysvěcen na kněze. Třetí rok svého noviciátu prožívá pod vedením otce Athiauda a během třicetidenního rozjímání se zaváže k plnému dodržování řehole. Dne 2. února roku 1675 skládá řádové sliby. Ihned po nich je jmenován superiorem v Paray-le-Monial.⁸⁶ Jeho úkolem bylo kromě jiného duchovní vedení řeholnic v klášteře Navštívení Panny Marie. Na žádost představené Matky de Saumaise má posoudit duchovní život řeholnice Markéty Marie Alacoque, která se svým spolusestrám jevila jako podivínka, což vedlo k pomluvám a nevraživostem. Sestry nechtěly uvěřit, že by jejich spolusestra mohla být důvěrnicí Nejsvětějšího Srdce Ježíšova. Jako mimořádný zpovědník se zde Claudius poprvé setkává s mystičkou Markétou-Marií. Toto setkání se stane nejdůležitějším mezníkem v jeho životě. P. Claudius ujišťuje představenou o dobrém duchu sestry Markéty Marie. V březnu 1675 je ustanoven z výslovné Boží vůle duchovním vůdcem Markéty Marie. Od této chvíle se jejich duchovní životy prolínají. Zpočátku se Claudius snaží věcně a nezaujatě posoudit zjevení Nejsvětějšího Srdce Ježíšova sestře Markétě Marii. Ale když mu mladá řeholnice

84

MONIER-VINARD, H., Svatý Claude la Colombière, in ALTRICHTER, M., *Božské Srdce*, s. 118.

85

Srov. TÓTHOVÁ, K.M., *Ctitelia Božského Srdca*, s. 61.

86

Srov. MONIER-VINARD, H., Svatý Claude la Colombière, in ALTRICHTER, M., *Božské Srdce*, s.118.

jednoduše, bez fantazie a s pokorou odkryla svůj důvěrný vztah k Božskému Srdci,⁸⁷ je ohromen. Ježíš mu dává ve své milosti poznání, že sestra Markéta Marie je nástrojem Jeho Nejsvětějšího Srdce. Současně nastává proměna srdce také u Claudia a on sám zahoří nevyslovitelnou láskou k Božskému Srdci. Do té doby byl vzdělaným, moudrým, mladým a ctnostmi „vyzbrojeným“ jezuitským knězem. Ve svém srdci choval bázeň, úctu a lásku ke svému Stvořiteli. Ale láska Nejsvětějšího Srdce, která zapálila jeho srdce, byla láskou důvěrnou a živou, naplněnou něhou a soucitem, jakou do té doby nepoznal.⁸⁸ Pociťoval k Jeho Srdci oddanost, která vyústila 21.června 1675 do zasvěcení Nejsvětějšího Srdce Ježíšova spolu se sestrou Markétou Marií.

Po zasvěcení se stal horlivým šířitelem lásky k Božskému Srdci. Živá láska k Ježíšovu Srdci prohloubila jeho ctnosti. Povzbuzoval věřící k častému přijímání Eucharistie a k větší zbožnosti při slavení mše svaté. Pociťoval silné milosrdenství vůči svým bližním, pomáhal chudým, věnoval se dobročinnosti. Chtěl postavit nemocnici pro chudé v Paray, ale svůj plán už nestačil uskutečnit, protože po 18_měsících pobytu v Paray-le-Monial byl odvolán králem Ludvíkem XIV., aby působil jako kazatel vévodkyně z Yorku a zároveň jako diplomat ve sporech mezi Anglií, Francií a církví. U dvora vévodkyně Marie Beatrice mohl kázat jen v její kapli (náboženská a politická situace v Anglii mu nedovolovala kázat veřejně).

V srpnu 1678 propukl tzv. „papeženecký komplot“ proti Karlu II., při němž je obžalován z údajné podvratné činnosti a zatčen i P. Colombière. Se svým chatrným zdravím je uvězněn v žaláři Kings Bench.⁸⁹ Velkým povzbuzením je pro něj v té době dopis od Markéty Marie, který mu před odjezdem do Anglie poslala. Jeho zdravotní stav se ve vlhkém prostředí zhoršoval, sužovaly jej časté záchvaty kašle s vykašláváním krve, což bylo známkou vážného onemocnění plic. Přesto neochaboval v šíření úcty k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu. Ale jeho

⁸⁷ Srov. ALACOQUE, M. M., *Vlastní životopis*, kap. 24, s. 117.

⁸⁸ Srov. tamtéž, kap. 24, s. 119.

⁸⁹ Srov. COLOMBIÉRE, Claudius, *Vlastníma očima*, s. 8.

nepřátelé chtěli zamezit jeho působení, byl postaven před soud a vypovězen z Anglie do Belgie pod podmínkou zákazu návratu. Vrátil se do Francie 29. prosince 1678 ve velmi špatném fyzickém stavu. Kromě tělesného utrpení se projevilo i utrpení psychické – měl silný pocit viny, že zklamal ve svém misijním působení v Anglii. V polovině ledna roku 1679 jede do Paříže se zastávkou v Paray-le-Monial, aby ujistil novou představenou kláštera Navštívení – Matku de Greyfié – o pravdivosti zjevení Božského srdce sestře Markétě Marii a o její svatosti. V roce 1679 se v Lyonu stal spirituálem studentů filosofie, kterým přednášel *Instrukci* inspirovanou Duchovními cvičeními sv. Ignáce, jak s užitek⁹⁰ konat duchovní cvičení. Mezi studenty je P. Josef Galifet, budoucí historik a teolog úcty k Božskému Srdci.

Zdravotní stav P. Colombiéra se následkem věznění silně zhoršoval, proto se chtěl zotavit ve své rodné vesnici St. Symphorien d'Ozon. To se také stalo, ale jen na krátký čas. Dlouhodobě měl velké potíže s dýcháním – celé hodiny zápasil s dechem. Všechno své utrpení obětoval Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu. Začátkem února 1682 jej zachvátila vysoká horečka a 15. února 1682 po silném záchvatu vysilujícího kašle umírá ve věku 41 let. Dne 16. června 1929 ho prohlásil Pius XI. za blahoslaveného, Jan Pavel II. jej svatořečil 31. května 1997 během své apoštolské cesty do Francie.

Claudius Colombiére nám zanechává dílo velké hodnoty: záznam rukopisů ve formě duchovních cvičení. Sám nic nepublikoval, ale krátce po jeho smrti P. Nicolas La Pesse, bývalý kolega z Avignonu, jeho dílo shromáždil a nechal vydat. V roce 1684 vydává nakladatel Annison z Lyonu *Duchovní cvičení* otce Colombiéra. Základem duchovních cvičení jsou rozjímání a především návod, jak přinášet oběti Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu. *Duchovní cvičení* byla čtena v refektáři sester Navštívení v Paray-le-Monial, aby tak komunitě odhalila⁹¹ mystický život sestry Markéty Marie Alacoque.

⁹⁰ COLOMBIÉRE, Claudius, *Vlastníma očima*, s. 32.

⁹¹ Srov. TÓTHOVÁ, K. M., *Ctitelia Božského Srdca*, s. 29.

Úryvek z rozjímavých modliteb sv. Claudia:

Ježíš – moje síla

Můj Bože, Ty budeš mou silou, mým průvodcem,
mým rádcem, mým duchovním vůdcem.

Ty budeš mou trpělivostí, mým poznáním, mým pokojem,
mou spravedlností, mou rozvážností.

Na Tebe se obrátím ve chvílích pokušení, v neútěše,
v protivenstvích, v obavách.

Nechci se už více obávat ničeho, ani úskoků a podvodů zlého,
ani své slabosti,

protože Ty budeš mou silou v čase zkoušek.

A slibuješ, že budeš mou silou natolik,
nakolik Ti budu důvěřovat.

Nejúžasnější je však to, že když mi kladeš tuto podmínku,
dáváš mi zároveň i víru.

Ať Tě navěky chválí a miluje všechno Tvé stvoření, laskavý Bože.

Co by se stalo se mnou, kdybys Ty nebyl mou silou?

A když mne ujišťuješ, že jsi,
co bych neudělal pro Tvou slávu?

„Všechno mohu v tom, který mi dává sílu.“

Ty jsi stále ve mně a já v Tobě.

A proto, ať bych byl kdekoli a hrozilo mi jakékoliv nebezpečí
nebo jakýkoli nepřítel, vždy mám Tebe – svou sílu – při sobě.

Tato jistota mi stačí k tomu,

aby se hned rozptýlily všechny moje obavy

a abych, naplněný Tvou silou,

dokázal čelit některým svým povahovým vlastnostem,

⁹² TÓTHOVÁ, K. M., *Citelia Božského Srdca*, s. 67-68.

které se čas od času probouzejí tak intenzívně,
že se začínám bát o svoji vytrvalost
a znepokojuji se při pomýšlení na dokonalost,
ke které mě Ty, Pane, voláš. Amen.

2.6 Markéta Marie Alacoque

Svatá Markéta Marie Alacoque (1647 – 1690) patří k největším apoštolům a ctitelům Božského Srdce. Narodila se zbožným a váženým rodičům Klaudii a Philibertovi Alacoque dne 22. července 1647 ve vesnici Laitecour poblíž Paray-le-Monial. Pokřtěna byla ve Verosvres v diecézi Autun. Její otec, hluboce věřící člověk, byl královským notářem. Díky laskavé a chápavé matce vládla v rodině pokojná rodinná atmosféra. Markéta již v dětství vyhledávala tichý kout, kde by se mohla v klidu modlit. O znechucení a odporu k hříchu píše ve svém životopise: *„Jediná moje Lásko, jak jsem ti zavázána za to, že jsi o mne pečovala již od nejútlejšího mládí, činíc se velitelkou a paní mého srdce, ač jsi dobře věděla, jak Ti bude odporovati! Jakmile jsem se dovedla poznávati, ukázala jsi mé duši ošklivost hříchu, která vtiskla do mého srdce tolik hnusu k němu, že mi sebemenší poskvrna byla nesnesitelnou mukou, a chtěli-li mne zastaviti v bujnosti dětství, stačilo mi říci, že to uráží Pána Boha.“*⁹³
V modlitbách se utíkala hlavně k Panně Marii, kterou velmi milovala, a vkleče se modlívala růženec. Harmonické ovzduší bylo narušeno smrtí otce, který zemřel ve věku 40let 11. prosince 1655. Zůstalo po něm pět nezaopatřených dětí a početná rodina zažila období bídy a chudoby.⁹⁴

Osmiletou Markétu svěřila její matka klariskám v Charolles, které si později přály, aby k nim vstoupila. Malá dívenka se stala oblíbenou a získala si lásku všech řeholních sester. V klášteře přistoupila k prvnímu svatému přijímání. Od té

⁹³ ALACOQUE, M. M., *Vlastní životopis*, kap. 1, s. 18.

⁹⁴ Srov. TÓTHOVÁ, K.M., *Citelia Božského Srdca*, s. 26.

doby byla přitahována zbožným životem a zatoužila po řeholním životě. Těžce však onemocněla dětskou obrnou – několik let nemohla chodit, nepomáhaly jí žádné léky a po dvou letech odchází z kláštera. Slíbila Panně Marii, že se stane její dcerou, když bude uzdravena, což se také stalo.⁹⁵ Markéta pak slíbila, že se bude ke cti Panny Marie postit každou sobotu a konat dobré skutky. Po smrti otce se staraly o domácnost příbuzné, které Markétě působily mnoho příkoří. Markéta jim to ale nezazlívá, ve svých zápisech je nazývá „*dobrodějkami své duše*“.⁹⁶ V těžkých chvílích se utíkala ke svátostnému Ježíši, který jí vložil do srdce lásku k nemocným a chudým. V jejich nemocech je ošetřovala, těšila i poučovala, rozdávala, co dostala. Pomáhala opuštěným dětem a vyučovala je katechismu, byla u nich velmi oblíbená.

Pak nastalo v životě Markéty období, kdy se nechává zlákat světem. Měla zálibu v krásných šatech a ráda vyhledávala různé zábavy. Ježíš však bděl nad její nevinností, stíhaly ji nevysvětlitelné nemoci i zázračná uzdravení. To vše ji přivádělo k větší zbožnosti. Prožívala různá vidění a vnitřní hlasy, ve kterých jí Ježíš poučoval, a dal jí poznat krásu ctností chudoby, čistoty a poslušnosti. Četla v té době také životy svatých, aby z nich čerpala vzor a povzbuzení.

V roce 1669 přijala svátost biřmování, v němž dostala sílu k následování vnitřního hlasu, aby vstoupila do kláštera řehole Navštívení Panny Marie v Paray le Monial (byl na ni vyvíjen tlak, aby vstoupila k voršilkám). Vstupu do kláštera jí bránili její příbuzní, především její nemocná matka, která se odvolávala na potřebu péče o svou osobu. Také ďábel ji pokoušel slovy: „*Ubohá bídnic, co si jen myslíš, hodláš-li se státi řeholnicí? Celý svět se ti vysměje, neboť tam jakživa nevydržíš; a jaká hanba svléci řeholní roucho a opustit klášter! Kam se potom poděješ?*“⁹⁷ Nakonec do kláštera v Paray vstoupila ve 24 letech, dne 20. června 1671. Oblékla řeholní šat 25. srpna 1671 a změnila své jméno na Markéta-Marie. O rok později – 6. listopadu 1672 – složila řeholní sliby

⁹⁵ Srov. HRUBÝ, J., *Dějiny pobožnosti k Božskému Srdci Páně*, s. 29

⁹⁶ Srov. ALACOQUE, M. M., *Vlastní životopis*, kap. 2, s. 24.

⁹⁷ ALACOQUE, M. M., *Vlastní životopis*, kap. 7, s. 44.

chudoby, čistoty a poslušnosti. Na poslušnost kladl Ježíš velký důraz: „*Jsem rád, budeš-li dávat přednost vůli svých představených před mou vůlí, až ti budou zakazovat, co jsem ti poručil. Nech ať učiní s tebou, co jim bude libo, já už naleznu způsob, jak provést své záměry, třeba to budou prostředky, jež tomu na pohled odporují.*“⁹⁸ Na jiném místě říká: „*Bylo by mi příjemnější, kdyby ses z poslušnosti oddávala všemu pohodlíčku, než se stroze trýznila a postila z vlastní vůle.*“⁹⁹ Sestra Markéta Marie byla obdarována nejen zdravým úsudkem a jasným rozumem, ale i velkým darem modlitby a usebranosti v Bohu. Modlitbě věnovala všechnen svůj volný čas, modlila se i v noci: „*(...) trávil jsem noci, jako jsem strávila den, prolévajíc slzy u paty svého Krista na kříži, jenž mi ukázal, aniž jsem to vůbec pochopila, že se chce státí naprostým pánem mého srdce a že mne chce úplně zpodobniti se svým strastiplným životem.*“¹⁰⁰ Modlitba byla její radostí, útěchou a posilou v pochybnostech, které často dorážely na její duši. Někdy působila dojmem, jako by svým duchem byla přítomna více v nebi než zde na zemi.¹⁰¹

Ježíš se Markétě Marii zjevil třikrát. Poprvé 27. prosince roku 1673, kdy měla zjevení v klášterní kapli, jí dovolil spočinout na své hrudi a zjevil jí tak tajemství svého Svatého Srdce. Její srdce vložil do „*planoucí výhně*“ svého přesvatého Srdce a řekl jí, že si ji vyvolil, aby poklady Jeho Srdce zvěstovala lidem.¹⁰² Markéta Marie o tom později napsala: „*U svatostánku jsem setrvala na modlitbách o něco déle, než bylo mým zvykem. Vědomí Boží přítomnosti mě tak pohltilo, že jsem úplně ztratila pojem o čase a o místě, kde jsem se nacházela. Tiše jsem odpočívala na Ježíšově Srdci a Pán mi odhalil zázraky své lásky a tajemství svého Božského Srdce, které byly doposud přede mnou zahalené*

⁹⁸ ALACOQUE, M. M., *Vlastní životopis*, kap. 15, s. 67-68.

⁹⁹ Tamtéž, kap. 17, s. 79.

¹⁰⁰ Tamtéž, kap. 2, s. 24.

¹⁰¹ Srov. HRUBÝ, J., *Dějiny pobožnosti k Božskému Srdci Páně*, s. 39.

¹⁰² BRUN, J., Svatá Markéta-Marie Alacoque, in ALTRICHTER, M., *Božské srdce*, s. 109.

*závojem tajemstvím. Nemohla jsem být na pochybách ohledně zjevení, protože Pán velmi otevřeně a jednoznačně ke mně promluvil: „Moje Božské Srdce tak nekonečně miluje lidi, že hořící plameny své Lásky už nemůže v sobě udržet. Tvým prostřednictvím, ač jsi jen nevědomým nástrojem mého milosrdenství, chci obohatit lidstvo o poklady svého Božského Srdce. Tobě odhalím nekonečnou cenu těchto pokladů, které představují nesmírné množství milostí, určených pro záchranu otupeného a lhostejného lidstva. Vývolil jsem si tě za svůj nástroj právě proto, že jsi nehodná a nevědomá, aby nikdo nemohl pochybovat o tom, že toto dílo pochází ode mne, a ne od člověka.“*¹⁰³ Po vložení svého srdce do Srdce Ježíšova pocítovala několik dní opojení Božskou láskou tak silně, že mohla vykonávat běžné věci jen s velkým přemáháním.¹⁰⁴

Druhé velké zjevení měla Markéta Marie v jeden červnový pátek roku 1674 při vystavení Nejsvětější svátosti. Zjevil se jí Ježíš celý zářící slávou a s pěti ranami zářícími jako pět sluncí. Největší žár a plameny vycházely z jeho Srdce. Dal jí poznat zázraky své čisté lásky a ukázal, jak velmi miluje lidi, od nichž přijímá jen nevděčnost a pohrdání. Řekl: *„cítím to víc, než všechno, co jsem protrpěl během svého umučení. Kdyby mi tak vrátili něco za mou lásku, považoval bych za maličkost, co jsem pro ně udělal, a přál bych si, kdyby bylo možné, trpět ještě víc. Ale jedinou odplatou za mou touhu činit jim dobro je odmítnutí a chladné jednání se mnou. Alespoň ty mě utiš zadostiučiněním za jejich nevděčnost tak, jak jsi schopna.“*¹⁰⁵ Markéta Marie se cítila neschopna tohoto úkolu, avšak Ježíš ji povzbuzoval: *„Budu tvou silou.“*¹⁰⁶ Žádal od ní tyto úkony smíru: časté svaté přijímání (velký důraz kladl na svaté přijímání v první pátek měsíce) a „svatou hodinu“ – čas modlitby a rozjímání ve čtvrtek od 23. hodiny do půlnoci jako připomínka hořkosti v Getsemanské zahradě, kdy byl

¹⁰³ Srov. ALACOQUE, M. M., *Vlastní životopis*, cit. podle: TÓTHOVÁ, K.M., *Citelia Božského Srdca*, s. 27.

¹⁰⁴ Srov. ALACOQUE, M. M., *Vlastní životopis*, kap. 18, s. 83.

¹⁰⁵ DACHOVSKÝ, K., *Sv. Markéta Marie Alacoque*, s. 25.

¹⁰⁶ ALACOQUE, M. M., *Vlastní životopis*, kap. 18, s. 85.

opuštěn svými apoštoly. Od tohoto zjevení se necítila hodna objevit před Boží tváří byt' jen s malým proviněním. Ve svém životopise píše, že by raději snesla nejhroší mučení, než se objevit poskvrněná sebemenší vinou v přítomnosti svatého Boha. Byla přímo šírána touhou po utrpení, které by Ho usmiřovalo.¹⁰⁷

16. června 1675 došlo k třetímu, poslednímu velkému zjevení. Stalo se tak v oktávu svátku Božího těla, když klečela před Nejsvětější svátostí. Pocičila silné hnutí odvděčit se Bohu za Jeho lásku. Ježíš před ní odkryl své Srdce a chtěl, aby udělala to, co po ní už dlouho žádal. Řekl: „*Pohled' na toto Srdce, které tolik milovalo lidi, že se vůbec nešetřilo, vyčerpalo se a strávilo, aby jim dokázalo svou lásku. Za to jsem dostal od většího počtu lidí nevděk, neúctu a svatokrádeže, chlad a pohrdání, které mi ukazují v této svátosti lásky. Ale ještě víc mě bolí, že to činí srdce mně zasvěcená. Proto tě žádám, aby pátek po oktávu Božího Těla byl vyhrazen pro zvláštní svátek ke cti mého Srdce. V ten den se má přistoupit k svatému přijímání a konat odčinění slavnostním aktem, aby se napravilo špatné zacházení, které se mi dostalo na oltářích. Slibuji ti, že mé Srdce se rozšíří, aby v hojnosti vylilo vliv své Božské lásky na ty, kteří ho takto budou uctívat.*“¹⁰⁸

Markéta Marie měla pochybnosti, zda bude schopna takový úkol splnit. V klášteře panovala atmosféra pochybností o pravosti jejích zjevení, spolusestry jí nedůvěřovaly a zjevení připisovaly její přecitlivělosti a zlým duchům.¹⁰⁹

Když vážně onemocněla, požadovala matka představená jako důkaz pravosti zjevení její uzdravení. I když se Markéta Marie uzdravila, bylo její okolí stále na pochybách. Do této atmosféry vstupuje řeholník Claudius Colombière, který byl Boží Prozřetelností poslán do kláštera a pověřen duchovním vedením Markéty Marie. Ona sama říká, že uslyšela vnitřně tato slova: „*Hle ten, jehož ti posílám.*“¹¹⁰ Nařídil jí, aby vše sepisovala, i když ji to stálo velké sebepřemáhání. Stal se jejím zpovědníkem a zároveň oporou v jejích nejistotách o pravosti

¹⁰⁷ Srov. ALACOQUE, M. M., *Vlastní životopis*, kap. 23, s. 114.

¹⁰⁸ DACHOVSKÝ, K., *Sv. Markéta Marie Alacoque*, s. 32.

¹⁰⁹ Srov. ALACOQUE, M. M., *Vlastní životopis*, kap. 25, s. 123.

¹¹⁰ ALACOQUE, M. M., *Vlastní životopis*, kap. 24, s. 116.

zjevení. Jednou při svatém přijímání měla vidění planoucího Srdce Ježíšova a dvou dalších srdcí, spojujících se v něm. Projevilo se tak přání Ježíšovo, aby oba byli šířiteli úcty k Jeho Božskému Srdci. Dne 28. června 1675 se Claudius Colombière zasvětil Božskému Srdci a stal velkým šířitelem Jeho úcty.

Markéta Marie prožívala v klášteře mnoho utrpení a ta se stala podle jejích slov „*velikou útěchou*.“¹¹¹ Největší obavy měla, aby jimi nebylo zneuctěno Božské Srdce. Když prohlásila před svou komunitou (na Ježíšovo přání), že ona je obětí za nedbalé konání povinností spolusester (roztržitá modlitba, lhostejné přijímání svátostí), byly její spolusestry popuzeny, ponižovaly ji, modlily se nad ní exorcismy a polévaly svěcenou vodou. Markéta Marie říkala, že tehdy ve svém životě nejvíce trpěla, ale zároveň cítila velký pokoj a radost, že může trpět pro Ježíše. Svá utrpení obětovala také za duše v očistci. Uvádí konkrétní osobu řeholníka, který trpěl v očistci za to, že dával přednost svým osobním zájmům před slávou Boží, protože příliš lpěl na váženosti svého jména. Další příčinou jeho očistce byl nedostatek lásky ke svým spolubratrům a posledním důvodem – „*že měl přirozené náklonnosti k tvorům a příliš je jim dával najevo*“¹¹² Utrpení Markéty Marie přijímal Ježíš také za duše žijících osob. Jestliže byla určitá duše v nebezpečí zatracení, Markéta naléhala na Ježíše tak dlouho, dokud jim neodpustil. Prostřednictvím utrpení chce Bůh zdůraznit svou milosrdnou lásku a zároveň spravedlnost. Svatá Markéta ochotně přijímala každé utrpení, protože se chtěla připodobnit Kristu. Jednou jí Ježíš vložil na hlavu trnovou korunu, která se stala symbolem nadcházejícího utrpení. Přímou si žádala trpět pro Ježíše, mnohdy se jí však zdálo, že je úplně zničena a žádala: „*Ó Bože můj, dopřej mi milosti, abych*“¹¹³ Vždy, když měla obdržet nový kříž, Ježíš si ji připravil bohatými milostmi a dal jí dar své neustálé přítomnosti, kterou mnohdy těžce

¹¹¹ Srov. ALACOQUE, M. M., *Vlastní životopis*, kap. 37, s. 155.

¹¹² Srov. ALACOQUE, M. M., *Vlastní životopis*, kap. 29, s. 138.

¹¹³ Tamtéž, kap. 37, s. 155-156.

snášela pro pocit své hříšnosti a nehodnosti.

Markéta Marie byla přesvědčena, že láska k Bohu je naplněním života. Prosila: „*Učiň, abych nemohla milovat nic než tebe. Proměň mě celou na srdce, abych tě mohla milovat! Zdravím tě, Srdce svého bratra, zůstaň se mnou! Zdravím tě, přelaskavé Srdce, obejmi mě! Zdravím tě, toužebné a překrásné Srdce, okouzli mě!*“¹¹⁵

Markéta Marie Alacoque zemřela 16. října 1690, blahořečena byla v roce 1864, za svatou ji prohlásil Benedikt XV. dne 13. května 1920.¹¹⁶

¹¹⁴ Srov. ALACOQUE, M. M., *Vlastní životopis*, kap. 38, s.157.

¹¹⁵ Srov. ALACOQUE, M. M., *Vlastní životopis*, cit. podle: DACHOVSKÝ, K., *Sv. Markéta Marie Alacoque*, s. 46.

¹¹⁶ Srov. SCHAUBER, V., *Rok se svatými*, s. 541.

3 Formy zbožnosti

Zbožnost je osobní darování, obětování se někomu. Znamená soukromý vztah s nadpřirozenou bytostí, tedy s Bohem, Ježíšem, Pannou Marií, anděly a svatými (srov. KKC, čl. 575). Mnoho lidí vnímá zbožnost jako sentimentalismus, který odvádí pozornost od podstatného vztahu k Bohu. Je na nás, křesťanech, jak může náš život napravit toto vnímání. V souvislosti se slovem „zbožnost“ se nám může vybavit pojem „pobožnost“, který neznamena totéž. Pobožnost je projevoaná ¹¹⁷ úcta Bohu prostřednictvím církve, zbožnost je sebedarování Bohu.

Možná by bylo dobré zamyslet se nad tím, jaký dnes užíváme slovník v souvislosti s úctou k Nejsvětějšímu Srdci. Výraz „Nejsvětější Srdce“ nevystihuje jazyk současníků. Na jednoduché „Srdce Ježíšovo“ nebo „Srdce ¹¹⁸ Kristovo“ slyší lépe.

Současná doba se zaměřuje na uctívání člověka, někdy je křesťanství redukováno na službu lidstvu: bohatství má sloužit všem lidem, podporovat mír ve světě, přinášet všem blahobyt. Tento ideál není špatný, ale je pouze ideálem lidským. Člověk zapomíná, že Kristovo království není z tohoto světa (srov. Jn 18, 36). Neuznává bytí Boha. Proto je v dnešní době tolik vyprahlých duší, i když se lidé mnoho obětují pro své bližní. Naproti tomu náš nejbližší bližní, Bůh, byl ¹¹⁹ zapomenut a lidé ani znovu nevyhledávají jeho důvěrnou blízkost. Základem návratu k opravdovému životu v Bohu je návrat k duševní koncentraci a rozjímání, spojení s Kristem. Předpokladem toho je vymanění se z davového nátlaku a propagandistického způsobu života, ze zaběhlých stereotypů, shonu a horečné činnosti na jedné straně a domácího pohodlí na straně druhé. Láska k Ježíši musí předcházet činnosti a shonu. Pak by se s jistotou rozvinulo uctívání

¹¹⁷ Srov. LADAME, J., *Srdce Ježíšovo, Srdce plné lásky*, s.56.

¹¹⁸ Tamtéž.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 30.

Srdce Ježíšova.

Forem zbožnosti k uctívání Božského Srdce Ježíšova je mnoho. Mezi prvními je nejznámější pobožnost s litaniami, slavení svátku Srdce Ježíšova, slavení pátků, zasvěcení Srdci Ježíšovu, dále následuje apoštolát modlitby, uctívání obrazů Srdce Ježíšova, svatá hodina, smírné svaté přijímání, návštěvy Nejsvětější Svátosti, čestná stráž. Většina způsobů zbožnosti pochází z přání Ježíšova při zjevení svaté Markétě Marii Alacoque.

3.1 Pobožnost k Srdci Ježíšovu

Úcta k Božskému Srdci je do 16. století začleněna do pobožnosti k pěti ranám Kristovým.¹²¹ Rána v boku zaujímá nejdůležitější místo kříže a je propojena s tajemstvím Srdce Ježíšova. O rozšíření pobožnosti se nejvíce zasloužila sv. Markéta Marie Alacoque svými spisy, které jsou nejbohatším zdrojem uvedené pobožnosti. Obsahem spisů jsou hluboké myšlenky, jejich prostá opravdovost a zároveň život Markéty Marie podle nich. Již Benedikt XV. napsal, že jejich drahocenné prameny budou nejdůležitějším základem této pobožnosti.

3.1.1 Předmět úcty

Předmět úcty rozlišujeme na přímý (bližší) a nepřímý (vzdálenější). Oba jsou spolu nerozlučně spojeny.¹²² Přímým předmětem je Srdce, vzdálenějším Ježíš. Srdce Ježíšovo je především symbol a ne sval. Tak jako fyziologické srdce pohání krev v celém organismu, tak i „mravní srdce“ znázorňuje to nejlepší z naší bytosti. Mysticky řečeno, srdce je „jemným hrotem duše“ a u Ježíše znamená jeho podstatu – lásku. Tedy bližším, přímým předmětem úcty Božského

¹²⁰ Srov. LADAME, J., *Srdce Ježíšovo, Srdce plné lásky*, s. 62

¹²¹ Srov. FILKA, J., *Vznik katolické charismatické obnovy v Brně a cesta některých jejích společenství k založení provincie komunity Emanuel na Moravě, Úcta k Božskému Srdci Páně*, s. 89.

¹²² Srov. ŽÁK, F., *Eucharistie*, s. 310.

123

Srdce Ježíšova je živé, tělesné, oslavené Srdce s božstvím spojené. Církev sice nedovoluje úctu k jednotlivým částem těla, ale u Jeho Srdce učinila výjimku. V Srdci Ježíšově vidíme památku všeho, co pro nás učinil. Z Jeho Srdce se vylévá drahocenná krev „*vždyt' jediná krůpěj její stačila, aby všeho světa viny obmyla*“.¹²⁴ Svatý Augustin píše: „*Aj, jak neskonale ctihodné je Srdce tvé, božský Mistře, jež bylo sídlem lásky nejvyšší, nejčistší, nejsilnější? Nemožno pohlédnouti na ně a nevzpomenouti na tvůj život, nebýt dotčen vděčností a cítiti hlas: miluj toto Srdce, pro tebe bilo zármutkem, radostí, nadšením, láskou.*“¹²⁵

3.1.2 Základní části pobožnosti

Podstatou pobožnosti k Božskému Srdci je klanění, následování, láska a usmiřování. Tyto části jsou základní, vyplynuly z Kristova zjevení a církev je doporučuje.

3.1.2.1 Klanění

126

Klanění je prvním podstatným rysem úcty k Božskému Srdci Páně. Klanění je úcta, kterou vzdáváme jen Bohu (srov. Zj 15, 4). Protože božství a člověčenství je u Krista neoddělitelné, vzdáváme mu úctu božskou. Božství je spojeno s Jeho Srdcem, kterému se klaníme, a tedy uctíváme celého Krista.

3.1.2.2 Následování

127

Krista následujeme snahou utvářet svůj život podle Něho. Uctíváním Božského Srdce se chceme přiblížit vnitřnímu životu Ježíše, Jeho cítění a smýšlení, nechat se oslnit krásou Jeho nitra a jít za ním. Ideálem je učinit své cítění Jeho cítěním, své myšlení Jeho myšlením. Následovat Jeho dokonalost

¹²³ Srov. ŽÁK, F., *Eucharistie*, s. 311.

¹²⁴ AKVINSKÝ, T., Adoro te devote, in Kancionál, píseň č. 712, *Klaním se ti vroucně*, viz příl. 5, s.106.

¹²⁵ AUGUSTIN, cit. v: ŽÁK, F., *Eucharistie*, s. 301.

¹²⁶ Srov. ŽÁK, F., *Eucharistie*, s. 303.

¹²⁷ KEMPENSKÝ, T., *Následování Krista*, s. 9.

(srov. Žid 7, 19; 28).

3.1.2.3 Láska

Ježíš nám dal příklad lásky, když za nás položil svůj život (srov. Jan 15,13). „*Naplnění zákona je láska.*“ (srov. Řím 13,10). Největší dar lásky, který nám Ježíš zde na zemi zanechal, je Eucharistie. Zbožně přijaté svaté přijímání lásku k Ježíšovu Srdci posiluje.¹²⁸

3.1.2.4 Usmiřování

Usmiřování je útěchou Srdce Ježíšova, při kterém zároveň získáváme milost (srov. Řím 5, 21). Při něm Ježíše odprošujeme za urážky, kterých jsme se dopustili my nebo jiní. Těšíme Jeho Srdce skutky konanými na úmysl smíření a smírným svatým přijímáním.

Pobožnost k Srdci Ježíšovu je pro nás nevýslovným dobrodiním a velkým duchovním ziskem, je vhodná a užitečná pro naši dobu, říká Pius XII. V encyklice *Haurietis aquas* ji Lev XIII. označil jako „*velmi osvědčenou formu uctívání Boha*“ a dále také „*tato pobožnost, již radíme, bude všem ku prospěchu.*“¹²⁹

3.1.3 Pobožnost z pohledu sv. Markéty Marie Alacoque

Markéta Marie v pobožnosti zdůrazňovala její smírný charakter, sama se chtěla stát smírnou obětí za urážky působené Ježíši v Nejsvětější Svátosti. Pokořovala své tělo a přála si zakončit svůj život jako Ježíš.¹³⁰ Z jejích spisů můžeme vyčíst několik základních myšlenek:

a) Kristus touží po spáse všech duší, chce, aby se *celé lidstvo* spasilo. To, že pobožností lze přivést mnoho lidí ke spáse a že je možné jejím prostřednictvím založit království čisté lásky, je důvodem Kristových zaslíbení a odměn těm,

¹²⁸ Srov. ŽÁK, F., *Eucharistie*, s. 306.

¹²⁹ Srov. PIUS XII., *Haurietis aquas*, in ALTRICHTER, M., *Božské Srdce*, s. 21.

¹³⁰ Srov. DACHOVSKÝ, K., *Sv. Markéta Marie Alacoque*, s. 44.

kteří se zaslouží o její rozšíření.

b) Pobožnost k Srdci Ježíšovu nazývá „*láskyplným vykoupením*“, kterým chce obnovit v duších účinky vykoupení – byly dány vtělením, utrpením a smrtí Krista. V pobožnosti je možné vidět pokračování pramenů milostí získané Kristovou smrtí na kříži.¹³¹

c) Pobožnost je určena všem, *i hříšníkům*, nejen duchovně pokročilým.

Sv. Markéta Marie ji nazývá posledním usilovným pokusem lásky Ježíšovy k nám.¹³² Tato myšlenka se v jejích listech často opakuje: pobožnost zahrnuje *poklady velké ceny*, které chce Ježíš rozdat všem bez rozdílu, a zachránit tak mnoho duší od zavržení. Je nástrojem zničení satanovy moci. Jeho nenávist je v souvislosti s touto pobožností velmi nápadná. Marie Markéta se setkala s velkými obtížemi při pořizování prvního obrazu Srdce Ježíšova, což připisovala strachu satana před slíbenými Ježíšovými milostmi při uctívání Jeho Srdce.

d) Sv. Markéta nazývá pobožnost k Srdci Ježíšovu velkým plánem, který má pro nás Bůh. Sdělil jí to ve svých zjeveních Kristus, když jí řekl, že se ustanovil jejím osobním rádcem a učitelem, aby jí pomohl naplnit tento „*velký plán*.“ O něm se také zmiňuje ve své korespondenci velkým ctitelům Srdce Ježíšova, jezuitům P. Croisetovi a P. Colombiérovovi – necítí se hodna, aby byla nástrojem takového plánu.¹³³ Zároveň si Ježíš přeje, aby otcí Colombiérovovi sdělovala, jaké poklady jsou ukryty v Jeho Srdci: „*A když jsem namítala, jak jsem ubohá a jaký je rozdíl mezi mužem tak velikých ctností a zásluh a ubohou bídnou hříšnicí jako já, pravil mi: „Neskonale bohatství mého Srdce vše doplní a vyrovná. Jen mu vše pověz bez obavy.*“¹³⁴

e) Pobožnost k Srdci Ježíšovu vidí jako *nejjistější prostředek ke svatosti*, dokonalosti a konečně ke spáse. Říká, že poklady Jeho Srdce jsou nekonečné, rychle povznášejí duši k dokonalosti, přinášejí bohaté ovoce a velkou změnu

¹³¹ Srov. ÚŘEDNÍČEK, F., *Skrytý poklad*, s. 11.

¹³² Srov. tamtéž, s. 12.

¹³³ Srov. ÚŘEDNÍČEK, F., *Skrytý poklad*, s. 13.

¹³⁴ ALACOQUE, M.M., *Vlastní životopis*, kap. 24, s. 119.

v životě člověka. Ježíšovým přáním je, abychom v Jeho Srdci přebývali.

f) Úcta k Srdci Ježíšovu je zdrojem nekonečně velkého pokladu *požehnání* a bohatých milostí. Sv. Markéta říká, že ti, které používá Ježíš jako nástroj svých plánů, mohou být šťastni. Není jí však dovoleno mluvit o odměně pro ty, kteří se na plánu podílejí, protože šíření úcty má být nezištné a jen pro větší čest a slávu Boží.¹³⁶

3.1.4 Hlavní cíl pobožnosti z pohledu sv. Gertrudy

Podle sv. Gertrudy má pobožnost lidí vytrhnout z lhostejnosti a netečnosti, má obnovit jejich horlivost a zapálit srdce jako u prvních křesťanů. Rozehřát srdce lidí unavených a zahlcených životním stylem dnešní doby, kde materialismus a hedonismus¹³⁷ vytlačují Boha ze srdce lidí. Pobožnost má přinést lidstvu stejnou očistu a obnovu, jaká následovala po potopě a po vykupitelské smrti Ježíšově na Golgotě.

Sv. Gertruda se zapsala do dějin úcty k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu zjevením, které objasňuje vznik a význam této úcty. Když ve zjevení odpočívala se sv. Janem na hrudi Ježíšově, pocítila nevýslovnou blaženost a sv. Jan jí řekl, že poznat blaženost těchto úderů Srdce je určeno moderní době. Doslova: „*Dát však poznat rozkoš úderů tohoto Srdce, bylo vyhrazeno nové době, aby se svět v lásce Boží už stárnoucí a malátnější, z doslechu o nich opět rozehrál.*“¹³⁸

¹³⁵ Srov. COURTOIS, G., *Když Pán promlouvá k srdci*, s. 21.

¹³⁶ Srov. ÚŘEDNÍČEK, F., *Skrytý život*, s. 13.

¹³⁷ Srov. BARCK, K., aj., *Filozofický slovník*, s. 232. Výrazem „hedonismus“ (řec.) rozumíme nauku o rozkoši, etické učení, podle něhož je individuální požitek vlastní motiv, poslední cíl a kritérium lidského jednání.

¹³⁸ JAN, cit. podle ÚŘEDNÍČEK, F., *Skrytý život*, s. 7.

3.1.5 Hlavní důraz v pobožnosti k Božskému Srdci očima

sv. Jana Eudese

Jan Eudes vychází ze své teorie o trojí potopě.¹³⁹ Obnovu a očistu lidstva vidí prostřednictvím Srdce Ježíšova, které ohněm lásky Ducha Svatého zapálí a očistí celý svět. Pobožnosti Jana Eudese byly schváleny rouenským arcibiskupem a dalšími francouzskými biskupy. Svatý Jan Eudes přichází k uctívání Božského Srdce Ježíšova skrze Neposkrvněné Srdce Panny Marie. Obě Srdce propojil v jedno Srdce, a tak jako první přispěl k liturgické úctě Srdce Mariina i Ježíšova. Zpočátku byla obě Srdce uctívána v jedné pobožnosti, po roce 1672 mají každé svou vlastní pobožnost i mši svatou.¹⁴⁰

3.2 Litanie k Srdci Ježíšovu

Litanie¹⁴¹ jsou nedílnou součástí pobožnosti k Srdci Ježíšovu. V liturgii je litaniami označena střídavá modlitba, kdy jednotlivec předřikává krátká vzývání a lid odpovídá opakující se stejnou větou.

3.2.1 Historie vzniku

V minulosti byly litanie nejoblíbenější formou společné modlitby. Již ve starozákonních žalmech se objevují náznaky modlitby na způsob litaní, např. v žalmu 136, kde předřikávač pronáší chvalozpěv na Hospodina, a odpovědí je opakující se „*jeho milosrdenství je věčné*“. Za nejstarší litanie doby křesťanské jsou považovány litanie ke Všem svatým, vznik se klade do doby prvních křesťanů. Ve Východní Církvi jsou litanie doposud součástí mešní liturgie. V byzantské bohoslužbě se jim říká *ektenie*, což znamená naléhavou

¹³⁹ Viz diplomová práce, kap. 2, s. 29.

¹⁴⁰ HAMON, A., Nejsvětější Srdce, in ALTRICHTER, M., *Božské Srdce*, s. 78.

¹⁴¹ Z řečtiny, zn. naléhavá prosba

modlitbu. Litanie vznikaly často při modlitbách mystiků, středověk byl dobou jejich rozkvětu. Z toho důvodu papežové oficiálně povolili jen několik litaní, mezi ně se řadí i litanie k Srdci Ježíšovu.

Základy litaní k Srdci Ježíšovu položil zpovědník svaté Markéty Marie Alacoque otec Croisset, který složil *Litanie ke cti Ježíšova Srdce*. O další invokace z jiných litaní je doplnila sestra Anděla Magdalena Réxusatová (ze stejného řádu jako svatá Markéta Marie Alacoque).¹⁴³ Byly pak vydány v roce 1718 v modlitební knížce k poctě Ježíšova Srdce. Účinná pomoc litaní k Srdci Ježíšovu byla připisována zastavení moru v Marseille v roce 1721, kdy se konaly kající průvody po městě v čele s biskupem, a novéna za odvrácení moru.¹⁴⁴

Koncem 18. století vyhlásil papež Lev XIII. zákaz veřejných modliteb, které by nebyly schváleny Římem. Marseillský biskup proto odjel k papeži, aby od něj získal povolení k používání litaní k Srdci Ježíšovu při veřejné bohoslužbě ve své diecézi. Litanie byly v Římě přijaty, dokonce obohaceny o šest invokací převzatých z původních litaní otce Croisseta.¹⁴⁵ Schválené litanie obsahovaly třicet tři invokací k poctě let Kristových a Jeho života v tajemství lásky Jeho srdce. Marseillskému biskupovi bylo dovoleno, dokonce přikázáno, aby litanie používal při veřejné bohoslužbě. Byly schváleny 27. června 1898 a o necelý rok později (2. dubna 1899) bylo schválení rozšířeno na celou Církev. Tyto upravené litanie platí dodnes a vztahuje se na ně tři sta dnů odpustků.¹⁴⁶

142

KŘIVÝ, P. P., *Litanie*, s. 13

143

Srov. SIEBERS, B., *Pramen života a svatosti*, s. 13.

144

Srov. tamtéž.

145

Srov. tamtéž.

146

Srov. *Kompendium katechismu katolické církve*, čl. 312. Výrazem „odpustky“ rozumíme prominutí časných trestů před Bohem za hříchy, jejichž vina byla již odpuštěna. Věřící je pro sebe nebo pro zemřelé získává splněním určitých podmínek s pomocí církve, která jako služebnice vykoupení rozděljuje z pokladu zásluh Krista a svatých. Mohou být přivlastněny živým i zemřelým. „Plnomocné odpustky“ osvobozují úplně od časného trestu za hříchy.

3.2.2 Vlastní text litaní k Srdci Ježíšovu

Pane, smiluj se.

Kriste, smiluj se.

Pane, smiluj se.

Bože, náš nebeský Otče,

Bože Synu, Vykupiteli světa,

Bože Duchu Svatý,

Bože v Trojici jediný,

Pane, smiluj se.

Kriste, smiluj se.

Pane, smiluj se.

smiluj se nad námi.

smiluj se nad námi.

smiluj se nad námi.

smiluj se nad námi.

1. Srdce Ježíšovo, Srdce Syna věčného Otce,

smiluj se nad námi.

2. Srdce Ježíšovo, utvořené Duchem svatým v lůně
panenské Matky,

smiluj se nad námi.

3. Srdce Ježíšovo, podstatně spojené se Slovem Božím,

smiluj se nad námi.

4. Srdce Ježíšovo, nekonečně vznešené,

smiluj se nad námi.

5. Srdce Ježíšovo, svatý chrám Boží,

smiluj se nad námi.

6. Srdce Ježíšovo, stánku Nejvyššího,

smiluj se nad námi.

7. Srdce Ježíšovo, dome Boží a brána nebe,

smiluj se nad námi.

8. Srdce Ježíšovo, planoucí výhni lásky,

smiluj se nad námi.

9. Srdce Ježíšovo, v němž přebývá Boží spravedlnost
a slitování,

smiluj se nad námi.

10. Srdce Ježíšovo, plné dobroty a lásky,

smiluj se nad námi.

11. Srdce Ježíšovo, hlubino všech ctností,

smiluj se nad námi.

12. Srdce Ježíšovo, hodné veškeré chvály,

smiluj se nad námi.

13. Srdce Ježíšovo, králi a střede všech srdcí,

smiluj se nad námi.

14. Srdce Ježíšovo, pokladnice veškeré moudrosti
a umění, *smiluj se nad námi.*
15. Srdce Ježíšovo, ve kterém přebývá všechna plnost
božství, *smiluj se nad námi.*
16. Srdce Ježíšovo, Otci ze všech nejmilejší, *smiluj se nad námi.*
17. Srdce Ježíšovo, z jehož plnosti jsme všichni přijali, *smiluj se nad námi.*
18. Srdce Ježíšovo, odvěká touhu všeho tvorstva, *smiluj se nad námi.*
19. Srdce Ježíšovo, trpělivé a nejvyšší milosrdné, *smiluj se nad námi.*
20. Srdce Ježíšovo, bohaté a štědré ke všem,
kdo tě vzývají, *smiluj se nad námi.*
21. Srdce Ježíšovo, prameni života a svatosti, *smiluj se nad námi.*
22. Srdce Ježíšovo, smírná oběti za naše hříchy, *smiluj se nad námi.*
23. Srdce Ježíšovo, potupami nasycené, *smiluj se nad námi.*
24. Srdce Ježíšovo, pro naše nepravosti ztrýzněné, *smiluj se nad námi.*
25. Srdce Ježíšovo, až k smrti poslušné, *smiluj se nad námi.*
26. Srdce Ježíšovo, kopím probodené, *smiluj se nad námi.*
27. Srdce Ježíšovo, prameni dokonalé útěchy, *smiluj se nad námi.*
28. Srdce Ježíšovo, živote náš a naše vzkříšení, *smiluj se nad námi.*
29. Srdce Ježíšovo, pokoji náš a naše smíření, *smiluj se nad námi.*
30. Srdce Ježíšovo, za hříšníky obětované, *smiluj se nad námi.*
31. Srdce Ježíšovo, spáso všech, kdo v tebe doufají, *smiluj se nad námi.*
32. Srdce Ježíšovo, naděje všech, kdo v tobě umírají, *smiluj se nad námi.*
33. Srdce Ježíšovo, radosti všech svatých, *smiluj se nad námi.*
- Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, *smiluj se nad námi.*

Beránku Boží, který snímáš hříchy světa,

smiluj se nad námi.

Beránku Boží, který snímáš hříchy světa,

smiluj se nad námi.

Modleme se:

Všemohoucí věčný Bože, pohleď na Srdce svého milovaného Syna, shlédni na chvály a dostiučinění, které ti přináší za nás hříšníky; usmiř se a odpusť nám, když skrze ně prosíme o tvé milosrdenství. Neboť on s tebou žije a kraluje na věky věků. ¹⁴⁷ *Amen.*

3.2.3 Tématické rozdělení litanií

Litanie jsou rozděleny do tří částí. První část (invokace 1. - 7.), se týká božské velikosti Ježíšova Srdce, druhá část (invokace 8. - 16.) se věnuje bohatství Jeho života jako Bohočlověka, poslední část (invokace 17. - 33.) se dotýká síly Jeho spasitelné lásky k nám: „*Neboť z boku Krista, zesnulého na kříži, vzešlo* ¹⁴⁸ *obdivuhodné tajemství celé církve.*“

Opakováním invokace „*Srdce Ježíšovo*“ jej chválíme, odpovědí „*smiluj se nad námi*“ prosíme, aby k nám byla Jeho láska milostivá (srov. Jak 4, 6). Symbol Ježíšova Srdce je symbolem Krista, který nás miloval až k smrti na kříži (srov. Žid 2,9). Má nám pomoci, „*abychom poznali nejvnitřnější jádro a nesobeckou* ¹⁴⁹ *lásku Kristovy Osoby a opětovali ji.*“

3.3 Zasněžení Srdci Ježíšovu

Zasněžení je slavnostní obnova křestního slibu, projev naší oddanosti, která může být chápána jako smlouva. My, jako dávající a slibující to, co můžeme

¹⁴⁷ KANCIONÁL, společný zpěvník českých a moravských diecézí, č. 065.

¹⁴⁸ II. Vatikánský koncil, *Sacrosanctum concilium*, čl. 5.

¹⁴⁹ SIEBERS, B., *Pramen života a svatosti*, s.20

a máme dobrého vykonat. Božské Srdce nám nabízí poklady milostí, které jsou velkým obohacením života zde na zemi, i na věčnosti.¹⁵⁰ Zasvěcení je zároveň rozhodnutí vůle vzdát se zásad tohoto světa a patřit úplně Bohu. Tím se dáváme zcela do služeb Ježíšova Srdce, svěřujeme se Jeho vedení na cestě spásy.¹⁵¹ Zasvěcení Srdci Ježíšovu se nejvíce rozšířilo vlivem již několikrát zmiňované sv. Markéty Marie Alacoque. Co znamená zasvětit se Jeho Srdci, vyplývá z jejich listů a vlastního životopisu.¹⁵² Podle ní je zasvěcení nutným a podstatným úkonem pobožnosti, znamená především, že se Mu chceme věnovat celou duší a tělem, pro Něj žít a pracovat, podřídit Mu své zájmy.

Sv. Markéta popisuje ve svém životopise, který psala s velkou nechutí a pouze z poslušnosti, jak po vykonání celoroční zpovědi se jí zdálo, že se vidí a cítí svlečena, a zároveň znovu oděna bílým šatem, a slyší tato slova: „*Hle roucho nevinnosti, jímž odívám tvou duši, abys už žila jen životem Bohočlověka, to jest abys žila jako už nežijíc, nýbrž abys nechala v sobě žítí mne. Neboť já jsem tvůj život a ty už nebudeš živa leč ve mně a skrze mne, jenž chce, abys jednala, jako bys už nejednala, abys mne nechala jednati a působiti v tobě a pro tebe, nechávajíc mi péči o vše. Nesmíš už míti vůli, než jako bys jí už neměla, nechávajíc mne chtítí za tebe ve všem a všude.*“¹⁵³

Sv. Markéta vše odevzdávala do Boží vůle a raději trpěla pokoření, bolesti a zahanbení, než chválu a blahopřání. Při takových příležitostech říkala: „*Ó můj Bože, raději na mne pošli všecky pekelné běsy než jazyky tvorů (...)*“¹⁵⁴

¹⁵⁰ Srov. ÚŘEDNÍČEK, J., *Skrytý poklad*, s.83.

¹⁵¹ Srov. tamtéž, s. 86.

¹⁵² Srov. ALACOQUE, M.M., *Vlastní životopis*, kap. 16, s. 74.

¹⁵³ ALACOQUE, M.M., *Vlastní životopis*, kap. 21, s. 95.

¹⁵⁴ Tamtéž, kap. 26, s. 130.

3.3.1 Historie zasvěcování

K šíření úcty Srdce Ježíšova přispívalo zasvěcování celých diecézí, krajů a zemí, zvláště když hrozilo nebezpečí války, epidemie apod. Při obsazení Tyrol francouzskou armádou v roce 1796 byla na žádost zemského výboru celá země slavnostně zasvěcena Božskému Srdci. Přitom se zavázala slavným slibem ke každoročnímu veřejnému slavení tohoto svátku. Nebezpečí bylo odvráceno

a Tyrolsko se přesile ubránilo.¹⁵⁵ Začátkem 18. století byla zasvěcena Srdci Ježíšovu marseillská diecéze a opakovaně pak v roce 1850 na provinciálním sněmu v Sensu. Další diecéze pak následovaly v roce: 1865 diecéze lavalská, 1866 amienská, 1869 diecéze lucemburská a štyrsko – hradecká, 1872 frýburská a řezenská diecéze. Belgický episkopát zasvětil Božskému Srdci v roce 1868 nejen své diecéze, ale celý belgický národ. V 70. letech 19. století se v Itálii zasvětily dvě diecéze – veronská a benátská, pak se připojila Anglie s diecézí westminsterskou a celé Irsko, kde se zapojila v roce 1874 i universita v Dublinu.

Ve Spojených státech severoamerických¹⁵⁶ se zasvětilo v letech 1873 – 1874 více než čtyřicet diecézí, nejznámější jsou baltimorská, filadelfská a novo-orleánská.

Slavnostním způsobem, který vyniká nad všemi ostatními, proběhlo zasvěcení Srdci Ježíšovu v Ecuadoru v Jižní Americe. Do roku 1861 tam vládli neutěšené poměry jak církevní, tak i státní, pod vlivem svobodných zednářů. Nápravu

sjednal nově zvolený prezident Don Gabriel Garcia Moreno.¹⁵⁷ Byl to zbožný a šlechtný muž, velký ctitel Božského Srdce, který neúnavně šířil pobožnost k Srdci Ježíšovu. Památné prohlášení, které 8. září 1873 schválil equadorský parlament, senát i biskupové, je tohoto znění:

„1. Říše ecuadorská zasvěcuje se Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu a prohlašuje je za svého Patrona a Ochránce.

2. Na svátek Nejsvětějšího Srdce, jenž je zároveň národní slavností prvního řádu, konati budou biskupové ve všech katedrálách říše slavnou pobožnost

¹⁵⁵ Srov. HRUBÝ, J., *Dějiny pobožnosti k Božskému Srdci Páně*, s.137.

¹⁵⁶ Srov. tamtéž, s. 148.

¹⁵⁷ Srov. tamtéž.

co nejokázaleji.

3. Ve všech katedrálách zřídí se oltář Srdce Ježíšova; za tím účelem vyzve vláda všechny biskupy odvolávajíc se na jejich horlivost a zbožnost.

4. Nad každým z těchto oltářů zasadí se na státní náklad mramorová deska,¹⁵⁸ na které bude vyryt tento dekret.“

Po schválení navrhl Moreno kongresu, aby zasvěcení vykonali jménem celého národa sami reprezentanti státní moci v čele s prezidentem. Chtěl docílit, aby vůle k zasvěcení vycházela přímo od státu. Celá slavnost trvala osm dní od 18. března, přičemž každý den se postupně zasvěcovaly všechny stavy a vrstvy obyvatelstva.

Dne 25. března 1874, v katedrále hlavního města Quito, zasvětil sám Garcia Moreno celou republiku Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu. Od té chvíle byla také nazývána „La republica del Sagrado Corazon de Jesus“, tj. „Říše Nejsvětějšího Srdce Ježíšova.“¹⁵⁹

Na přelomu 19. a 20. století slavnostním způsobem zasvětil Lev XIII. celé lidstvo Srdci Ježíšovu. Myšlenka zasvěcení celého lidstva pocházela od sestry Marie od Božského Srdce, která o to papeže žádala v roce 1899 na základě přímého mystického zážitku.¹⁶⁰ Poprvé papež lidstvo zasvětil 11. června 1899 v den svátku Božského Srdce, za rok bylo zasvěcení opakováno opět v den svátku, 22. června 1900. Sám Lev XIII. napsal zásvětnou formuli a nazval toto zasvěcení největším činem svého pontifikátu.¹⁶¹ Důvod zasvěcení objasňuje v encyklice *Annum Sacrum*:

„A protože ve svatém Srdci je symbol a vnímatelný obraz nekonečné lásky Ježíše Krista, která nás má k tomu, abychom milovali jedni druhé, proto je vhodné a náležité, abychom zasvětili sami sebe jeho Nejsvětějšímu Srdci – čin, který není ničím jiným než nabídnutím nás samých Ježíši Kristu a spojením s ním,

¹⁵⁸ HRUBÝ, J., *Dějiny pobožnosti k Božskému Srdci Páně*, s. 149.

¹⁵⁹ Tamtéž, s. 151.

¹⁶⁰ AMBROS, P., *Obnova úcty nejsvětějšího Srdce Ježíšova*, in ALTRICHTER, M., *Božské Srdce*, s. 191

¹⁶¹ Srov. HILGERS, J., *Příručka k pobožnostem Srdce Páně*, s. 89.

*když vidíme, že všechna úcta, pocta a láska prokazovaná božskému Srdci je skutečně a doopravdy prokazována Kristu samému.*¹⁶²

Zásvětná modlitba Lva XIII. z roku 1899:

Ježíši, Vykupiteli lidského pokolení, shlédni na nás,
pokorně klečící před tvým oltářem.

Jsme tvoji a tvoji chceme i zůstat.

Abychom se s tebou ještě vroucněji mohli spojit,
proto se dnes každý z nás – dobrovolně zasvěcuje tvému Srdci.
Mnozí lidé tě dosud nepoznali, mnozí tvými příkázáními pohrdli
a odmítli tě.

Smiluj se nad nimi, dobrotivý Ježíši,
a přitáhni je všechny na své svaté Srdce.

Bud', Pane, králem nejen svých věrných,
kteří tě nikdy neopustili,

ale i marnotratných synů, aby se vrátili brzo
do otcovského domu a nezhylnuli hladem a bídou.

Bud', Pane, králem i těch, které od tebe oddělily
mylné názory a rozkol;

povolej je k bezpečí pravdy a k jednotě víry,
aby byl jeden ovčín a jeden pastýř.

Daruj své církvi pokoj a svobodu,
propůjč všem národům mír a jistotu.

Ať ze všech končin země zaznívá jeden hlas:

Sláva božskému Srdci, které nám přineslo spásu.

Jemu bud' čest a chvála navěky. Amen.¹⁶³

¹⁶²

LEV XIII., Annum Sacrum, in ALTRICHTER, M., *Božské Srdce*, s. 15.

¹⁶³

Kancionál, společný zpěvník českých a moravských diecézí, s. 99.

3.3.2 Duchovní závět'

Duchovní závět' je vyšším stupněm zasvěcení. Je to úkon naprosté odevzdanosti lásce Boží, vyžadující už jistý stupeň dokonalosti a přímo odvážnou důvěru v nekonečnou lásku Kristovu.¹⁶⁴ Je dokonalým zasvěcením, ke kterému volá Bůh mnoho duší nejen v duchovním stavu, ale i laiky. Svátá Markéta Marie Alacoque ve svém životopise píše, že duchovní závět' byla jednou z prvních věcí, kterou od ní Ježíš žádal:¹⁶⁵ „*Jednou mne můj svrchovaný Obětník požádal, abych pro něho učinila písemně závět' nebo písemné a bezvýhradné darování, jak jsem mu již ústně odkázala vše, co budu moci vykonati nebo vytrpěti, a všechny modlitby a duchovní statky, které by mi byly věnovány ať již za mého života nebo po mé smrti, a kázal mi otázati se mé představené, chce-li mi při tom aktu býti notářkou (...)*Má představená svolila, a když jsem to přinesla v podar této jediné Lásce své duše, projevila z toho veliké potěšení a pravila mi, že s tím chce naložiti podle svých úmyslů a ve prospěch komu jí bude libo, ježto však prý mne Jeho láska oloupila o všecko, nechce již, abych měla jiné bohatství než bohatství jeho přesvatého Srdce, kteréž mi ihned dal v úděl, říkáje mi do pera a káže mi vlastní krví sepsati ten odkaz, který jsem podepsala na svém srdci, vyryvši tam nožlíkem jeho přesvaté jméno Ježíš.“¹⁶⁶ Text odkazu, který jí diktoval Ježíš a který psala vlastní krví, byl tento: „*Ustanovuji tě dědičkou svého Srdce a všech jeho pokladů v čase i věčnosti. Dovoluji ti, abys jich užívala podle svého přání a zároveň ti slibuji, že ti nebude chybět pomoc, jedině, kdyby mému Srdci chyběla moc. Budeš navždy jeho milovanou učednicí, poddajnou jeho vůli a obětí za uskutečnění jeho tužeb; Ono jediné bude předmětem tvých přání, Ono dá náhradu a zadostiučinění za tvé poklesky a doplní tvé povinnosti.*“¹⁶⁷

Odměnou za tak oddaně zasvěcenou duši dává Ježíš sám sebe. Proto byla

¹⁶⁴ Srov. ÚŘEDNÍČEK, F., *Skrytý poklad*, s. 91.

¹⁶⁵ Srov. tamtéž.

¹⁶⁶ ALACOQUE, M. M., *Vlastní životopis*, kap. 25, s. 121.

¹⁶⁷ GAUTHEY, L., *Vie et oeuvres de la Bienheureuse Marguerite-Marie Alacoque*, II, s. 572, cit. podle: ÚŘEDNÍČEK, F., *Skrytý poklad*, s. 95.

práce mnoha světců tak požehnaná a proto mohl Bůh skrze ně konat i zázraky, protože se Mu bezvýhradně zasvětili a skrze ně žil a působil Bůh. „*Nežiji už já, ale žije ve mně Kristus*“ (Gal, 2,20).

3.3.3 Zasněčení dne Srdci Ježíšovu

Zasněčením dne Jeho Srdci obětueme všechny své skutky a jejich záslužnou cenu, svou práci, námahy a utrpení dne, jako náhradu za všechny urážky, které byly Ježíšovu Srdci učiněny.¹⁶⁸

Modlitba odevzdání dne Ježíšovu Srdci:

Božské Srdce Ježíšovo, skrze bolestné Srdce Mariino,
obětuji Ti všechny modlitby, všechny skutky
a všechna utrpení tohoto dne
náhradou za veškeré urážky, jež Tobě byly učiněny.

Vše to obětuji Ti na úmysly, jež Ty stále máš při Svě oběti na oltáři.¹⁶⁹

3.3.4 Intronizace Srdce Ježíšova v rodinách

Intronizace Ježíšova Srdce v rodinách je slavnostní uvedení Ježíše do rodin, na přední místo jejich života. Je to vlastně zasněčení rodiny Jeho Srdci. Výstižně to říká neznámý autor úvah o Božském Srdci názvem své knihy: „*Musí totiž kralovat.*“¹⁷⁰

Dnešní křesťanská rodina je ohrožována ve své podstatě zpochybňováním věrnosti a heterosexuality, zásahy do plození umělými postupy s metodami asistované reprodukce, možností „náhradního“ mateřství,¹⁷² používáním abortivní

¹⁶⁸ Srov. HILGERS, J., *Příručka k pobožnostem Srdce Páně*, s. 120.

¹⁶⁹ HILGERS, J., *Příručka k pobožnostem Srdce Páně*, s. 120.

¹⁷⁰ iEncyklopedie.cz. Výrazem *intronizace* se rozumí slavnostní uvedení papeže nebo opata do jeho nového úřadu po volbě nebo jmenování. Je to navenek viditelné symbolické převzetí funkce s povinnostmi a právy.

¹⁷¹ AUTOR NEZNÁMÝ, asketicko-pastorální úvahy o Božském Srdci Páně, *Musí totiž kralovat*.

¹⁷² Za Kongregaci pro nauku víry RATZINGER, J., *Donum vitae*, kap. 2, čl. 3, s. 27.

antikoncepce, legálních potratů, manipulací s dosud neznámými důsledky genových terapií, klonováním člověka, pokusy o vytváření hybridů¹⁷⁴ a legalizací eutanazie. To vše jsou techniky a způsoby, které rodinu, a tím i lidstvo, zatěžují a přímo ohrožují jeho existenci.

Lékem vedoucím k obnově a k uzdravení nejen křesťanské rodiny je její zasvěcení a odevzdání do Ježíšova Srdce. Iniciátorem hnutí zasvěcování rodin Ježíšovu Srdci se stal kněz Matouš Crawley-Boevey. Narodil se v roce 1873 v Peru, v Jižní Americe. V roce 1892 vykonal řádové sliby v kongregaci Picpus, což je kongregace Nejsvětějšího Srdce Ježíšova a Mariina. Místem působení bylo sousední Chile, kde těžce onemocněl srdeční nemocí. Na radu lékařů se vydal do Evropy, ale ani zde nenašel pomoc – lékaři mu sdělili, že jeho nemoc je nevléčitelná. Odjel do poutního místa Nejsvětějšího Srdce v Paray-le Monial, kde byl zázračně uzdraven a zároveň poznal své povolání šířitele úcty k Božskému Srdci v rodinách.¹⁷⁵ Slíbil Kristu, že bude tuto úctu šířit v rodinách a celé společnosti. Jeho prvním počinem bylo v roce 1907 založení sekretariátu Intronizace Srdce Páně ve Valparaiso v Chile.¹⁷⁶

3.3.5 Papežská požehnání dílu Intronizace Srdce Páně

Otec Matouš Crawley-Boevey požádal papeže Pia IX. o schválení díla intronizace slovy:

„Svatý Otče! Spolek intronizace Srdce Páně, jehož účelem je slavně zasvěcovat Božskému Srdci rodiny, ústavy a všeliké spolky katolické, prosí pokorně o zvláštní požehnání na povzbuzenou kněžstva k tomuto apoštolskému dílu a na vyprošenou hojných milostí.“

Papež mu uděluje nejen moc, ale zároveň nařízení, aby šířil tento apoštolát:

¹⁷³ Srov. BENEDIKT XVI., *Dignitas personae*, čl. 23, s. 24.

¹⁷⁴ Srov. tamtéž, čl. 25-33, s. 25-31.

¹⁷⁵ Srov. CRAWLEY, M., *Křesťanská rodina zasvěcená Srdci Páně*, s. 11.

¹⁷⁶ Srov. CRAWLEY, M., *Sekretariáty Intronizace Srdce Páně v rodinách*, s. 5.

„Ochotně udílíme apoštolské požehnání.“

177

Ve Vatikáně 10. března 1911, papež Pius X.

V roce 1914 odjíždí P. Matouš do Evropy, ale tam se dovídá zprávu o smrti Pia X. Vrací se do Říma a zde i bez žádosti dostává přímo rozkaz k šíření apoštolátu rodin od Benedikta XV.:

„Přejeme si, aby se všechny rodiny křesťanské slavně zasvětily Božskému Srdci Páně; zároveň žehnáme všem rodinám a každé zvláště, které tím přispívají k sociálnímu uznání svrchované lásky Srdce Páně v rodinách křesťanských.“

178

Ve Vatikáně 14. ledna 1916, Benedikt XV.

Další požehnání uděluje papež v únoru 1916:

„Všem, kdož jsou činní v některém středisku nebo sekretariátě toho díla k rozšíření pobožnosti k Božskému Srdci Páně, udělujeme ochotně apoštolské požehnání, přejíce jim, aby jejich práce byla korunována úspěchem.“

179

V Římě 27. února 1916 Benedikt XV.

Počet sekretariátů rychle rostl, papež udílí další požehnání:

„Řediteli a členům díla Sociálního království Srdce Páně v rodinách křesťanských milerádi udílíme apoštolské požehnání zároveň s přáním, aby jejich křížová výprava víry a lásky přispěla k lepšímu poznání Ježíše Krista a k opětovnému dobytí jeho práv na rodinu a na společnost.“

180

Ve Vatikáně 12. května 1917 Benedikt XV.

Po kanonizaci Markéty Marie Alacoque v roce 1920 nastal rozvoj úcty k Srdci Ježíšovu, Pius XI. zasílá P. Matoušovi poděkování za šíření díla intronizace:

¹⁷⁷ CRAWLEY, M., *Sekretariáty Intronisace Srdce Páně v rodinách*, s. 4.

¹⁷⁸ Tamtéž.

¹⁷⁹ CRAWLEY, M., *Sekretariáty Intronisace Srdce Páně v rodinách*, s. 4.

¹⁸⁰ Tamtéž.

„Jeho Svatost Pius XI. děkuje vám za projevený synovský hold oddanosti a s otcovskou blahovůlí posílá vám jakož i sekretariátům intronizace své apoštolské požehnání.“

181

V Římě 8. března 1922 za Pia. XI. kardinál Gaspari.

Dílo zasvěcování rodin Srdci Ježíšovu se rychle šířilo po celém světě, v Praze bylo sídlo apoštolátu ve farnosti Nejsvětějšího Srdce Páně na Vinohradech, kde byl v letech 1929 – 1932 postaven architektem Plečnikem kostel zasvěcený Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu. Ve 20. letech 20. století se zasílal rodinou vyplněný intronizační lístek do tehdejšího Národního sekretariátu Intronizace Srdce Páně v Praze.¹⁸² Jméno zasvěcené rodiny pak bylo zapsáno do Zlaté knihy a do diecézního a farního seznamu.¹⁸³ V poválečných letech bylo u nás šíření hnutí *intronizace rodin* nástupem komunistického režimu zastaveno. Šíření zasvěcování je v současnosti na samostatných aktivitách rodin.

Vlastní intronizace spočívá v duchovní přípravě rodiny. Je vhodné, aby členové rodiny před slavností přistoupili ke svátosti smíření a k svátému přijímání. Obřad zasvěcení se uskutečňuje za přítomnosti kněze v místnosti, kde se obvykle schází celá rodina, např. před obrazem připomínajícím Lásku Srdce Ježíšova. Přítomní mohou zazpívat píseň k Srdci Ježíšovu, kněz pak posvětil obraz. Následuje modlitba Věřím v Boha a zásvětná modlitba rodin, schválená papežem Piem X. dne 19. května 1908:¹⁸⁴

Nejsvětější Srdce Ježíšovo,

Tys projevilo svaté Markétě Marii přání vládnout nad křesťanskými rodinami.

My tedy dnes přicházíme, abychom prohlásili Tvou neomezenou vládu nad naší rodinou.

¹⁸¹ Srov. CRAWLEY, M., *Sekretariáty Intronisace Srdce Páně v rodinách*, s. 4.

¹⁸² Viz příl. 2, s. 103.

¹⁸³ CRAWLEY, M., *Sekretariáty Intronisace Srdce Páně v rodinách*, s. 32.

¹⁸⁴ Srov. tamtéž, s. 30.

Od této chvíle chceme žít Tvým životem,
chceme ve svém srdci pěstovat ctnosti,
za něž jsi přislíbilo pokoj už v tomto životě.
Chceme se bedlivě varovat světského ducha, kterého Ty zavrhuješ.
Vládni nad naším rozumem prostotou naší víry,
vládni nad naším srdcem láskou bez výhrady,
kterou naše srdce bude planout pro Tebe,
a jejíž plamen budeme živit častým svatým přijímáním.
Božské Srdce, předsedej naším schůzkám,
žehnej našim podnikům duchovním i časným,
zaplaušuj naše starosti, posvěcuj naše radosti, zmírňuj naše útrapy.
Kdyby Tě však přece někdo z nás zarmoutil,
připomeň, Srdce Ježíšovo, kajícímu hříšníkovi
svou dobrotivost a milosrdenství.
Až pak uhoří hodina rozloučení,
až přijde smrt a naplní nás zármutkem,
podrobíme se Tvým věčným úradkům všichni,
jak odcházející, tak i pozůstalí.
Budeme se utěšovat myšlenkou, že nastane den,
kdy celá rodina, v nebi zase spojená,
bude moci na věky chválit Tvou slávu a Tvá dobrodiní.
Kéž Neposkvrněné Srdce Panny Marie a slavný patriarcha sv. Josef,
přednesou Ti toto zasvěcení a nám je připomínají
po všechny dny našeho života!
Buď velebeno, Srdce Ježíšovo, Srdce našeho Krále a Otce!

Následuje Otčenáš, Zdravas, Sláva Otci za nepřítomné nebo zemřelé členy
rodiny. Závěrem se všichni pomodlí ¹⁸⁵ *Poděkování*:

¹⁸⁵ CRAWLEY, M., *Sekretariáty Intronisace Srdce Páně v rodinách*, s. 31.

Sláva a čest budiž Božskému Srdci Ježíšovu,
které nám prokázalo tak veliké milosrdenství.
Z tolika tisíc nás Božské Srdce vyvolilo za dědice své lásky.
Náš příbytek stal se dnes svatyní smíru za nevděk tolika lidí.
Božské Srdce Ježíšovo, jak nezaslouženého štěstí jsi nás učinilo účastnými,
že Tebe jako Pána a Ochránce své rodiny smíme pozdravovat.
V nejhlubší úctě se Ti klaníme, Tobě děkujeme,
že chceš mezi námi přebývat a s námi se sdílet
o všechny naše úzkosti a starosti, o všechny radosti a strasti.
Nejsme hodni, abys k nám zavítal,
avšak zůstaň přece s námi, Pane,
a učň nás všechny vroucími ctiteli Tvého Božského Srdce.
Zasvěcujeme se a odevzdáváme se Ti se vší důvěrou a oddaností,
Božský Spasiteli, a prosíme Tě o Tvé svaté požehnání
pro všechny své práce a zaměstnání.
Kéž tento dům je Ti příbytkem tak milým a drahým,
jako Ti byl v Bethanii dům Marie a Marty,
kam jsi vždy rád zavítal.
Odevzdáváme Ti, Srdce Ježíšovo, všechny své záležitosti
a prosíme Tě o útěchu a sílu v utrpení a pokušení.
Ale obzvláště Ti odevzdáváme ty duše,
které nám smrt odňala.
Zůstaň s námi, Pane,
a buď nám pomocí v bouřích tohoto života.
Vzdal od nás noc nevěry a nesvornosti!
Dej, abychom Ti sloužili v pracovitosti, čistotě a lásce!
Buď velebeno a milováno,
ctěno a slaveno v tomto domě, Nejsvětější Srdce Ježíšovo,
nyní i na věky. Amen.
Kněz slavnost končí udělením požehnání všem přítomným.

3.4 Apoštolát modlitby a modlitby k Srdci Ježíšovu

Apoštolát modlitby je další z mnoha forem uctívání Božského Srdce Ježíšova. Vznikl v roce 1844 v jezuitském semináři v jižní Francii na svátek sv. Františka Xaverského, apoštola Východu. P. Gautrelet byl představeným semináře a vyzval bohoslovce, kteří se na apoštolát připravují teoreticky, aby jej konali i prakticky. A to tím, že zasvětili Nejsvětějšímu Srdci své studium, své modlitby a práci s úmyslem za obrácení nevěřících a také za církve.¹⁸⁶

V dnešní době má apoštolát asi třicet miliónů členů. Důležitá role je svěřena jezuitům, jejichž posláním je šířit úctu k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu. Je jim za to přislíbeno zvláštní požehnání pro jejich aktivity. Podle horlivosti v šíření úcty budou odměněni milostmi.¹⁸⁷

Apoštolát modlitby má tři stupně. První stupeň vykonávají ti, kteří své modlitby, utrpení a skutky obětují na ten úmysl, za který Srdce Ježíšovo neustále prosí a obětuje se ve Svátosti oltářní. Může to být vlastními slovy nebo modlitbou k tomu účelu schválenou papežem Lvem XIII.:

Kája říká:

*Pane Ježíši Kriste, ve spojení s božským úmyslem,
s kterým jsi sám kdysi přinášel na zemi skrze své Nejsvětější Srdce
Bohu chvály a dosud bez ustání v Nejsvětější Svátosti na celém světě
až do konce časů přinášíš, a následujíc Nejsvětější Srdce blahoslavené
Marie, vždy Panny, obětují ti dnes a v každém okamžiku tohoto dne
všechny své úmysly a myšlenky, všechny své city a přání, všechny své
skutky a slova.*¹⁸⁸

Je možné dodat: „Zvláště je obětují za tvou svatou církev a její hlavu a také

¹⁸⁶ Srov. ŽÁK, F., *Eucharistie*, s. 346.

¹⁸⁷ Srov. DACHOVSKÝ, K., *Sv. Markéta Marie Alacoque*, s. 48.

¹⁸⁸ LEV XIII., cit podle: ŽÁK, F., *Eucharistie*, s. 347.

na všechny úmysly, doporučené dnešního dne členům apoštolátu.“

Druhý stupeň apoštolátu konají ti, kteří k uvedenému dennímu zasvěcení přidávají modlitbu Otče náš a desátek Zdravas Maria. K třetímu stupni apoštolátu modlitby patří vykonávání předchozích dvou stupňů a týdenní nebo měsíční svaté přijímání na úmysl usmíření Nejsvětějšího Srdce. Účelem tohoto svatého přijímání je „*odstranění překážek, které působí, že naše modlitby za spásu duší zůstávají bez účinku.*“¹⁹⁰ Toto smírné sv. přijímání vzniklo v roce 1860 ve Francii mezi členy apoštolátu modlitby, kdy byly ve Francii zrušeny všechny řády živého apoštolátu modlitby. Ve skupině členů apoštolátu smírného svatého přijímání bylo většinou 7 až 30 osob, které si určily dny, kdy budou Eucharistii přijímat. Důležité je, aby svaté přijímání bylo zbožně přijaté, s vroucnou touhou po smíření Ježíšova Srdce. Usmiřujeme Ho za urážky, které jsou Mu způsobovány lhostejným a bez přípravy přijatým svatým přijímáním. Jak sám Ježíš několikrát ve svých zjeveních Markétě Marii opakoval, smírné svaté přijímání je pro Jeho Srdce velkou útěchou a není Mu nic milejší.¹⁹¹

3.4.1 Modlitby

Modlitby světců obecně jsou projevem vlastní zbožnosti a lásky k Bohu. Ctitelé Srdce Ježíšova byli lidé modlitby, jejich život byl ustavičnou modlitbou.¹⁹² Na ničem nelpěli, výhody, pocty nebo přátelství s mocnými nebyly pro ně ničím ve srovnání s pokladem, který nosili v sobě a který jim nemohl nikdo vzít. Pohrdali vším ostatním, byli ochotni ztratit vše, jen když nepřijdou o svůj nejdražší poklad.¹⁹³ Jejich mystická vytržení, vidění a extáze byly druhem nejvznešenější kontemplace. Dar této modlitby je v tom, že osoba si ani

¹⁸⁹ ŽÁK, F., *Eucharistie*, s. 347.

¹⁹⁰ Tamtéž.

¹⁹¹ Srov. ALACOQUE, M. M., *Vlastní životopis*, kap. 27, s. 133.

¹⁹² AMBROS, P., *O modlitbě*, s. 43.

¹⁹³ Srov. LALLEMANT, L., *Spiritualita srdce*, s. 249.

neuvědomuje, že se modlí. Člověk se postaví do Boží přítomnosti a v ní prodlévá, aniž by konal jednotlivé a opakované úkony. Tento stav může trvat¹⁹⁴ několik hodin nebo i několik dní, podle stavu dokonalosti a čistoty srdce. O kontemplacích tohoto druhu mluví ve svých spisech např. svatá Mechtilda Magdeburská a svatá Markéta Marie Alacoque.

Zachovanou modlitbou k Božskému Srdci rozšířenou ve 14. století je *Summi Regis Cor aveto*.¹⁹⁵ Dokládá, že věřící se shromažďovali k pobožnostem a že úcta k Nejsvětějšímu Srdci byla již rozšířenou záležitostí.

První dochovanou příručkou k uctívání Božského Srdce je *Phatera divini amoris*,¹⁹⁶ která byla vytištěna v Paříži. Jejím účelem bylo znásobit pozornosti lásky ke Spasiteli.

První malé *oficium* k Nejsvětějšímu Srdci sepsal jezuita P. Gaspard Druzbecki (1590 – 1662). Sloužilo pouze pro soukromé modlitby, proto nebylo schváleno pro veřejná liturgická shromáždění. Ve svých devíti meditacích věnovaných Božskému Srdci vyjevil svou horoucí lásku ke Kristu.

Za pontifikátu papeže Klementa XIII. byly v roce 1765 schváleny liturgické texty se závazností památky pro celou církev. Svatá Kongregace pro Obřady¹⁹⁷ schválila mši a *oficium*, složené jezuitou P. Calvim a Mgr. Brunim. Při vyjadřování úcty k Srdci Ježíšovu v modlitbách a písních získává oblibu slovo „nejsladší“¹⁹⁸, které bylo převzato od svatého Bernarda. Dokladem toho je píseň uvedená v kancionálu *Ach, můj nejsladší Ježíši, Ty dárce žití mého*, č. 301, jejíž vznik je kladen do období těsně po smrti Markéty Marie Alacoque.

¹⁹⁴ Srov. LALLEMANT, L., *Spiritualita srdce*, s. 286.

¹⁹⁵ Srov. Úcta k Božskému Srdci Páně, in FILKA, J., *Vznik katolické charismatické obnovy v Brně a cesta některých jejích společenství k založení provincie komunity Emanuel na Moravě*, s. 88.

¹⁹⁶ Srov. SPRAVEDLIVÝ-LANSPERGE, J., *Phatera divini amoris* (vyd. r. 1573).

¹⁹⁷ HAMON, A., Nejsvětější Srdce, in ALTRICHTER, M., *Božské Srdce*, s. 83.

¹⁹⁸ Z latinského „melliflus“ - medem oplývající

3.4.1.1 Modlitby Markéty Marie Alacoque

Její modlitby jsou rázu osobního, velmi vroucné, vyjadřující oddanost a sebeobětování až k úplnému sebeodevzdání a ponoření do Srdce Ježíšova, v němž se touží stát pravým a dokonalým otiskem svého Ježíše.

199

Třicet pozdravů Nejsvětějšího Srdce Ježíšova

Buď pozdraveno, Srdce mého Ježíše, zachraň mě!
Buď pozdraveno, Srdce mého Stvořitele, zdokonaluj mě!
Buď pozdraveno, Srdce mého Vykupitele, vysvobod' mě!
Buď pozdraveno, Srdce mého Soudce, ospravedlň mě!
Buď pozdraveno, Srdce mého Mistra, poučuj mě!
Buď pozdraveno, Srdce mého Krále, korunuj mě!
Buď pozdraveno, Srdce mého Dobrodince, obohacuj mě!
Buď pozdraveno, Srdce mého Pastýře, živ mě!
Buď pozdraveno, Srdce mého Přítele, potěšuj mě!
Buď pozdraveno, Srdce mého Bratra, zůstaň u mne!
Buď pozdraveno, Srdce nejdobrotivější, odpusť mi!
Buď pozdraveno, Srdce nejvelebnější, zaskvěj se ve mně!
Buď pozdraveno, Srdce nejmírnější, působ ve mně!
Buď pozdraveno, Srdce nejslitovnější, ruč za mne!
Buď pozdraveno, Srdce nejpokornější, spočiň ve mně!
Buď pozdraveno, Srdce nejvěrnější, zastaň se mne!
Buď pozdraveno, Srdce nejdůstojnější a nejpodivuhodnější, požehnej mi!
Buď pozdraveno, Srdce, sídlo pokoje a míru, uklidni mně!
Buď pozdraveno, Srdce nejkrásnější a nejžádoucnější, uchvat' mě!
Buď pozdraveno, Srdce nejsvětější, vzácný balzáme, zachovej mne!
Buď pozdraveno, Božské Srdce, lékaři a léku na všechny naše neduhy, uzdrav mě!
Buď pozdraveno, Srdce Ježíšovo, útěcho sklíčených, potěš mě!

199

Srov. ALACOQUE, M. M., *Vlastní životopis*, kap. 25, s. 124.

Bud' pozdraveno, Srdce Ježíšovo, ohnisko lásky, rozněť mě!
Bud' pozdraveno, Srdce Ježíšovo, vzore dokonalosti, osvěćuj mě!
Bud' pozdraveno, Božské Srdce, zdroji štěstí, posilni mě!
Bud' pozdraveno, Srdce věčné velebnosti, povolej mě!

200

Amen.

Klanění I

Srdce Ježíšovo, roznícené a žijící láskou,
svatyně božství, chráme svrchované velebnosti,
oltáři božské lásky,
Srdce, planoucí láskou k Bohu a ke mně,
klaním se ti, miluji tě, ano, chtěla bych úctou a láskou k tobě zemřít.
Spojuji se s tvými nejsvětějšími úmysly,
toužím z celého srdce, abych planula žářem tvé lásky, žila tvým životem.
Raduji se z tvé cti a slávy, trpím pro tvé bolesti.
Kéž raději tisíckrát zemřu, než bych se ti znelíbila.
Mé srdce bude od nynějška jednat jen na popud tvého nejsvětějšího Srdce.
Musí odumřít všemu, co je jen lidské a přirozené.
Nejsvětější Srdce Ježíšovo, s tebou se spojuji, v tobě se ztrácím.
Budu žít jen skrze tebe, z tebe a pro tebe.
Mým úkolem bude v uctivém mlčení a sebezničení prodlévat před tebou
jako hořící lampa, stravující se před tebou v nejsvětější Svátosti.
Mým heslem bude: Milovat, trpět, zemřít!

201

Klanění II

Ježíši Kriste, můj Pane a Bože,
věřím, že jsi pravdivě a podstatně přítomen v nejsvětější Svátosti.
Klaním se ti v nejhlubší úctě a prosím, přijmi tento úkon v náhradu

200

SCHMID, M., Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu, in *Modleme se!*, s. 139.

201

Tamtéž, s. 49.

za klanění, které si co nejvroucněji přeji tobě obětovat
jako ustavičný projev vděčnosti

za lásku tvého Nejsvětějšího Srdce ke mně.

Obětují ti klanění, oddanost, trpělivost, lásku, kterou osvědčovalo tvé Srdce
za tvého pozemského života a kterou ještě projevuje a bude projevovat
na věky v nebi.

Spojuji se s tvou božskou obětí, kterou přinášíš svému Otci.

Zasvěcuji ti svou bytost s prosbou, abys ze mne vyhladil

všechny nezřízenosti a nedopustil, abych byla od tebe odloučena na věky.

²⁰²

Amen.

Úmluva s Nejsvětějším Srdcem Ježíšovým

Nejsvětější a nejlaskavější Božské Srdce Ježíšovo,
pokorně padám před Tebou, abych se Ti klaněla,
Tebe chválila, velebila a oslavovala.

Uznávám Tvou neomezenou vládu nade mnou
a ujišťuji Tě o své lásce a věrnosti.

Nejsvětější Srdce Ježíšovo, zasvěcuji Ti bez výhrady
své srdce, svou paměť, svůj rozum a svou vůli,
aby mě vše povzbuzovalo k Tvé lásce,
aby vše, co myslím a konám,
bylo projevem klanění, lásky a chvály,
každý pohyb mých rtů úkonem lítosti nad hříchy.

Kdykoli vdechuji, vinu Tě v duchu k sobě,
kdykoli vydechuji, obětují Tě věčnému Otci
z vděčnosti za jeho nesčetná dobrodíní.

Mám v ošklivosti každé hnutí pýchy, sebelásky a všechno,
co mě zdržuje v dokonalé lásce a v Tvé službě.

Tobě náležím, na Tobě závisím, Tebou žiji;

²⁰²

SCHMID, M., Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu, in *Modleme se!*, s. 55.

rozněť a ovládni mě a proměň v sebe.
Každý můj krok ať směřuje k Tobě,
každým svým hnutím a skutkem ať se spojuji s Tebou.
Raději ať zemřu, než abych se od Tebe odloučila
nebo se dopustila třeba nejmenší nevěrnosti.
Přijmi, Nejsvětější Srdce Ježíšovo, tuto úmluvu lásky.
Dej se mně, jako se dávám Tobě.
Chci dojít nejrůznějšího spojení s Tebou,
i kdyby mě to mělo stát život.
Božské Srdce Ježíšovo, udržuj a upevňuj ve mně tato rozhodnutí,
neboť mi je vnukáš,
abych tě milovala a Tobě se líbila.
Kéž se ve mně nezklameš! Amen.²⁰³

Zásvětná modlitba

Nejsvětější Srdce Ježíšovo,
Tobě zasvěcuji a odevzdávám svou osobu,
svůj život a své skutky, své obtíže a kříže
a umiňuji si, že od nynějška všeho, co jsem a co mám,
budu užívat jenom k Tvé cti, lásce a oslavě.
Je mým pevným, neodvolatelným předsevzetím
že budu náležet zcela Tobě,
konat vše z lásky k Tobě a varovat se všeho,
co by se Ti mohlo nelíbit.
Proto volím Tebe, Nejsvětější Srdce,
za jediný předmět své lásky, za ochránce svého života
za záruku své spásy, za podporu své slabosti a nestálosti,
za náhradu chyb celého svého života
a za jisté útočiště v hodinu smrti.

²⁰³ SCHMID, M., Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu, in *Modleme se!*, s. 62.

Přelaskavé Srdce, buď mým obhájcem před Bohem,
svým věčným Otcem
a odvrát' ode mne tresty jeho spravedlivého hněvu.
Srdce, plné lásky, v Tebe skládám všecku svou důvěru.
Pro svou slabost a zlobu se všeho obávám,
ale od Tvé dobroty všecko doufám.
Znič ve mně, co se Ti nelíbí nebo Ti odporuje.
Tvá čistá láska ať se vtiskne v mé srdce tak pevně,
abych na Tebe nikdy nemohla zapomenout
a aby mne nic nemohlo od Tebe odloučit.
Božské Srdce, zapřísahám Tě, abys vrylo mé jméno hluboko v sebe.
Toužím, aby všecko mé blaho a všecka má čest záležela v tom,
abych směla žít a umřít v Tvé svaté službě. Amen.

204

Smlouva řeholní osoby s Nejsvětějším Srdcem Ježíšovým

Toužím vroucně být dobrou řeholnicí,
a proto Tě, můj nejsladší Ježíši, prosím,
abys můj život připodobnil svému skrytému životu
v Nejsvětější Svátosti.
Dopřej mi, dobrý Ježíši, abych ke cti Tvého zničení a Tvé poslušnosti
v tajemství Tvé lásky byla pokorná a poslušná
a co nejdokonaleji plnila řeholi a stanovy.
Z lásky k Tobě, můj Ježíši, obětuji bez výhrady
Tvé Nejsvětější vůli svou svobodu a vůli.
Již napřed zavrhuji všechna hnutí vzdoru,
zříkám se všech přání a tužeb a pohrdám všemi námitkami,
které by mi umíněnost a pyšná sebeláska mohla vnuknout proti tomu,
co se mi nařizuje.
Dnes, můj předobry Ježíši,

204

SCHMID, M., Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu, in *Modleme se!*, s. 64.

mezi Tvým Nejsvětějším a svým nehodným srdcem
obnovuji smlouvu, že budu konat vše z lásky a z poslušnosti.
V těchto ctnostech spatřuji podmínky své dokonalosti.
Z lásky a z poslušnosti ať žiji,
z lásky a poslušnosti ať i zemřu.
Zaujmi, prosím Tě, mé celé srdce a vše,
co Tě může ve mně oslavit, nyní i na věky. Amen.²⁰⁵

Obětování

Můj Ježíši,
abych uctila Tvůj obětní život ve Svátosti lásky,
přicházím k Tobě jako smírná oběť a prosím Tě,
abys byl mým knězem a obětoval mě na oltáři
svého Nejsvětějšího Srdce.
Ale protože má oběť je poskvrněná a velmi nedokonalá,
prosím Tě snažně, můj Božský Veleknězi, očist' ji,
a ať je strávena v žáru Tvého Božského Srdce,
jako dokonalá zápalná oběť lásky a milosti
a daruj mi potom nový život, abych vpravdě mohla říci:
Již nemám života ani vlastnictví; ať žiji nebo umírám:
mým životem a vlastnictvím je Ježíš²⁰⁶“ (srov. Gal 2, 20).

Odprošení Nejsvětějšího Srdce

Úcty nejhodnější a nejlaskavější Spasiteli,
Ty nám stále projevuješ tolik lásky, tolik soucitu s naší bídou
a tak velkou touhou, abys nás obohatil svými poklady
a daroval se nám zcela a úplně.
Ježíši, můj Bože a Spasiteli,

²⁰⁵ SCHMID, M., Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu, in *Modleme se!*, s. 74.

²⁰⁶ Tamtéž, s. 78.

z nesmírné, podivuhodné a něžné lásky k nám
jsi se stal obětí v Nejsvětější Svátosti oltářní
a každý den se v ní za nás nesčíslněkrát obětuješ.
Jak velice mě rmoutí, že za to všechno se Ti od většiny lidí
dostává nevděku, nevážnosti, chladu a lhostejnosti.

Dojata upřímnou lítostí padám pokorně před Tebou na kolena
a před nebem a zemí Tě odprošuji za všechny křivdy a urážky.
Které jsi utrpěl od ustanovení Nejsvětější Svátosti oltářní.
Pokorně a zkroušeně Tě prosím tisíckrát za odpuštění všeho bezpráví.
Kéž bych aspoň na okamžik měla všechna lidská srdce v moci,
abych Ti je mohla obětovat, a tím aspoň poněkud usmířit
bezcitnost a chladnost těch, kdo Tě nechtějí znát,
i těch, kdo Tě sice znají, ale tak málo milují!
Ještě více však mě zahanbuje a plní bolestí a lítostí,
že sama náležím k těm nevděčnickům.

Kárej mě, Pane, a trestej! Žehnám a líbám Tvou ruku
tak spravedlivě trestající.
Kéž bych byla vhodnou obětí na smír za zločiny na Tobě spáchané!
Kéž mohu svými slzami a svou krví skropit všechna místa,
kde bylo Tvé přesvaté Tělo na zem pohozeno
a nohama šlapáno!
Jak bych byla šťastna, kdybych mohla nejtěžším utrpením napravit
všechny potupy, zločiny a nešlechtnosti,
které jsi přetrpěl!
Jestli však této milosti nezasluhuji, přijmi aspoň mou upřímnou touhu.

Přijmi, věčný Otče, toto mé slavné odprošení.
Spojuji je se smírným zadostiučiněním,
které Ti podalo Božské Srdce na hoře Kalvárii

a Panna Maria u nohou svého ukřižovaného Syna.

Pro modlitbu Jeho Nejsvětějšího Srdce na kříži,
odpusť mi všechnu nevděčnost a neuctivost.

Posilni svou milostí mou vůli a požehnej mému předsevzetí,
že neopomenu nic, co by ve mně mohlo rozmnožit opravdovou,
vroucí lásku k Tobě.

Pomoz mi, abych Tě účinně uctívala v Nejsvětější Svátosti,
kde jsi podstatně, pravdivě a skutečně přítomen;
věřím v to tak pevně, že jsem odhodlána tu víru i veřejně osvědčovat
uctivostí a častou návštěvou Nejsvětější Svátosti.

Právě tak jsem odhodlána velmi uctívat Tvé Božské Srdce.
Chci v Něm strávit celý svůj další život. Dopřej mi, prosím,
abych v hodině smrti směla do Tvého

Srdce vdechnout svůj poslední vzdech. Amen.

Smír a odprošení

Nejsvětější Srdce Ježíšovo,

v pokoře padám před Tebou na kolena,
klaním se Ti, chválím a velebím Tě.

Miluji Tě z celého srdce a ze všech sil.

Rozmnož mou schopnost milovat a přidej mi lásky,
abych Tě milovala čím dále tím vroucněji a byla Tvá na věky.

O tu milost Tě prosím pro sebe i pro všechna srdce,
která jsou schopna Tě milovat.

Srdce Nejsvětější, prosím Tě pro žhavou lásku,
která Tě na dřevě kříže strávila jako oběť lásky a utrpení
a přiměla Tě, abys do skonání světa
jako obětní beránek setrval na našich oltářích,

²⁰⁷

SCHMID, M., Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu, in *Modleme se!*, s. 103.

odpusť mi všechny hříchy nevděku, opominutí a nevěrnosti,
vůbec vše, čím jsem Tě urazila.

Lituji toho z celého srdce.

Již napřed přijímám všechny tresty,
které míníš na mne poslat v tomto životě.

Jen mě neponechávej mně samé a hříchu.

Božské Srdce, zdroji lásky a dobroty,
jak bys mohlo zapomenout na své milosrdenství,
a na věky zbavit své lásky srdce, které si přeje žít jen proto, aby tě milovalo!

Chceš-li mě však odsoudit do ohně,
tak ať hořím Tvou čistou láskou.

Do té žhavé výhně mě ponoř, abych odpykávala své nevěrnosti.

A chceš-li mi ve své nesmírné lásce dopřát ještě nějaké milosti,

nežádám než sladké mučednictví lásky. Amen.

Láska

Srdce Ježíšovo, planoucí láskou,

Ty můžeš zranit srdce nad kámen tvrdší,
rozehřát duši nad led chladnější.

Zraň tedy, můj lásky nejhodnější Ježíši,

i mé srdce svými svatými ranami

a opoj mou duši svou předrahou krví,

abych všude, kamkoli se obrátím,

spatřovala svého ukřižovaného Spasitele,

a vše, nač pohlédnu, aby se mi jevílo zbarveno Tvou předrahou krví.

Dobrý Ježíši, dej ať mé srdce neustane, dokud nenalezne Tebe,

svůj střed, svou lásku, své štěstí!

²⁰⁸

SCHMID, M., Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu, in *Modleme se!*, s. 104.

Nejlaskavější Ježíši, odpusť mi, pro svatou ránu svého Srdce
všechny hříchy, jichž jsem se dopustila ze zloby
nebo z nedostatku dobrého úmyslu.

Vlož mé bídné srdce v své Božské Srdce,
abych pod Tvým vedením konala dobré

a varovala se zlého až do posledního dechu. Amen.

209

3.4.1.2 Modlitby sv. Gertrudy

Ryzí charakter jejích modliteb je výjimečný, prolíná se jimi bezvýhradná ochota následovat vůli Boží. V modlitbách se objevuje touha cele se obětovat Bohu, pouto lásky je tak hluboké, že prožívá utrpení Ježíšovo jako své vlastní. Pro ctitele Srdce Ježíšova je typické, že jako milující by dal přednost trpět sám na místě milovaného.

210

Touha a láska

Můj Ježíši, kdo mi dá křídla,
abych jako holubice v žáru touhy letěla a odpočinula v Tobě?
Nejdražší Ježíši, prosím Tě pro lásku, s níž jsi se vtělil,
abys hledal a spasil, co zahynulo,
přijď ke mně a přivtěl mě k sobě.
Skryj mě pod křídly své otcovské ochrany,
vlož mě do rány svého přelaskavého Srdce
a odluč mě tam ode všeho, co nejsi Ty sám, mé jediné dobro.
Milovaný Ježíši,
požehnej a smiluj se nade mnou,
vždyť máš Srdce tak dobrotivé a něžné!

209

SCHMID, M., Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu, In *Modleme se!*, s. 119.

210

Srov. POSPÍŠIL, C., V., *Jako v nebi, tak i na zemi*, s. 514.

Kéž si má duše nežádá ničeho mimo Tebe!

Svatá úmluva s Bohem

Přelaskavý Pane a Bože můj,
každého okamžiku požívám Tvých dobrodiní;
proto jsem též povinna každého okamžiku Ti za ně děkovat.
Poněvadž však při jiných povinnostech mi to není možno,
přijmi alespoň mou dobrou vůli.
Činím s Tebou úmluvu pro každý okamžik svého života.
Každým dechem Ti chci obětovat své tělo i svou duši
v dokonalou oběť, tak jak se Ježíš Kristus v mateřském lůně
úplně obětoval Tvé nejsvětější vůli.
Každý pohyb mých očí buď úkonem klanění,
tak jako se Ti klanějí a Tebe velebí kůry andělské a zástupy vyvolených.
Každé hnutí mých údů buď obětováním všech pokladů
nebes i země s úmyslem co možná nejdokonalejším.
Každou mou myšlenku přijmi jako projev útrpnosti
nad bolestnou smrtí Tvého milovaného Syna.
Konečně každý úder mého srdce Ti buď projevem
mé nejvroucnější lásky.
Všechny ty úmysly vkládám do Nejsvětějšího Srdce Pána Ježíše,
aby božským ohněm byly rozníceny, zdokonaleny,
božskou pečetí potvrzeny tak,
aby je nemohla zničit nižádná moc. Amen.

Oddanost

Nejmilejší Ježíši, vyvolila jsem si Tě za jediného miláčka své duše,
za nejlepšího průvodce svého života.

211

SCHMID, M., Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu, in *Modleme se!*, s. 107.

212

Tamtéž, s. 55.

Má duše vzdychá a prahne po Tobě.
Obětuji Ti lásku svého srdce, volím Tě za průvodce,
Tvé službě obětuji tělo i duši.
Jsem celá Tvá a Ty jsi celý můj.
Obětuji Ti svou čistotu, neboť Ty jsi můj nejsladší Snoubenec.
Slibuji Ti poslušnost, neboť Tvá otcovská láska a dobrota mě vábí.
Budu vždy poslušná Tvé nejsvětější vůli,
neboť lnout k Tobě je mým největším štěstím,
Tebe milovat mou největší blažeností.
Nic není sladšího než vroucí spojení s Tebou.
Učiň tedy mé srdce podle Srdce svého,
abych mohla žít k Tvému zalíbení. Amen.²¹³

Další modlitby k Srdci Ježíšovu jsou ve sbírce *Modleme se!*, která byla napsána a upravena podle knihy Maxe Schmida *Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu*. Obsahuje modlitby ctitelů, jako jsou sv. Mechtilda, sv. Alfons z Liguori, sv. Bernard, sv. Claudius Colombière, sv. František Saleský, P. Gallifet, sv. Ludvík Maria Grignon, aj.

3.5 Uctívání obrazů Srdce Ježíšova

Obecně snad neexistuje symbol, který by byl všem tak srozumitelný a pochopitelný, tak často používaný, jako symbol srdce. Srdce jako symbol lásky, síly, která zasahuje hluboko do duševního života člověka. Zároveň toto srdce není jen symbolem citové lásky, ale používá se jako symbol osoby, která se v lásce oddává milovanému. „*Polož mě na srdce jako pečeť, jako pečeť na své rámě*“ (Pís, 8,6). Tím říká nevěsta ženichovi, „*tobě patří mé srdce.*“ Důležité je pamatovat si, že „*srdce neoznačuje vždy stejný druh lásky, ale určitou osobu,*

²¹³ SCHMID, M., *Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu*, in *Modleme se!*, s. 56.

214
*kteřá se obrací ke zcela určitému ideálu a v lásce se mu věnuje.*²¹⁴

Mnoho lidí, často i hluboce věřících, nedoceňuje symbolický charakter Srdce Ježíšova. Mají námitky vůči „pouhému srdci“, tvrdí, že chtějí milovat Krista jako osobu, ne jen její část. Tato úvaha je nedorozuměním. Zobrazovaný Kristus ukazuje na své Srdce, On je tím, s kým se setkáváme v uctívání Jeho Srdce. „Pohled na obraz Božského Srdce působí, že se otevřou dveře, které nás pustí ke Kristu, a v Kristu pak zažijeme přemocnou sílu Jeho lásky.“²¹⁵

„Ježíšovo tělesné srdce je reálným symbolem reálného symbolu, ikonou ikony, oknem do okna, jímž přichází pravé světlo, které osvětluje každého člověka, tedy věčný Boží Syn.“²¹⁶

Na Kristovo přání měla Markéta Marie Alacoque pořídit obraz Božského Srdce. Při tom narazila na velké potíže a usoudila z toho, že ďábel usiluje všemi silami zabránit zhotovení obrazu.

Ježíš přislíbil ctitelům svého Srdce, že vylije velké bohatství požehnutí na jejich konání a rovněž požehná i domům, ve kterých bude vystavený a uctíváný obraz Jeho Srdce.²¹⁷

Zpočátku bylo Ježíšovo Srdce zobrazováno bez osoby Spasitele, s atributy rány, trnové koruny, kříže a plamenů.²¹⁸ Dnes jsou církevně schválené a všeobecně rozšířené obrazy Ježíšova Srdce na hrudi Kristově – v ikonografii se zvýrazňovala právě tato anatomická stránka.

Obrazy Ježíšova Srdce nebyly vždy šťastné, nejslavnějším obrazem byl obraz od Batoniho, ve své době považován za „božský“, dnes se zdá příliš sladký. V současnosti existují dva proudy zobrazování Ježíšova Srdce. První chce upoutat pohled na hluboce otevřenou ránu v Kristově boku a upozornit

²¹⁴ SIEBERS, B., *Pramen života a svatosti*, s. 19.

²¹⁵ Tamtéž, s. 20.

²¹⁶ POSPÍŠIL, C.V., *Tajemství srdce vtěleného Syna*, s. 29.

²¹⁷ Srov. ANTOLOVIČ, J., *Margita Mária Alacoque*, s. 168.

²¹⁸ Viz příl.1, s. 102.

na proroctví: „*Uvidí, koho probodli.*“ (srov. Jan, 19, 37). Druhý způsob zobrazuje oslaveného Krista s planoucím kuželem světla v místě srdce, jako planoucí výheň milosrdné lásky. Rána v Jeho Srdci už není symbolem utrpení, ale oslavou vzkříšení: „*Kristus je v nebi a živý, už neumírá.*“²¹⁹ Tímto druhým způsobem namaloval obraz Božského Srdce Tarcisio Bedini. Jeho obraz je umístěný v Římě, v chrámu Santa Maria in Via. Tentýž způsob vyobrazení použil Willie Apap a obraz lze vidět ve Frascati, v chrámu Madonna di Capocroce. Apapův Kristus skutečně přichází ze svého nebeského sídla a jako takový nám není předváděn pomocí složitých a naivních úprav. Světlo se odráží od hrudi především v souladu se srdcem, které se ztotožňuje s Kristem podle slov svatého Jana: „*Bůh je láska.*“ Také se odráží od dlaní rozevřených rukou propíchnutých ranami hřebů, oslavujíc tak nejvyšší akt Kristova sebedarování lidem: „*jeho utrpení až k smrti.*“²²⁰ Malíř Luca Barbier namaloval fresku Nejsvětějšího Srdce v kapli Zjevení v Paray-le-Monial. Při malbě použil obou uvedených postupů. Vycházel ze zjevení Markéty Marie Alacoque, při kterém měla vidění pět ran Ježíšových, zářících jako pět slunců. Zjevení zřetelně připomínalo utrpení kříže, ale zároveň také vzkříšení. Srdce bylo vyobrazeno jako zdroj světla, které ozařuje celou hrud' Krista. Je připomínkou pravdy a lásky, jejichž symbolem je srdce. „Netradiční“ zobrazení umělců Willieho Apapa, Tarcisia Bediniho a Luca Barbiera k nám promlouvají jinak než tradiční anatomické vyobrazení. Výstižněji²²¹ nám sdělují plnost a bohatství Ježíšova Srdce.

„*Svaté obrazy Krista a těch, kteří se s Kristem dokonale spodobili, jsou zvěstí a do jisté míry přítomněním úchvatného tajemství, jež se má odehrávat v každém pokřtěném.*“²²² Uctívání Ježíšova Srdce na obraze je pro mnohé jediná cesta

²¹⁹ Srov. LADAME, J., *Srdce Ježíšovo, Srdce plné lásky*, s. 57.

²²⁰ Tamtéž, s. 58.

²²¹ Srov. tamtéž.

²²² Srov. POSPÍŠIL, C.V., *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel* (KostelníVydří 2006), s. 176

k Srdci Ježíšovu a proto umění tak může stát ve službách evangelizace.

3.6 Slavení svátku Srdce Ježíšova

Svátek Srdce Ježíšova je centrem a vrcholem všech pobožností. V církvi se do II. vatikánského koncilu slavil jako svátek první třídy. Do té doby bylo liturgické slavení svátků velmi četné a diferencované a vedlo ke komplikovanému řádu svátků, který rozlišoval šest kategorií s dalším členěním. Nově stanovený řád²²⁵ vedl k podstatnému zjednodušení od roku 1969. Svátky obecně jsou podle významu rozděleny na slavnost (solemnitas), svátek (festum) a památku (memoria) – ty se rozlišují na závazné a nezávazné.²²⁶

Svátek Srdce Ježíšova je zařazen mezi *slavnost*, která se slaví o třetím pátku po Letnicích, tj. v den, který dříve následoval bezprostředně po oktávu Božího Těla.²²⁷ Je to typicky ideový svátek, který prokazuje úctu Ježíši Kristu se zřetelem na lásku symbolizovanou Jeho Srdcem.²²⁸

Jako první slavil svátek ke cti Ježíšova Srdce Jan Eudes 20. října 1672. Bylo to ještě za života Markéty Marie Alacoque se svolením jeho biskupa a platilo ve společenstvích Jana Eudese.

Prvním počinem k zavedení svátku Božského Srdce byla žádost sester z řehole Navštívení, které se obrátily na Řím (rok 1697) na papeže Inocence XII. V žádosti prosily o zvláštní svátek k uctění Božského Srdce v pátek po oktávu Božího Těla a zároveň o hodinky a mši svatou k Nejsvětějšímu Srdci. Řím jejich prosbě nevyhověl, ale dal svolení, aby se v jejich kostelích sloužila v ten den mše

²²³ Srov. DACHOVSKÝ, K., *Sv. Markéta Marie Alacoque*, s. 42.

²²⁴ Srov. RUPNIK, M.I., *Až se stanou umění a život duchovními*, s. 31.

²²⁵ II. Vatikánský koncil, *Sacrosanctum Concilium*, čl. 107.

²²⁶ Srov. ADAM, A., *Liturgika*, s. 352.

²²⁷ Tamtéž, s. 383.

²²⁸ Tamtéž.

svatá ke cti pěti ran Kristových.

V počátcích veřejné úcty stojí žádost polských biskupů o zavedení svátku. V roce 1728 zaslal do Říma krakovský biskup žádost tohoto znění: *„Ve světě smyslovém a hmotném není ničeho, co by bylo možné oprávněněji předložit k úctě věřícím než tak milující a tak zarmoucené Svaté Srdce. Vždyť nic lépe neobsahuje a nepředstavuje nejvznešenější tajemství, nic není při pouhém pohledu s to vzbudit v srdci věřících nejposvátnější city, nic tělesnému ani duševnímu zraku lépe nevyjadřuje nesmírnou lásku našeho Pána Ježíše Krista, nic lépe nepřipomíná všechno dobrodiní milovaného Vykupitele, nic názorněji neukazuje vnitřní utrpení, jež pro nás podstoupil. To vše je v Nejsvětějším Srdci nejen obsaženo a znázorněno, nýbrž zřejmě vyznačeno a zobrazeno.“*²³⁰ (V roce 1765 je k tomuto textu přidána vysvětlivka *„jak se obyčejně maluje a vystavuje k úctě*). V roce 1765 biskupové z Polska tuto žádost opakují. Je v ní pečlivě dbáno na vymezení předmětu úcty – Srdce Ježíšovo má být chápáno jako skutečné Kristovo Srdce, nejen jako symbol všech vnitřních citů. V tomto smyslu Kliment XIII. žádosti vyhověl.²³¹ Apoštolský stolec tuto liturgickou slavnost potvrdil dříve, než spisy sv. Markéty Marie Alacoque. Kongregace posvátných obřadů povolila liturgickou oslavu svátku dne 25.ledna 1785. A to s omezením pro biskupy Polska a tak zvanému Římskému arcibratrstvu Nejsvětějšího Srdce Ježíšova. Schválení nebylo reakcí na soukromá zjevení, ale na četné prosby věřících.²³² Dne 23. srpna 1856 byl svátek Nejsvětějšího Srdce Ježíšova rozšířen Piem IX. na celou církev a zároveň nařízeno jeho pravidelné slavení. V liturgii svátku čteme: *„rozšířila se odtud úcta k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu do celého světa jako bystrina přetékaající břehy a odstranila na cestě všechny překážky.“*²³³

²²⁹

Srov. HRUBÝ, J., *Dějiny pobožnosti k Božskému Srdci Páně*, s. 88.

²³⁰

Cit. v: ÚŘEDNÍČEK, F., *Skrytý poklad*, s. 41.

²³¹

Srov. tamtéž, s. 42.

²³²

Srov. PIUS XII., *Haurietis aquas*, in ALTRICHTER, M., *Božské srdce*, s. 41.

²³³

Srov. tamtéž.

Papež Lev XIII. dne 25.5.1899 v encyklice *Annum Sacrum* zvýšil kategorii svátku a přikázal na přelomu staletí zasvěcení světa Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu.²³⁴ Za papeže Pia XII. v roce 1929 byly vydány nové texty slavnostní liturgie a zároveň se opět zvýšila kategorie svátku. Ke stému výročí zavedení celocírkevního svátku v roce 1956 vydal papež Pius XII. encykliku o úctě k Božskému Srdci Ježíšovu nazvanou *Haurietis aquas*. Encyklika byla zároveň reakcí na výhrady proti kultu Srdce Ježíšova. Těmto pochybnostem mohlo být zamezeno, kdyby se ujasnil pojem srdce.

K. Rahner říká, že „srdce“ je „praslovo“, které vyjadřuje základní lidskou zkušenost prožívání vlastní vnitřní jednoty a hlubiny vlastní existence.²³⁵ „*Písmo i učení a praxe církve předpokládají, když mluví o Ježíšově Srdci, totéž autenticky lidské praslovo o srdci jako nejnaternějším původním středem tělesně-duchovní celistvosti osoby. Předmětem kultu Ježíšova Srdce je tudíž sám Pán se zřetelem na toto jeho Srdce.*“²³⁶

3.7 Slavení pátků a prvních pátků v měsíci

Základem slavení prvních pátků bylo Ježíšovo přání, které sdělil svaté Markétě Marii Alacoque při tzv. Velikém zjevení o Nejsvětějším Srdci. Markéta Marie ve svém životopise líčí, jak některý den v oktávu Božího Těla²³⁷ klečela před Nejsvětější Svátostí a pocítila nesmírné milosti Jeho lásky. Chtěla se Mu za to odvděčit a Ježíš jí řekl: „*Nemůžeš se mi více odvděčiti, než učiníš-li, oč jsem tě už tolikrát žádal.*“²³⁸ Odhalil své Srdce a řekl: „*Hle Srdce, jež tolik milovalo lidi,*

²³⁴ Srov. ADAM, A., *Liturgika*, s. 384.

²³⁵ RAHNER, K., Siehe dieses Herz! in POSPÍŠIL, C.V., *Tajemství srdce Vtěleného Syna*, s. 7.

²³⁶ RAHNER, K., *Schr. z. Theol.* III (pozn. 82), 405, cit podle: ADAM, A., *Liturgika*, s. 384.

²³⁷ Srov. ADAM, A., *Liturgika*, s. 352. Oktávem rozumíme období sedmi dnů po svátku, v nově stanoveném řádu roku 1969 si oktáv udržely pouze největší slavnosti, Vánoce a Velikonoce.

²³⁸ ALACOQUE, M.M., *Vlastní životopis*, kap. 27, s. 133.

že ničeho neušetřilo až do vyčerpání všech sil a obětování se na důkaz lásky; a místo uznání se mi od většiny jich dostává jenom nevděku jejich neuctivostmi a svatokrádežemi a lhostejností i opovržením, jež mají ke mně v této svátosti lásky. Co mi je však ještě trudnější, chovají se tak i srdce, jež mi jsou zasvěcena. Proto tě žádám, aby první pátek po oktávě Božího Těla byl zasvěcen zvláštnímu svátku k uctění mého Srdce, aby se toho dne chodilo k svatému přijímání a konala veřejně smírná modlitba na odčinění urážek, jichž se mému Srdci dostalo po dobu, kdy bylo vystaveno na oltářích. Slibuji ti též, že se moje Srdce rozšíří a bude s hojností rozlévati účinky své božské lásky na ty, kdož mu budou vzdávati tuto poctu a postarají se, aby mu byla vzdávána.²³⁹“

Zasvěcení ostatních pátků Srdci Ježíšovu vyplývá ze skutečnosti pátku jako dne utrpení, ukřižování a nakonec i probodění Jeho Srdce. Při jednom zjevení Ježíše, jehož rány zářily jako pět sluncí, ji Kristus k tomu vybídl: „*Za prvé mne budeš přijímat v Nejsvětější Svátosti tolikrát, kolikrát ti to dovolí poslušnost (...)* Kromě toho budeš přijímati každého prvního pátku v měsíci.“²⁴⁰ Mimo svaté přijímání požadoval Ježíš sebezápor, obětování všech skutků, jídla a pití. Jednou dal Markétě Marii najevo, aby se k uctění jeho postu na poušti postila padesát dní o chlebu a vodě nebo i bez vody, na uctění Jeho palčivé žízně na kříži. Tento půst podstoupila a píše o něm: „... a strávila jsem padesát dní bez pití a právě tak jsem trávila i pátky.“²⁴¹ Kristus ji vybídl ke konání pobožností po dobu devíti prvních pátků v měsíci s úmyslem uctít Jeho Srdce, k přijetí eucharistie a vykonání svátosti smíření.²⁴² Dal jí dvanáct zaslíbení pro všechny, kteří budou uctívat Jeho Srdce:

1. Dám jim všechny milosti potřebné pro jejich stav.
2. Vnesu pokoj do jejich rodin.
3. Potěším je v jejich trápení.

²³⁹ ALACOQUE, M.M., *Vlastní životopis*, kap. 27, s. 133.

²⁴⁰ Tamtéž, kap. 18, s. 85.

²⁴¹ Tamtéž, kap. 26, s. 128.

²⁴² ÚŘEDNÍČEK, F., *Skrytý poklad*, s. 120.

4. Budu jim v životě bezpečným útočištěm, zvláště v hodinu smrti.
5. Vyleji hojnost požehnání na všechno jejich konání.
6. Hříšníci naleznou v mém Srdci zdroj milosti a nekonečné moře milosrdenství.
7. Lhostejné duše se stanou horlivými.
8. Horlivé duše dosáhnou veliké dokonalosti.
9. Požehnám domům, kde bude vystaven a uctíván obraz mého Nejsvětějšího Srdce.
10. Kněžím dám schopnost obrátit i nejzatvrzelejšího člověka.
11. Jména těch, kteří tuto úctu šíří, budou zapsána v mém Srdci a nikdy z něj nebudou vymazána.
12. Všem, kteří budou přijímat eucharistii na první pátek v měsíci nepřetržitě po devět měsíců, slibuji milost pokání při umírání: nezemřou v nemilosti, ani bez svátosti. Mé Srdce jim bude bezpečným útočištěm v posledních chvílích života.

Novéna před prvním pátkem

243

Vroucí láska Srdce Ježíšova, s Tebou se spojuji.

Žhavá horlivosti Srdce Ježíšova,

Smírné zadostiučinění Srdce Ježíšova,

Dokonalé díkůvzdání Srdce Ježíšova,

Nezvratná důvěra Srdce Ježíšova,

Vroucí modlitbo Srdce Ježíšova,

Výmluvné mlčení Srdce Ježíšova,

Pokoro Srdce Ježíšova,

Poslušnosti Srdce Ježíšova,

Tichosti Srdce Ježíšova,

Nevýslovná dobrota Srdce Ježíšova,

243

Za každou invokací se opakuje: s Tebou se spojuji!

Všeobsáhlá láska Srdce Ježíšova,
Vnitřní soustředění Srdce Ježíšova,
Něžná péče Srdce Ježíšova a polepšení hříšníků,
Podstatné spojení Srdce Ježíšova s Bohem Otcem
a Duchem Svatým, s Tebou se spojují.²⁴⁴

3.8 Svatá hodina

Pobožnost svaté hodiny má svůj původ v přání Ježíšově ve zjevení Markéty Marii Alacoque a souvisí se slavením pátků. Ježíš jí řekl: „...každé noci ze čtvrtku na pátek učiním tě účastnou té smrtelné úzkosti, kterou jsem dobrovolně podstoupil v zahradě Olivetské; tato úzkost, aniž to budeš moci pochopiti, uvede tě do jakéhosi smrtelného zápasu krutějšího než smrt. A abys mne provázela v té pokorné modlitbě, kterou jsem tehdy vznášel k svému Otci uprostřed všech svých úzkostí, budeš vstávati od jedenácti hodin do půlnoci a po jednu hodinu budeš se mnou padati tváří na zem jak k upokojení Božího hněvu, prosíc při tom o smilování pro hříšníky, tak k jakémusi zmírnění zármutku, který jsem cítil z opuštění od svých apoštolů, které mne přimělo vytknouti jim, že ani hodinu nemohli se mnou bdíti, a v té hodině budeš činiti to, čemu tě naučím. Ale poslyš, dceró má, nevěř lehkomylně každému duchu a měj se na pozoru, neboť satan vztekle usiluje, aby tě ošálil; proto nic nečiň bez schválení těch, kdož tě vedou, aby ses opírala o autoritu poslušnosti a on tě nemohl ošáliti, neboť nemá žádné moci nad poslušnými.“²⁴⁵

Po celou dobu tohoto zjevení Markéta Marie popisuje, jak si při něm nebyla vědoma, zda ještě žije, ani kde se nachází. Když pak musela sdělit matce představené, co se stalo, velmi ji to pokořovalo. Ale reakce představené byla ponižující a opovržlivá, což Markéty Marii působilo upřímnou radost, že to vše

²⁴⁴ SCHMID, M., Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu, in *Modleme se!*, s. 61.

²⁴⁵ ALACOQUE, M.M., *Vlastní životopis*, kap. 18, s. 85-86.

může trpět pro Ježíše.²⁴⁶ O svaté hodině v noci ze čtvrtku na pátek jako o hodině největší milosti a „nevysvětlitelných přízní“ se ve svém životopise zmiňuje několikrát.²⁴⁷

V roce 1829 založil P. Debrosse *Bratrstvo svaté hodiny*, jehož hlavním úkolem bylo čtvrtední noční bdění, rozjímání nebo hodina modliteb za usmíření Božího hněvu a vyprošení milosti všem hříšníkům.²⁴⁸ Svatou hodinu bylo možné začít už ve čtvrtek odpoledne, v dobu, kdy je povoleno matutinum²⁴⁹ breviáře pro pátek. Pobožnost může být veřejná i soukromá, na Zelený čtvrtek a v den slavnosti Božího Těla je obdařena plnomocnými odpustky, které udělil Pius VII. 14. února 1815 a 6. dubna 1816, ale potvrdil až Pius IX. 18. června 1896.²⁵⁰ Podmínky udělení odpustků: kající vykonání pobožnosti, svátost smíření a sv. přijímání (buď v ten den nebo v následujícím týdnu).

3.9 Smírné sv. přijímání

Smírné sv. přijímání má počátky ve zjeveních Ježíšových svaté Markétě Marii Alacoque, při kterých si Kristus přál, aby na svátek Nejsvětějšího Srdce věřící přistupovali k svatému přijímání, a tím jej usmiřovali za urážky, kterými bývá v Nejsvětější Svátosti zahrnován. Svatá Markéta říká: „*A co přísněji káral, byl nedostatek úcty a pozornosti před Nejsvětější Svátostí, zejména v čas hodinek*

²⁴⁶ Srov. ALACOQUE, M.M., *Vlastní životopis*, kap. 18, s. 87.

²⁴⁷ Srov. ALACOQUE, M.M., *Vlastní životopis*, kap. 21, s. 97.

²⁴⁸ HILGERS, J., *Příručka k pobožnostem Srdce Páně*, s. 119.

²⁴⁹ Srov. ADAM, A., *Liturgika*, s. 329. Výrazem *matutinum* se rozumí hodina noční modlitby jako části denní modlitby církve.

²⁵⁰ PIUS VII., Rescriptum sekretariátu memoralií. 14. února 1815 a 6. dubna 1816, potvrzeno od Pia IX. Rescr. sv. Kongr. odp. 18. června 1896. cit. podle: HILGERS, J., *Příručka k pobožnostem Srdce Páně*, s. 119.

²⁵¹
a rozjímání.“

V roce 1854 vzniklo Sdružení smírného svatého přijímání, které založil otec Drevon. Roku 1865 bylo založeno i v klášteře Navštívení v Paray-le-Monial, odtud se rozšířilo po celé Francii, zvláště, když je papežové Pius IX. a pak Lev XIII. častěji doporučovali, a členům Sdružení udělili hojné odpustky.

Věřící, kteří se rozhodli být smírnou obětí, usmiřují Ježíše ve Svátosti oltární častým svatým přijímáním nejen o prvních pátcích, ale pokud možno každý den. ²⁵² Ještě před vstoupením do řehole se Markéta Marie těšila, „že opustím-li svět, budu choditi často k svatému přijímání, neboť mi to dovolovali jen zřídka, a já bych se byla považovala za nešťastnější na světě, kdybych byla mohla často přijímati a strávití noci sama před velebnou Svátostí, neboť jsem se tam cítila v takové jistotě, že ačkoliv jsem byla nanejvýš bázlivá, už jsem na strach ani nevzpomněla, jakmile jsem se octla na tom místě nejdražší své rozkoše.“ ²⁵³

A pokračuje, jak prožívala přípravu na přijetí Eucharistie: „V předvečer svatého přijímání jsem se cítila pohroužena v tak hlubokou propast mlčení, že jsem mohla mluvit jenom násilím pro vznešenost toho, co jsem měla vykonati; a když jsem přijala Tělo Páně, byla bych raději nepila, nejedla, neviděla ani nemluvila, tak veliká byla útěcha a pokoj, které jsem cítila.“ ²⁵⁴

Ctitelé Srdce Ježíšova Jej mohou usmiřovat také Novenou ze smírných svatých přijímání konanou ve dnech 1.–9. každého měsíce.

²⁵¹ ALACOQUE, M.M., *Vlastní životopis*, kap. 17, s. 78.

²⁵² SCHMID, M., *Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu*, s. 20.

²⁵³ ALACOQUE, M.M., *Vlastní životopis*, kap. 9, s. 50.

²⁵⁴ Tamtéž, kap. 9, s. 51.

3.10 Návštěvy Nejsvětější Svátosti

Návštěvy Nejsvětější Svátosti jsou jedním z hlavních úkonů ke cti Božského Srdce (spolu se sv. přijímáním). Ve Svátosti je Kristus přítomen se svým Srdcem. Je to přítomnost tajemná, ale skutečná. Při návštěvě se věřící Kristu klaní, odprošují, zasvěcují se Mu. Svátý František Borgiaš (autor textu písně pocházející asi z roku 1560 – *Z lásky raněný Ježíši*)²⁵⁵ navštěvoval Ježíše ve svatostánku sedmkrát denně k uctění sedmerého prolití krve: při obřízce, při krvavém potu v Olivetské zahradě, při bičování, korunování trním, přibíjení na kříž rukou a nohou, při probodění boku.²⁵⁶

Svatá Markéta Marie v rozhovoru s Ježíšem říká: „*Ó můj Pane, jak veliká je Tvá dobrota ke mně, že mi ráčíš dávatí podíl na hostině svatých (...)* Také věz dobře, že bez Nejsvětější Svátosti a bez kříže bych nemohla žítí.“²⁵⁷

Svatí Otcové nazývají Ježíše ve Svátosti oltářní *Victima silentii* – obětí mlčení. Je dobré zastavit se co nejčastěji v kostele k uctění Nejsvětější Svátosti. Návštěva Svátostného Ježíše může být krátká, někdy stačí pozdravení v duchu, když zahlédneme věž kostela nebo kaple.²⁵⁸

3.11 Čestná stráž

Čestná stráž je eucharistický spolek ctitelů Ježíšova Srdce. Její členové se střídají denně před Nejsvětější Svátostí v určených intervalech, většinou po hodině. Ten, kdo nemůže být fyzicky přítomen, může uctívat Ježíše

²⁵⁵ Viz příl. 16, s. 123.

²⁵⁶ Srov. ŽÁK, F., *Eucharistie*, s. 344.

²⁵⁷ Srov. ALACOQUE, M.M., *Vlastní životopis*, kap. 25, s. 124.

²⁵⁸ Srov. SCHMID, M., *Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu*, s. 33.

i v duchu.

Sama Markéta Marie Alacoque dala podnět k jejímu založení. Při jednom zjevení se jí nabídli andělé, že by ji před Svátostí oltární zastupovali, když ona je právě zaměstnána domácími pracemi. Svatá Markéta říká: „*Velice by se Božskému Srdci Páně líbil spolek věřících, kteří by byli spojeni mezi sebou a s anděly, kteří mají za úkol uctívat a milovat Nejsvětější Svátost oltární. Oni by s námi a za nás přednášeli Pánu Ježíši vroucí modlitby a něžné povzdechy lásky, vzdávali by mu za všechny, kteří se s nimi spojují, hold na smír za neuctivosti, které se každodenně dějí před jeho božskou tváří.*“²⁶⁰

Spolek Čestné stráže byl založen 13. března 1863 v klášteře sester Navštívení v Bourgu.²⁶¹ Zpočátku se v Čestné stráži v modlitbách spojovaly s anděly jen řeholní sestry, pak se však spolek rychle rozšířil. V roce 1864 byl povýšen na Bratrstvo, 26. listopadu 1878 Lvem XIII. na arcibratrstvo (pro Belgii a Francii).

Dne 12. června 1879 obdržela Čestná stráž při chrámu sv. Vincence a Anastázia v Římě titul a práva Arcibratrstva pro Itálii. Další spolky vznikaly v Anglii, Holandsku, Kanadě, Španělsku, Peru, ve Švýcarsku, ve Spojených státech severoamerických.²⁶² Čestná stráž se rozšířila po celém světě, připojili se biskupové, arcibiskupové, kardinálové, papežové Pius IX., Lev XIII., dne 7. listopadu 1903 se dal zapsat do seznamu Pius X. a 16. ledna 1906 převzal záštitu nad všemi Bratrstvy a Arcibratrstvy Čestné stráže. Dne 4. července 1894 byl v Německu spolek Čestné stráže v Metách povýšen na Arcibratrstvo, 11. července 1896 v chrámě Nejsvětějšího Srdce Ježíšova ve Vídni zřízeno Arcibratrstvo pro rakousko-uherskou říši, totéž ve Švýcarsku v Sitten, Wallis.

Modlitba při čestné stráži

Můj nejsladší Ježíši, obětuji Ti tuto hodinu čestné stráže

²⁵⁹

Srov. SCHMID, M., *Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu*, s. 25.

²⁶⁰

Srov. tamtéž.

²⁶¹

Srov. HILGERS, J., *Příručka k pobožnostem Srdce Páně*, s. 148.

²⁶²

Srov. tamtéž, s. 149.

a toužím, abych Tě v ní se sv. patrony své hodiny
vroucně miloval, chválil, velebil a Tvé Božské Srdce potěšil.
Přijmi na ten úmysl mé myšlenky, má slova, mé skutky a utrpení.
Přijmi zvláště mé srdce, které Ti odevzdávám bez výhrady,
a prosím vroucně, abys je úplně strávil plameny své čisté lásky.
Všude buď milováno, Nejsvětější Srdce Ježíšovo!
Ježíši tichý a pokorný srdcem, učiň srdce mé podle Srdce svého!
Sladké Srdce Ježíšovo, buď mou láskou!
Můj Ježíši, kéž Tě mohu těšit a milovat za všechna srdce, která Tě
zarmucují!²⁶³

3.12 Písně k Srdci Ježíšovu

Písně k Srdci Ježíšovu jsou neodmyslitelnou součástí úcty Srdce Ježíšova.
²⁶⁴*Kancionál* jich obsahuje několik. V pořadí prvním zhudebněným textem
v *Kancionálu* jsou litanie k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu. Text pochází z liturgie
19. století, nápěv složil F. X. Haberl na přelomu 19. a 20. století. Zpívané litanie
nejsou často v našich kostelích slyšet, jejich uvádění do liturgie je v rukou
varhaníků.

Celým textem je v *Kancionálu* zaměřena k úctě Srdce Ježíšova většina písní
k Božskému Srdci, některé jen určitými slokami, např. píseň *Ježíši Králi*
(č.707),²⁶⁵ *Vítej, vítej* (č. 722)²⁶⁶ a *Klaním se ti vroucně* (č.712).²⁶⁷ Tato píseň
Klaním se ti vroucně, zřejmě textově nejstarší, pochází ze 13. století, autorem je
sv. Tomáš Akvinský a nápěv je asi ze 17., 18. století.

²⁶³ SCHMID, M., Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu, in *Modleme se!*, s. 60-61.

²⁶⁴ Společný zpěvník českých a moravských diecézí, vyd. 2003.

²⁶⁵ Viz příl. 3, s. 104.

²⁶⁶ Viz příl. 4, s. 105.

²⁶⁷ Viz příl. 5, s. 106.

Píseň *Srdce Páně, archo spásy* (č. 788) byla napsána podle hymnu *Cor arca legem continens*, který je součástí Denní modlitby Církve a byl převzat ze svátku Nejsvětějšího Srdce Ježíšova. Nápěv převzal P. J. Olejník ze sborníku *Písně* z roku 1522.

Oddíl postních písní začíná písní *Ach, můj nejsladší Ježíši*, č. 301. Je pozoruhodná dobou svého vzniku, text i nápěv napsal autor Holan v roce 1693,²⁶⁹ tedy tři roky po smrti sv. Markéty Marie Alacoque. Slova „*Ach, můj nejsladší Ježíši, Ty dárce žití mého, zdroj blaha plyne v hojnosti mně z hlubin Srdce Tvého,*“²⁷⁰ vystihují slovník, tak typický pro ctitele Srdce Ježíšova.

Podle německého textu z poloviny 18. století byla napsána píseň *At' Srdci Ježíšovu zní*²⁷¹ č. 702. Nápěv složil o století později A. Zwyszig. Skladatel F. Musil k ní napsal v roce 1909 varhanní doprovod.

Autorem nápěvu i textu písně *Ježíši, Tebe hledám*²⁷² č.708 je skladatel duchovních písní L. Holain (1883). Doprovod napsal J. Hlucháň. Píseň má i druhou verzi, nápěv je vžitý, pochází z „průvodu k zpěvům“ *Cesta k věčné spáse* (1912). Autorem doprovodu je J. Bádál.

V prvním desetiletí 20. století vznikly dvě písně, jejichž texty napsal Vl. Šťastný, autorem doprovodů je J. Martinů. Jsou to známé písně *K nebesům se orla vzletem*²⁷³ č.709 a *Vzhůru Srdce, vlasti má*²⁷⁴ č. 723 (původní text J. Seeber, přeložen do češtiny Vl. Šťastným).

Ve 20. letech 20. století vznikla píseň *Ó Srdce Páně, archo naší spásy*²⁷⁵ č. 715.

²⁶⁸ Viz příl. 6, s. 107.

²⁶⁹ Kancionál, varhanní doprovod, s. 92.

²⁷⁰ Viz příl. 17, s. 124.

²⁷¹ Viz příl. 7, s. 108.

²⁷² Viz příl. 8, s. 109.

²⁷³ Viz příl. 9, s. 110.

²⁷⁴ Viz příl. 10, s. 111.

²⁷⁵ Viz příl. 11, s. 112.

Autorem textu je V. Hornof, nápěv i doprovod složil skladatel V. Říhovský. Poslední píseň uváděná v Kancionálu k úctě Srdce Ježíšova má název *Ó Srdce Páně Nejsvětější*²⁷⁶ č. 728, autorem textu je F. Žák, nápěv složil F. Pivoda, doprovod je dílem J. Martinů.

V současnosti písně k Srdci Ježíšovu vznikají spíše ojediněle. Známy je hymnus *Nejsvětější Srdce Ježíšovo*²⁷⁷ již nežijícího skladatele P. Ebena, který je zároveň autorem díla *Proprium k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu*²⁷⁸ (Herz – Jesu – Fest). Originál je latinsko – německý.²⁷⁹

P. Josef Olejník napsal *Proprium ke Slavnosti Nejsvětějšího Srdce Ježíšova*²⁸⁰ v roce 1969, bližší okolnosti vzniku nejsou známe.

²⁷⁶ Viz příl. 12, s. 113.

²⁷⁷ Viz příl. 13, s. 114.

²⁷⁸ Viz příl. 14, s. 115.

²⁷⁹ In CYKLUS PROPRIÍ, Liturgische Gesänge, vyšlo v roce 1970 v něm. nakladatelství Bärenreiter – Verlag v Kasselu.

²⁸⁰ Viz příl. 15, s. 119.

ZÁVĚR

Snahou diplomové práce bylo zachytit podstatné body, které se staly základem úcty k Srdci Ježíšovu. Nástinem historie je naznačen stručný rozvoj úcty a postoj církve k danému tématu. Od počátků na Golgotě, přes úctu v křesťanském starověku a stručný přehled ctitelů v uváděných obdobích, až ke vstupům papežů do projevů úcty k Srdci Ježíšovu.

V kapitole ctitelů Ježíšova Srdce je zvoleno šest osobností z mnoha, kteří mne oslovili nejvíce. K nim patří svatá Mechtilda Magdeburská se svým nejvýznamnějším dílem *Tekoucí světlo božství*, které je nejen duchovním, ale i literárním skvostem. Svaté Markétě Marii Alacoque a citacím z jejího díla *Vlastní životopis* věnuji ve své práci více prostoru, protože je nejvýznamnější ctitelkou Srdce Ježíšova, skrze niž se odvíjí další formy zbožnosti a uctívání Srdce Ježíšova. Při četbě spisů obou uvedených ctitelek je nápadný, mnohdy až překvapující, vášnivý slovník v jejich modlitbách a v líčení mystických zážitků. Obě díla mi posloužila k uvedení do ducha úcty k Srdci Ježíšovu.

Kapitola Formy zbožnosti shrnuje množství jejich způsobů, některých méně známých a mezi laiky prakticky málo používaných, např. svatá hodina, čestná stráž, duchovní závěť nebo intronizace.

Část pojednávající o obrazech Srdce Ježíšova dokládá, jaký způsob ztvárnění zvolili umělci Apap, Bedini a Barbier. V literatuře jsou uváděni jako autoři netradičních zobrazení, kteří výstižněji sdělují plnost a bohatství Ježíšova Srdce.

Pozoruhodné jsou překlady některých modliteb. Například v Zásvětné modlitbě se říká „a přitáhni (dříve přiviň) je všechny na své svaté Srdce“ na rozdíl od původního, výstižnějšího významu – *strhni, uchvat’*.

Otázku vyvolává text diktovaný Ježíšem Markétě Marii Alacoque: „Ustanovuji tě dědičkou svého Srdce a všech jeho pokladů v čase i věčnosti. Dovoluji ti, abys jich užívala podle svého přání a zároveň ti slibuji, že ti nebude chybět pomoc, jedině, kdyby mému Srdci chyběla moc.“ Co by mohlo způsobit,

že by Ježíšovu Srdci chyběla moc? To zůstává nezodpovězeno.

Tato práce zároveň zdůrazňuje, že hlavní důvod úcty k Srdci Ježíšovu není v zaslíbeních a dobrodiních, která Ježíš slíbil ve zjeveních soukromým osobám, ale v uvědomění si potřeby lásky a smíru k Ježíši. Dobrodiní jsou pak odměnou.

Úcta k Božskému Srdci nachází své místo u člověka, který byl ve svém životě „v hloubi srdce raněn.“ Dnešní doba je dobou „raněných srdcí,“ srdce člověka je silně zraňováno. Všichni to pocítujeme, ať už přímo nebo vzdáleně. Ale největším zraněním lidského srdce je absence uznání a poznání Boha. Od toho se odvíjí neúcta k životu, lhostejnost k bližním aj., což se dá označit jako *tvrdost srdce*.

Při studiu literatury zabývající se úctou k Nejsvětějšímu Srdci, zaujme akt vkládání srdce mystiků do Srdce Ježíšova. Jejich srdce bylo vložím proměněno, naplněno Láskou. Svátá Gertruda z Helfty vložila svou ruku do rány v boku Kristově a vytáhla ji ozdobenou zlatými prstny. Na těchto příkladech můžeme pochopit symboliku vkládání našich „tvrdých srdcí“, našich bolestí a zranění, ale i osob, do Ježíšova Srdce. On to vše může proměnit, ozdobit, učinit nádherným. Jeho Srdce planoucí Láskou přetaví vše do Něj vložené. Symboliku „vkládání do Srdce Ježíšova“ je vhodné používat při modlitbě již u malých dětí. Srdce obecně je jim velmi blízké a při takové modlitbě není potřeba mnoha slov.²⁸¹

Cíle práce bylo dosaženo zaznamenáním nejdůležitějších mezníků v historii vývoje úcty k Srdci Ježíšovu. Ať už v životě ctitelů nebo v životě církve, obojí je nerozlučně spojeno. K dosažení cíle diplomové práce přispělo také uvedení mnoha forem zbožnosti a popis okolností jejich vzniku.

²⁸¹ Pro názornost je možné vyrobit z jakéhokoli materiálu srdce s otvorem a při modlitbě do něho vkládat napsané prosby, namalované osoby, apod.

ANOTACE

Příjmení a jméno autora: MICHÁLKOVÁ Marie

Instituce: Katedra křesťanské výchovy CMTF UP v Olomouci

Název díla: Úcta k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu

Vedoucí práce: ThLic. PhDr. Ing. Jaroslav Filka

Počet stran: 124

Počet příloh: 17

Počet titulů bibliografie: 36

Klíčová slova: Nejsvětější Srdce Ježíšovo
zjevení Srdce Ježíšova
zasvěcení Srdci Ježíšovu
ctitelé Srdce Ježíšova
mystický život
pobožnost k Srdci Ježíšovu
duchovní závěť
intronizace Srdce Ježíšova
zásvětná modlitba
svatá hodina
smírné sv. přijímání
čestná stráž

Tato práce si klade za cíl popsat historii úcty k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu, od jejích počátků uvedených v první kapitole až k jejímu rozkvětu. Druhá kapitola pojednává o několika vybraných ctitelích, kteří měli na jejím rozvoji největší podíl. K doložení autentičnosti a pravdivosti úcty jsou v práci uváděny úryvky z děl nejvýznačnějších ctitelů a zároveň kladný postoj církevních představitelů. Různé způsoby forem zbožnosti ve třetí kapitole upozorňují na širokou škálu používaných i pozapomenutých forem úcty k Srdci Ježíšovu.

ABSTRACT

Autor's name: MICHÁLKOVÁ Marie

School: Department of Christian Education CMTF IP Olomouc

Title: The Worship of the Sacred Heart of Jesus

Konsultant: ThLic. PhDr. Ing. Jaroslav Filka

Number of pages: 124

Number of attachments: 17

Number of bibliography titles: 36

Keywords:

Sacred Heart of Jesus
revelation of Jesus' heart
dedication to Heart of Jesus
worshippers of Heart of Jesus
mystical life
devotion to Sacred Heart of Jesus
spiritual testament
enthronement of Heart of Jesus
sacrifice prayer
Holy Hour
friendly Holy Communion
honor gard

This thesis aims to describe the history of respect to the Sacred Heart of Jesus from its beginnings, mentioned in the first chapter, to its prosperity. The second chapter discusses a few selected worshipers, who had the largest credit of its development. To demonstrate the authenticity and veracity of the respect, excerpts from works of outstanding devotees are presented in the thesis as well as a positive attitude of Church leaders. The third chapter points out the wide range of forms of respect to Sacred Heart of Jesus, both used and nearly forgotten.

BIBLIOGRAFIE

ADAM, Adolf. *Liturgika*. 2. vyd. Praha: Vyšehrad, 2008. 472 s. ISBN 978-80-7021-968-3.

ALACOQUE, Markéta Marie, sv. *Vlastní životopis*. Přel. Otto Albert Tichý. Praha: Antonín Stříž, kol. r. 1924. 163 s. Dostupné v: knihovna Centra Aletti, Olomouc, sign. 235:03:03.

ALTRICHTER, Michal, aj. *Božské Srdce*. 1. vyd. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2002. 197 s. ISBN 80-86045-89-2.

AMBROS, Pavel. *O modlitbě*. 1.vyd. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2000. 80 s. ISBN 80-86045-52-8.

ANTOLOVIČ, Josip. *Margita Maria Alacoque Učenička Ježišovho Srdca*. Trnava: Dobrá kniha, 2007. 184 s. ISBN 978-80-7141-555-8.

Bible jeruzalémská. Písmo svaté vydané jeruzalémskou biblickou školou. 1.vyd. Praha: Krystal OP, 2009. 2240 s. ISBN 978-80-87183-11-3.

COLOMBIÉRE, Claudius, sv. *Vlastníma očima*. 1.vyd. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2003. 146 s. ISBN 80-86715-05-1.

Dokumenty II. vatikánského koncilu. 2. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2002. 603 s. ISBN 80-7192-438-5.

COURTOIS, Gaston. *Když Pán promlouvá k srdci*. Přel. Jiří Kaplan. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2002. 160 s. ISBN 978-80-7192-434-0.

CRAWLEY, M..*Křesťanská rodina zasvěcená Srdci Páně*. Přel. K. Vrátný. Praha: b. n., 1920. 64 s. Dostupné v: knihovna Centra Aletti, Olomouc, sign. 232:03:26.

CRAWLEY, M..*Sekretariáty Intronisace Srdce Páně*. Praha: b. n., 1922. 32 s. Dostupné v: knihovna Centra Aletti, Olomouc, sign. 232:03:26.

DACHOVSKÝ, Karel. *Sv. Markéta Marie Alacoque*. Praha: Řád, 2001. 52 s. ISBN 80-901973-4-5.

- FILKA, Jaroslav. *Vznik katolické charismatické obnovy v Brně a cesta některých jejích společenství k založení provincie komunity Emanuel na Moravě*. Olomouc: Knihař, 2003, 112 s. ISBN 80-86292-10-X. Příloha 5: Úcta k Božskému Srdci Páně, s. 88-92.
- FIORES, Stefano de, aj. *Slovník spirituality*. Přel. Terezie Brichtová aj. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 1999, 1296 s. ISBN 80-7192-338-9.
- HILGERS, JOSEF. *Příručka k pobožnostem Srdce Páně*. Brno: Knihtiskárna benediktinů rajhradských, 1911, 189 s. Dostupné v : knihovna Centra Aletti, Olomouc, sign. 232:03:26.
- HRUBÝ, Jan. *Dějiny pobožnosti k Božskému Srdci Páně*. 1.vyd. Brno: B.n., 1920, 226 s. Dostupné v: knihovna Centra Aletti, Olomouc, sign. 232-03-26.
- KADLEC, Jaroslav. *Dějiny katolické církve II*. 3. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1993. 301 s. ISBN 80-7067-285-4.
- Kancionál varhanní doprovod*. 1. vyd. Praha: Zvon, 1994. 498 s. ISBN-80-7113-090-7.
- KEMPENSKÝ, Tomáš. *Následování Krista*. B.m. Ústřední církevní nakl., 1969. 193 s. Vydala Česká katolická Charita.
- KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY. *Dignitas personae*. Brno: Hippokrates, 2009. 44 s. ISSN 1213-2977. Bioetika – Scripta bioethica. Roč. 2008, č. 3.
- KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY. *Donum vitae*. Odpověd. red. Květoslav Šipr. 1. vyd. Brno: Hippokrates, 2007. 44 s. ISBN 978-80-903949-0-2.
- KŘIVÝ, P...*Litanie*. 2. vyd. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2010. 566 s. ISBN 978-80-7266-316-3.
- LADAME, Jean. *Srdce Ježíšovo, Srdce plné lásky*. 1.vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 1996. 168 s. ISBN 80-7192-063-0.
- LALLEMANT, Louis. *Spiritualita srdce*. 1.vyd. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2009. 344 s. ISBN 978-80-7412-038-1.
- MECHTILDA MAGDEBURSKÁ, sv. *Tekoucí světlo božství*. Nový Jičín: B.n., 1920. 264 s. Dostupné v: knihovna centra Aletti, Olomouc, sign. 232:01:61.
- POSPÍŠIL, Ctirad Václav. *Jako v nebi, tak i na zemi*. 1.vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2007. 592 s. ISBN 978-80-7195-123-0.

- POSPÍŠIL, Ctirad Václav. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. 3.vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2006. 416 s. ISBN 80-7195-000-9.
- POSPÍŠIL, Ctirad Václav. *Tajemství Srdce vtěleného Syna*. 1. vyd. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2001. 48 s. ISBN 80-7266-084-5.
- RUPNIK, Marko Ivan. *Až se stanou umění a život duchovními*. 1. vyd. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 1997. 66 s. ISBN 80-86045-06-4.
- SCHAUBER, Vera, aj. *Rok se svatými*. Přel. Vojtěch Pola aj. 1.vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 1994. 702 s. ISBN 80-85527-75-8.
- SCHMID, Max. *Modleme se!* Upravily Sestry Neposkvrněného Početí Panny Marie. 5. vyd. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1995. 207 s. Dostupné v: knihovna Centra Aletti, Olomouc, sign. 232-03-26.
- SCHMID, Max. *Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu*. 2. přeprac. vyd. Přerov: sestry Neposkvrněného Početí Panny Marie, 1936. 417 s. Dostupné v: knihovna Centra Aletti, Olomouc, sign. 232:03:26.
- SIEBERS, Bernhard. *Pramen života a svatosti*. 1. vyd. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1998. 198 s. Samizdatový překlad německého originálu.
- TÓTHOVÁ, Katarína M. *Ctitelia Božského Srdca a ich modlitby*. Trnava: Dobrá kniha, 2007. 156 s. ISBN 978-80-7141-571-816.
- ÚŘEDNÍČEK, František. *Skrytý poklad*. 1. vyd. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2010. 127 s. ISBN 978-80-7412-056-5.
- ŽÁK, František. *Eucharistie*. Opava: B.n., 1933. 463 s. Dostupné v: Knihovna Centra Aletti, Olomouc, sign. 220:01:03.

Seznam příloh

Příloha č. 1 První obraz Srdce Páně z roku 1685 v klášteře v Paray-le-Monial.

Příloha č. 2 Formulář intronizačního lístku z roku 1922.

Příloha č. 3 Píseň Ježíši Králi.

Příloha č. 4 Píseň Vítej, vítej.

Příloha č. 5 Píseň Klaním se ti vroucně (Hymnus Adoro te devote)

Příloha č. 6 Píseň Srdce Páně, archo spásy.

Příloha č. 7 Píseň Ať Srdci Ježíšovu zní.

Příloha č. 8 Píseň Ježíši, Tebe hledám.

Příloha č. 9 Píseň K nebesům se orla vzletem.

Příloha č. 10 Píseň Vzhůru Srdce, vlasti má.

Příloha č. 11 Píseň Ó Srdce Páně, archo naší spásy.

Příloha č. 12 Píseň Ó Srdce Páně Nejsvětější.

Příloha č. 13 Hymnus Nejsvětější Srdce Ježíšovo.

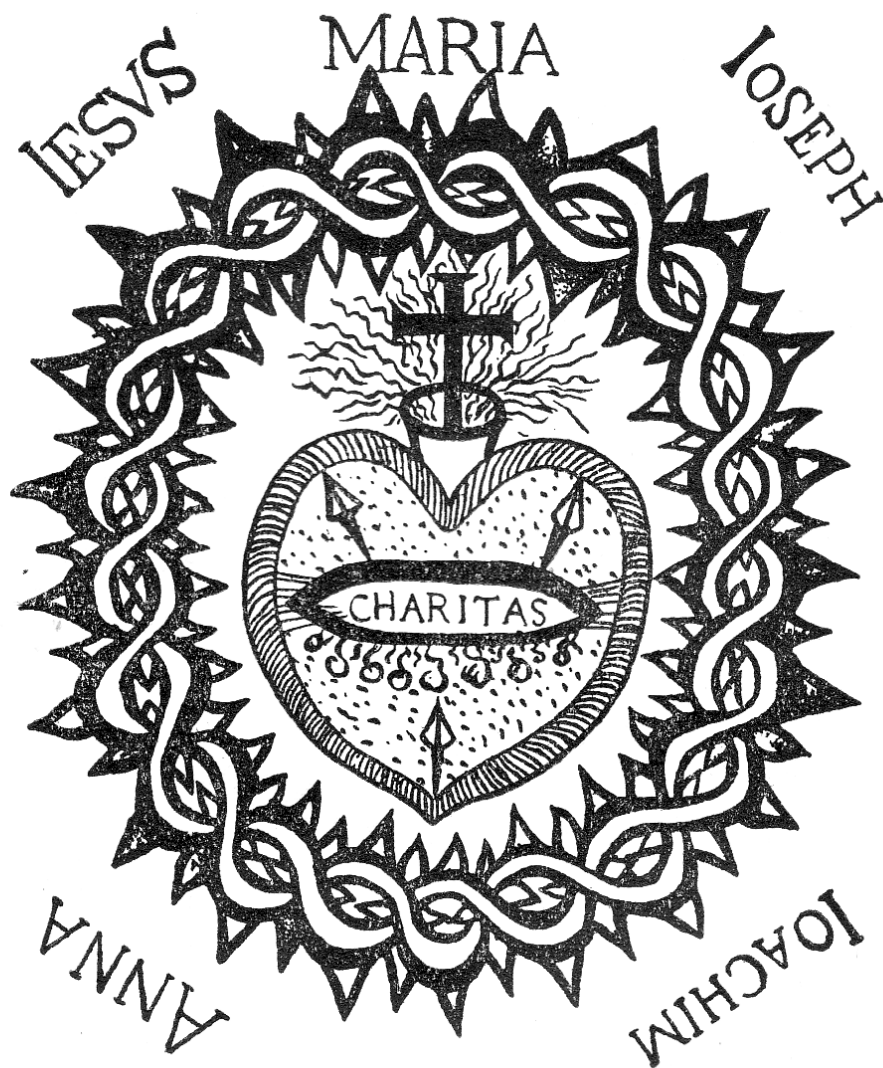
Příloha č. 14 Proprium Nejsvětější Srdce Ježíšovo (Petr Eben)

Příloha č. 15 Proprium ke Slavnosti Nejsvětějšího Srdce Ježíšova
(P. Josef Olejník).

Příloha č. 16 Píseň Z lásky raněný Ježíši (text sv. František Borgiáš)

Příloha č. 17 Ach, můj nejsladší Ježíši.

Příloha č.1

První obraz Srdce Páně

z roku 1685 v klášteře v Paray-le-Monial

Příloha č. 2

Formulář intronisačního listku.

<p style="text-align: center;"><i>INTRONISACI</i> <i>NEJSV. SRDCE JEŽÍŠOVA</i></p> <p><i>vykonal</i>..... <i>dne</i> <i>r. 192</i>...</p> <p><i>ve své</i>..... <i>rodině domácnosti ústavě spolku</i></p> <p>_____</p> <p><i>v</i> <i>čp.</i> <i>Pp.</i></p> <p><i>Farnost:</i> <i>Diecése:</i></p> <p><i>Členové rodiny:</i>.....</p> <p>.....</p> <p style="text-align: center;"><i>Intronisoval:</i></p> <p style="text-align: right;"><i>kněz farář.</i></p>

Nezapomeňte vyplnit a zaslati Národnímu sekretariátu Intronisace Srdce Páně
v Praze-II. Trojická 20.

Příloha č. 3

707

M 1 2 3

Tx: Fr. Žák 1912
N: J. Trumpus (Družinský zpěvníček 1917)
D: V. Kment 1939

1. Je - ží - ši, Krá - li ne - be a ze - mě, to - bě se ko - ři an - dě - lů chór,
ve - lebnost tvo - ji v hy - mnech a pí - sních o - pě - vá sva - tých a svě - tic sbor.
Nám za - ha - lu - ješ tvář ve svá - to - sti, ví - ra však zří ji o - sla - ve - nou
a své - mu Krá - li ve sva - to - stán - ku vzdá - vá - me ú - ctu na ko - le - nou.

2. Ježíši, Králi nebe a země,
tvá láska jako nebeská zář
ze Srdce tvého oslaveného
rozjasňuje všech blažených tvář.
Nám zahaluješ je ve svátosti,
láska všech tuší nebeský zdroj.
Ježíši, Králi pokojných duší,
se Srdcem svým nás navěky spoj.

3. Ježíši, Králi nebe a země,
jenž jsi nás krví svou vykoupil,
dál kraluj v srdcích svých věrných dětí,
víru v nás oživ, naději sil.
Věříme v tebe, žes Bohem našim,
žes cesta naše a život náš.
Kéž k Srdci tvému lnem živou láskou;
ty v sobě věčný zdroj pravdy máš.

4. Ježíši, Králi nebe a země,
svůj pokoj sešli do rodin všech,
ze Srdce svého lásku a věrnost
do srdcí jejich prouditi nech.
Dej mužům stálost pěstouna svého,
dej ženám mírnost matičky své,
ať v denním díle i s dětmi slyší
tvůj hlas, jak všechny k nebesům zve.

5. Ježíši, Králi nebe a země,
přitáhni k sobě náš český lid,
ať v jeho srdci a v jeho mysli
vládne tvůj řád a bezpečný klid.
Ó, dej mu víru, naději, lásku,
uchraň ho hříchů, nesvornosti,
ať opět uzná království tvoje,
sklání se před tou velebností.

6. Ježíši, Králi nebe a země,
buď Králem v církvi, dědictví svém,
aby nás vedla v nebeský domov,
ježž z lásky k nám jsi připravil všem.
Nauč nás lásce k té matce dobré,
která nás vede jak dítky své,
dej jí svou sílu, by přemáhala
samého pekla nástrahy zlé.

7. Ježíši, Králi nebe a země,
popřej nám místa v království svém,
až dokonáme pout' žití svého
po mnoha zkouškách, po boji všem.
Přijď království tvé, v němž není bolu,
v němž není slzí bolestných víc,
kde věčné blaho a věčná radost
ozařuje všech blažených líc.

Příloha č. 4

722

M₄

T~ND (~1939): L. Holain 1883

1. Ví - tej, ví - tej, tě - lo pře - zá - zrač - né, ta - jem - ná ty
 stra - vo du - še la - čné, ví - tej, ma - no z ne - be se - sla - ná.
 Po - zdra - ve - na buď krev Je - zu Kri - sta, již se ná - poj
 ži - zni - vé - mu chy - stá, ob - čer - stvu - je du - še zna - ve - ná.

2. Zdrávo budiž, Srdce Ježíšovo,
 s tebou Bůh se pojí, věčné Slovo,
 v tobě plesá Boží Trojice.
 Čest a chvála budiž tobě vzdána,
 svatosvatá duše Krista Pána,
 nevyvázná míru studnice.

3. Božství Páně, neskonálá krásou,
 nebešťanů věkověčná spásou,
 ve svátosti požehnáno buď.
 Synu Boží, ve svátosti kraluj,
 k ctnosti ved' nás, hříchu všeho vzdaluj
 a svou láskou zaněj naši hruď.

Příloha č. 5

712

M_{4/5}

T: hymnus Adoro te devote, složil sv. Tomáš Aq. (†1274)
N-: Francie 17.–18. stol.
D: J. Gerndt 1992

1. Kla-ním se ti vrou-cně, skry-tý Bo-že náš, jenž tu ve svá - to - sti

se - be u - kry - váš. To - bě srdcem svým se zce - la pod - dá - vám,

před te - bou svou sla - bost, Bo - že, vy - zná - vám. A - - - men.

2. Zrakem, hmatem,
chutí tebe nevnímám
a jen sluchem svým
tě jistě poznávám.
Věřím vše, co hlásal světu
Kristus Pán,
v něm je základ pravdy
lidstvu všemu dán.

5. Plode smrti Páně,
Chlebe života,
v němž se lidem
dává Boží dobrota,
dej mé duši stále
jenom z tebe žít,
v tobě Boží lásku
rozjímat a ctít.

3. Na kříži jsi tajil
jenom božství své,
zde je také skryto
člověčenství tvé.
V obojí však věřím
celým srdcem svým,
o milost tě prosím
s lotrem kajícím.

6. Dobrý Pelikáne,
Jezu, Pane můj,
krví svou nás hříšné
z hříchů očišťuj,
vždyť jediná krůpěj
její stačila,
aby všeho světa
viny obmyla.

4. Rány tvé jak Tomáš
vidět neřádám;
že jsi Pán a Bůh můj,
vroucně vyznávám.
Rač mé chabé víře
větší sílu dát,
více v tebe doufat,
víc tě milovat.

7. Rač, ó Jezu Kriste,
jenž jsi nám zde skryt,
srdci toužícímu
touhu vyplnit,
abych, jak zde hledím
s vírou na oltář,
v nebesích tě jednou spatřil
tváří v tvář.
Amen.

Příloha č. 6

788

M 1 2 3 4 5

T: podle hymnu Cor, arca legem continens
N-: Písně 1522
D: J. Olejník 1992

1. Sr - dce Pá - ně ar - cho spá - sy, Bůh rád lá - sky svě - tu hlá - sí.

Mi - lost ru - ší dá - vné vi - ny, slu - že - bní - ky mě - ní v sy - ny.

2. Srdce, stánku nové smlouvy,
chráme svatý, opravdový,
bez opony, zdí a dveří
přístupný jsi všem, kdo věří.

3. Lásko v Srdci probodená,
vzkříšená a oslavená,
ač tě zrakem nevidíme,
ránu v Srdci vyzvat smíme.

4. V ráně tajemné se skrývá
lásky proud, jenž viny smývá.
Dluhy, v nichž svět naděj ztrácí,
nejvyšší kněz Kristus splácí.

5. Kdo by Pána nemiloval,
jenž se za nás obětoval,
k jeho Srdci pospíchejme,
v něm své strasti ukrýváme.

6. Tvému Srdci dík a sláva,
Pane, kéž znít nepřestává,
s Otcem, Duchem od nás vděčně
nyní i na věky věčné.

Příloha č. 7

702

M₁₋₅

Tx: podle německé písně kolem 1750
N~: A. Zwysig (1854)
D: Fr. Musil 1909 (~1992)

1. At' Sr - dci Je - ží - šo - vu zní pí - seň já - sa -

vá, jež, vě - rno své - mu slo - vu, všem mi - lost roz - dá -

vá. Ó Sr - dce nej - svě - těj - ší, dík bu - diž to - bě

vzdán. Zdroj lá - sky nej - vrouc - něj - ší je v to - bě u - ctí -

ván. Zdroj lá - sky nej - vrouc - něj - ší je v to - bě u - ctí - ván.

2. Ty jsi nás milovalo,
než jsme tě poznali,
tys obětí se stalo,
než jsme tě vzývali.
Ó Srdce ...

3. Tys kopím probodeno,
z tvé rány proudí krev,
již, spásy naší ceno,
nám hasíš Boží hněv.
Ó Srdce ...

4. Ty snímáš každou vinu,
když nám se otvíráš
a nalomenou třtinu
k důvěře podpíráš.
Ó Srdce ...

5. Tys Boží lásky sláva,
ó Srdce milostné,
tvůj lid se odevzdává
tvé vládě nebeské.
Ó Srdce ...

6. Než duch se s tebou spojí
v objetí jásavém,
stůj při mně v každém boji,
buď v bouři přístavem.
Ó Srdce ...

Příloha č. 8

TxN: L. Holain 1883
D: J. Hlucháň 1955 (~1992) M₁₋₅

708_A

1. Je - ží - ši, te - be hle - dám ve všem tvém stvo - ře - ní, své

sr - dce k tvé - mu zve - dám, k ži - vé - mu pra - me - ni; v něm

krá - sa svě - tů všech se skví, v něm ho - ří Bo - ží ta - jem - ství, jsi

vlá - dce můj, jsi bra - tr můj, můj Je - žíš, Bůh a Pán; jsi

vlá - dce můj, jsi bra - tr můj, můj Je - žíš, Bůh a Pán.

2. Tvé Srdce, z něhož září
Trojice Boží jas,
zná hořkost v potu tváři,
když tys byl jedním z nás.
Kéž v práci mé i nesnázi
vždy Srdce tvé mě provází.
[: Tys v radosti, tys v žalosti
můj Ježíš, Bůh a Pán. :]

3. Ježíši, ve svátosti
nám za pokrm ses dal,
abys svou přítomností
nám život zachoval.
Můj chlebe, moje posilo,
již Božské Srdce zrodilo.
[: Zde dává se mně ke spáse
můj Ježíš, Bůh a Pán. :]

Sloka 4, 5. str. 273

Příloha č. 9

Tx: Vl. Štastný 1907
N-: M. Smolka (CVS 1912)
D: J. Martinů 1939

M₁₋₅ 709

1. K ne-be - sům se o - rla vzle - tem, na - še pí - sni vzná - šej
dnes, sla-vně hlá - sej ce - lým svě - tem sr - dci na - šich slib a
ples: Sr - dci tvé - mu, Je - ži - ši, ty náš Krá - li nej - vyš -
ší, po tvé vů - li pře-sva - té za-svě - tí - me sr - dce své.

2. Pro nás žilo, pro nás bilo
ode svého zrození,
krev na kříži vycedilo
za všech lidí spasení.
Srdci tvému ...

5. Pojd'te, kdo jste obtíženi,
hlasem lásky volá k nám,
poskytnu vám občerstvení,
pokoj svůj i silu dám!
Srdci tvému ...

3. V Boží věčné slávě sídlí
na nebeské výsosti,
plno lásky s námi bydlí
v nejsvětější svátosti.
Srdci tvému ...

6. Srdce Páně, budiž s námi,
ctností svým nás vyučuj,
veď nás země končinami,
ve všech bidách při nás stůj.
Srdci tvému ...

8. V službu tvou dnes oddáváme
sebe i své rodiny,
tobě věrnost přísaháme
do poslední hodiny.

4. Jeho láska sluncem svítí
v každou světa temnotu,
spěchá duši otevřítí
k radostnému životu.
Srdci tvému ...

7. Nedej zvítěziti zlému,
pomoz nám přemáhat hřích,
dědictví vždy žehnej svému,
neopouštěj dítek svých.
Srdci tvému ...

Příloha č. 10

T~: J. Seeber — česky V. Štastný 1903
 N~: I. Mitterer (†1924)
 D: J. Martinů 1939 (×1992)

M_{4 5} 723

1. Vzhů - ru, sr - dce, vla - sti má, k ne - bi zpěv at' za - lé -

tá! Spa - si - te - li chvá - lu vzdej, vě - čnou vě - rnost pří - sa -

hej: A - no, Sr - dci Je - ží - šo - vu sli - bu - je - me vě - rnost

zno - vu, a - no, Sr - dci Je - ží - šo - vu sli - bu - je - me vě - rnost zno - vu.

2. Divotvorná Boží moc
 spěla nám vždy na pomoc,
 vlast i církev chránila,
 když jim zhoubá hrozila.
 Proto Srdci ...

3. Nemáme se čeho bát,
 chcem-li vůle Boží dbát,
 věrni víry základu,
 nejdražšímu pokladu.
 Proto Srdci ...

4. Jako Boží děti chcem
 býti bratry lidem všem,
 dílo lásky budovat,
 Srdci Páně věnovat.
 Proto Srdci ...

Příloha č. 11

715 M

T: Vl. Hornof 1919
ND: V. Řihovský 1919 (~ 1992)

Vstup 1. Ó Sr-dce Pá - ně, ar - cho na - ší spá - sy, hlu - bi - no ctno - stí,
kvě - te ra - jské krá - sy, nad svě - tem zá - řiš v slá - vě ví - těz - né,
šťa - sten, kdo v to - bě ži - vot na - lez - ne, nad svě - tem zá - řiš
v slá - vě ví - těz - né, šťa - sten, kdo v to - bě ži - vot na - lez - ne.

Před evangeliem

2. Ježíši Kriste, nebes věčný Králi,
tvou věčnou slávu časné světy chválí;
[:v království míru svaté Srdce tvé
národy země vlídným hlasem zve:]

3. Tvé Srdce zákon lásky světu hlásá,
v němžto je život, naše věčná spása;
[:v duši ať mocně hlas nám jeho zní,
zápalem lásky srdce naplní. :]

Obětní průvod

4. Ve strasti mnohé na světě jsi žilo,
pro hříchy naše zraněno jsi bylo;
[:poslední krůpěj krve vydalo,
abys nám hříšným nebe získalo:]

5. Zástupy svatých s cherubínů davy
plesají Bohu v písni věčné slávy;
[:s anděly čest a chválu vzdáváme,
hosana Srdci Páně zpíváme:]

Příloha č. 12

728

M₁₋₅

Tx: Fr. Žák (†1934)
N: Fr. Pivoda (†1898)
D: J. Martinů 1939

1. Ó Sr-dce Pá - ně nej - svě-těj - ší, při-jmi dnes vdě-čný po - zdrav náš,
od - vě - ká tou - ho tvo - rstva vše - ho, jenž mezi ná - mi pře - bý-váš.

2. Tichý jsi, srdce pokorného,
Ježíši, Lásko vtělená.
Učiň nám srdce podle svého,
hlubino ctností tajemná.

5. A s touto láskou v svatostánku
přebýváš s námi ještě dnes,
bys naše duše dary svými
živil a vedl do nebes.

3. Odpouštíš, léčíš, vléváš sílu,
Srdce tvé všem se rozdává,
těší se hříšný, jáás smutný,
každý tvou lásku poznává.

6. Voláš a zveš nás: Pojdte ke mně,
starostmi kdo jste tísněni!
Srdce mé stálým útočištěm
bude vám v každém soužení.

4. Na kříži, srdce Spasitele,
kopím ses dalo otevřít,
aby se mohlo lidstvo všechno
v milosrdenství jeho skrýt.

7. Ó Srdce Páně ve svátosti,
změň naše srdce v živý chrám,
z plnosti své nám stále dávej,
cestou i cílem staň se nám.

Příloha č. 13

NEJSVĚTĚJŠÍ SRDCE JEŽÍŠOVO

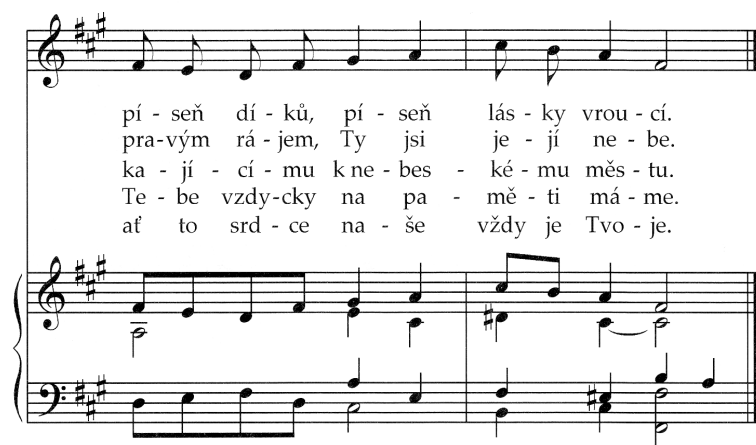
Petr Eben

1. Nej-svě - těj - ší Srd - ce Je - ží - šo - vo, Te - be chvá - lí tvor - stvo
 2. Ty jsi vše - ho dob - ra pra - men pra - vý, Te - be kdo zná, ten je
 3. Bož - ské Srd - ce, v němž je kr - ví psá - no, že nám Te - bou ne - be
 4. Bož - ská žert - vo po - ko - je a smí - ru, po - sil - ni v nás lás - ku,
 5. Srd - ce Kri - ste slun - ce ví - ry sva - té, k po - zem - šťa - nům o - hněm

svě - ta vše - ho, To - bě pě - je chvá - lu ne - hy - nou - cí,
 vprav - dě bla - hý. Ty jsi du - ši mi - lu - jí - cí Te - be
 při - chys - tá - no, kr - ví vlast - ní o - te - vře - los ces - tu
 na - děj, ví - ru, ať svým ži - tím To - bě chvá - lu vzdá - me,
 lás - ky vzňá - té, o - tev - ři nám mi - los - ti své zdro - je,

pí - seň dí - ků, pí - seň lás - ky vrou - cí.
 pra - vým rá - jem, Ty jsi je - jí ne - be.
 ka - jí - cí - mu k ne - bes - ké - mu měs - tu.
 Te - be vzdy - cky na pa - mě - ti má - me.
 ať to srd - ce na - še vždy je Tvo - je.

Příloha č. 14

PETER EBEN · LITURGISCHE GESÄNGE

Festum Sacratissimi Cordis Jesu

Herz - Jesu - Fest

I. Introitus

SMÝ - ŠLENÍ SRD-CE JE — HO JDE OD PO-KO-LE -NÍ DO

PO-KO-LE — NÍ, A — BY VY-TR-HL OD SMR-TI DU-ŠE

JE — JICH A ŽI-VIL JE ZA HLA — DU.

III. Offertorium

PO ——— TU ——— PU O-ČEKÁ-VALO SRDCE MÉ A

BÍ ——— DU. ČE - KAL JSEM, KDO BY SE

RMOUTIL SE MNOU A NE ——— PŘIŠEL;

HLEDAL JSEM, KDO BY MĚ POTĚ-ŠIL, A NE - NALE-ZL JSEM.

IV. Communio

JEDEN Z VOJÍNŮ O-TEVŘEL KO-PÍM BOK

JE - HO A I - HNED VY - ŠLA KREV

A VO RA.

Psalms 32a ad Offertorium et Communionem

- OFF. 1. ZPÍVEJTE MU NOVOU PÍ - SEŇ, * DO STRUN BIJTE ZVUČNĚ S HLAHOLEM.
2. VZDYŤ SLOVO PÁNĚ JE UPŘÍ - MNÉ * A VĚRNOST ŮI - NY VEŠKE - RY. ANT.
- COM. 3. SPRAVEDLNOST MILUJE A PRÁ - VO, * MILOSTI PÁNĚ JE PL - NÁ ZE - MĚ.
4. NEBE JE STVOŘENO SLOVEM PÁ - NĚ, * DECHEM JEHO ÚST
VŠECHNA JE - JICH VOJ - SKA. ANT.

NEJSVĚTĚJŠÍHO SRDCE JEŽÍŠOVA

Pátek po 2. neděli po sv. Duchu.
 Votivní mše sv. na první pátek
 v měsíci.

VSTUP Ž. 32, 11 a 11a

Úmysl jeho srdce je od pokole-ní do po-kole-ní :

ANTIF.

vytr-hnout jejich duše ze smrti a ži-vit je za hladu.

Žalm 32.

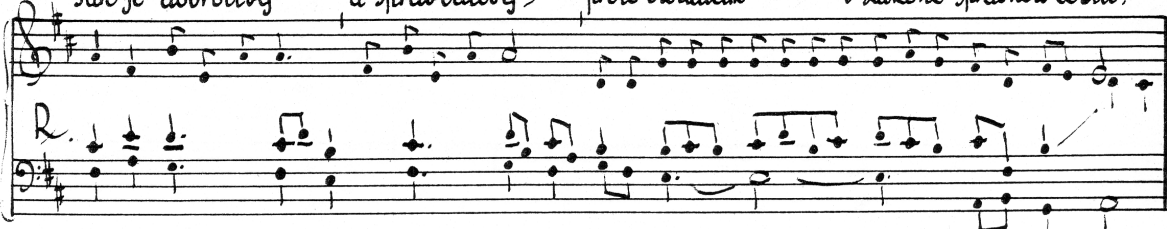
1. Spravedliví, raduj	te se z Pá-na	* sluší se to, aby ho dobří lidé	ve-le-bi-li.
2. Zapějte mu	novou pí-seň	* ať se vaše zpěvy	dobře ne-sou.
3. Vzdíjť slovo Pá	na je pravdivé	* na všechno, co činí, se	můžeš spolehnout.
4. Miluje	spravedlivý rad	* země je písa	jeho milo-sti.
5. Ať je celá země před	Pánem v bázni	* ať se mu koří všichni	pozemsta-ně.
6. On totiž jen promluvil a vše-	cko se sta-lo	* on poručil a	všechno vřtklo.
7. Pán rozmetává zá	měry národů	* marí	plány pohanů.
8. Blaze národu, jemuž	je Pán Bohem	* takový národ on	přijal za vlastní.
9. Hled, Pánovy oči hledí	na ty, kdo	se ho bojí	* na ty, kdo spoléhají na
10. Naše duše vy	hlíží Pána	* on sám je nám pomocníkem	jeho milost.
11. U něm se tedy raduje	naše srdce	* v jeho svaté	našim štítem.
12. Pane, ať spočine na nás tvé	milosrdenství	* podle důvěry, jakou	jméno doufáme.
13. Sláva Ot	ci i Sy-nu	* i	v tebe skládáme.
14. jakož byla na počátku	i ny-ní i vždycky,	* až na věky	Duchu svatému,
			věki. A-men.

Antifona se opakuje po každém verši nebo po 2-3 verších.

Má-li už začít Kyrie, zazpívá se 13. a 14. verš (Sláva Otci...) a na konec se zopakuje zase ANTIFONA.

ZPĚV MEZI ČTENÍM Žl. 24, 8-9

Pán je dobrotivý a spravedlivý, proto bloudícím ^{ukazuje} v zákoně správnou cestu.

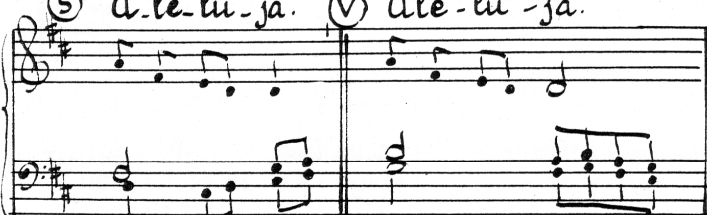

Pokojně vodi ve spravedlnosti, tiché učí svým ce-stám.

ALĚLUJA před EVANGELIEM Mt 11, 20.

Ⓢ A-le-lu-ja. Ⓟ Ale-lu-ja.

Ⓢ „Vezměte na sebe moje jho a učte se ode mne, protože jsem tichý a

pokorný srdcem, a naleznete odpočinek pro své duše!“ Ⓟ A-le-lu-ja.

PŘÍPRAVA OBĚTNÍCH DARŮ Ž 68, 21.

Potupu a bolest zakoušelo moje srdce: a čekal jsem, kdo by měl se mnou

ANTIFONA

soustrast a nebylo ho, hledal jsem, kdoby mě potěšil, a ne-našel jsem.

1. Pane, vyslyš mě, vždyť tvá ^{láska} je milo-sti-vá, * shlédni na mě pro svou ne-smírnou slitovnost.
2. A neukrývej svou tvář . . . před svým slu-hou, * vyslyš mě rychle, proto-že se trá-pím.
3. Přiblíž se k mě . . . duši, zachraň ji, * za všechna přiko-ří mne vysvobod.
4. Ty víš, v jakém jsem ^{posměchu} han-bě a přiko-ří, * vidíš všechny, kdo mě sužují.
5. Žluč mi namíchali . . . do po-kr-mu * a v mé žízní mě napo-jili o-ctem.
7. Já jsem však zubo-žený chudák, * Hože, kéž mě zachrá-ní tvá po-moc.
8. Chei Hoží jméno osla-rovat písni, * velebit je a vzdá-vat mu díky.
9. Uvědomte si to, pokorovaní ^{a radujte se}, * ^{ať se vřchopí vaše} srdce, kdo hledáte Doha.
10. Vždyť Pán vy — slyší chudáka, * a nepohrdá svými, kte-ří jsou v zajetí.

OBĚTNÍ HOSTINA Jan 19, 34.

Jeden z vojáků mu kopím probodl bok a hned vyšla krev a vo-da.

č. 33.

1. Chci dobrořečit Pánu v každé chví-li, * jeho chvála buď v mých ústech neú-stá - le.
2. Ať se má duše ho — nosí Pá - nem * slyšte to, pokračování, a rozradujte se.
3. Velebte . . . Pána se mnou, * vychvalujme jeho jméno společně.
4. Vyhlídal jsem Pána a On mě vyslyšel * a zprostil mě . . . všech mých o - bav.
5. Pohlédněte k němu, ať se rozveselí - te, * nemusíte . . . se rdít hanbou.
6. Hleďte, ubožák zavolal a Pán ho uslyšel * a pomohl mu ze všech jeho úzko - stí.
7. Pánův anděl rozložil
tábor kolem jeho ctitelů * a . . . vysvobodil je.
8. Okuste a vizte, jak je Pán dobrý, * blaze člověku, který se k němu utíká.
9. Bojte se Pána, - jeho ctitelé! * Pěm, kdo se ho bo - jí, nic nechybí.
10. Boháči zchudli a hladově - jí, * ale ti, kdo hledají
Pána, nebudou
zkrácení v žádném do - bru.
11. Sláva Ot — ci i Synu * i . . . Duchu svatému,
12. jakož byla na počátku
i ny - ní i vždycky, * až na věky . . . věků. A - men.

P. Josef Olejník L.P. 1969.

Příloha č. 16

785 M₁₂₃₄₅

T: Sv. F. Borgiáš asi 1560
N: Poutní kniha 1893
D: J. Olejník 1992

1. Z lá-sky ra - ně - ný Je - ží - ši, to - bě po - cta buď nej-vy - šší!

Ne - chat' hruď má lá - skou pla-ne, kte - rou mi - lo - - vals mne, Pa - ne!

2. Jezu, skrytý ve Svátosti,
každý tvor ti s uctivostí
vzdáváj chválu jako Bohu,
vvyššuj tě nad oblohu.

3. Velký Bože, živý Chlebe,
za pokrm nám dáváš sebe,
zde chceš mezi námi dlítí,
může větší lásky býtí?

4. Lásko moje, přijdi ke mně,
uzdrav, co je poraněné,
přítomností těš mne svojí,
občerstvuj mne v světa boji.

5. Jak po vodě jelen touží,
jehož horká žízeň souží,
tak, ó Lásko, ó mé nebe,
vroucí touhou hledám tebe.

6. Víím, že nejsem dostatečný,
bych dle zásluh byl ti vděčný.
Však tys, Pane, shovívavý,
chci ti sloužit bez únavy.

7. Odpusť mi, když ve své mdlobě
mám dluh lásky vůči tobě;
statky, život ti slibuji,
k tvé cti všechno obětuji.

8. Bych měl duší na tisíce,
dal bych ti je, ba i více;
nemám, než jen jednu právě,
rád ji dávám k tvé oslavě.

9. Po Bohu pak nechť se chystá
tobě čest, ó Panno čistá!
Tebe ctíti podle síly
chci až k poslední své chvíli.

10. Odporuč mě svému Synu,
Jezu Kristu, Hospodinu;
vypros, ať s ním mohu dlítí
tam, kde věčné světlo svítí.

Příloha č. 17

301 M

TxN--: Holan 1693
D: P. Grimmig 1992

Vstup

1. Ach, můj nej - slad - ší Je - ží - ši; ty dá - rce ži - tí mé - ho, zdroj
 bla - ha ply - ne v ho - jno - sti mně z hlu - bin sr - dce tvé - ho. Můj
 Pa - ne, vě - čná lá - ska tvá vše ži - ví, za - cho - vá - vá a
 ze všech tvo - rů nej - ví - ce nám mi - lo - stí svých dá - vá.

2. Tys přišel, abys zachránil
 ty ovce, které hynou,
 a krví platíš velký dluh,
 který byl jejich vinou.
 Kam zbloudily od tvé cesty,
 tam za nimi přicházíš
 a nástrahy všech nepřátel
 mocí své lásky maříš.

Přijímání

5. Zde na oltáři znovu se
 tvá oběť zpřítomňuje,
 chceš s námi být po všechny dny,
 to je tvá svatá vůle.
 Spolu s tebou, veleknězem,
 slavíme nekrvavě,
 co na Golgotě vykonalš
 nám k spáse, Otci k slávě.

Před evangeliem

3. Má lásko, na kříž přibitá
 i ranami mých hříchů,
 ty stále ke mně promlouváš;
 dost nebude mých díky
 za kříž, to světlo v temnotách,
 jež život znovu vrací,
 za každý den tvé štědrosti,
 jež z tvých ran vykrvácí.

Obětní průvod

4. To však ti ještě nestačí,
 chceš nadto dávat Otci
 i bolest ducha s krví svou
 a zůstat bez všech posil;
 být od něho též opuštěn
 ve svém posledním boji,
 říct: Dokonáno! před Matkou,
 jež blízko kříže stojí.

Závěr

6. Žít máme tak, jak ty jsi žil,
 proto nás sytíš chlebem;
 ten chléb je živé tělo tvé,
 bez něj žít nedovedem.
 Ty jsi kmen a já ratolest,
 mám všechno jenom z tebe,
 přijď ke mně, dobrý Ježíši,
 v tobě je předzvěst nebe.

7. A k poslednímu setkání,
 až budeš vážit mé dny,
 chci přinést všechnu lásku svou,
 ty na ni, Pane, shlédni.
 Dej, aby byla silnější
 než všechny moje chyby,
 a odměň ji svým dědictvím,
 jak jsi všem věrným slíbil.